

Otwarty Rząd

i ponowne wykorzystanie
informacji publicznej

inspirujące wzorce z Polski
i ze świata

Andrzej Sobczak
Tomasz Kulisiewicz

OŚRODEK STUDIÓW NAD
CYFROWYM PAŃSTWEM

Opracowanie

Otwarty Rząd i ponowne wykorzystanie informacji publicznej – inspirujące wzorce z Polski i ze świata

powstało w ramach projektu „Praktyczne aspekty realizacji koncepcji Otwartego Rządu oraz ponownego wykorzystania informacji publicznych jako katalizator rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych”.

Projekt zrealizowany został przez Ośrodek Studiów nad Cyfrowym Państwem jako zadanie publiczne „Upowszechnianie korzystania z Internetu i rozwój kompetencji cyfrowych” zlecone przez Ministra Administracji i Cyfryzacji.

Ministerstwo
Administracji
i Cyfryzacji

Wszystkie produkty projektu dostępne są na stronie:

<http://www.opengovernment.pl/>

Autorzy:

Dr hab. Andrzej Sobczak, profesor SGH

Tomasz Kulisiewicz

Projekt okładki:

Piotr Kulisiewicz

Ośrodek Studiów nad Cyfrowym Państwem

ul. Narutowicza 105a lok. 3, 90-145 Łódź

tel.: +48 42 27 97 327, fax: +48 42 27 97 113

e-mail: biuro@cyfrowepanstwo.pl

<http://www.cyfrowepanstwo.pl/>

Wydanie 2.

Łódź, luty 2014 r.

Opracowanie udostępniane jest na licencji:

Uznanie autorstwa – Na tych samych warunkach 3.0 Polska

Warunki licencji dostępne są pod adresem <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/legalcode>

Spis treści

WSTĘP	3
1. OTWARTY RZĄD I OTWARTE DANE – WPROWADZENIE DO PROBLEMATYKI	4
2. INTELIGENTNE MIASTA – GENEZA POJĘCIA I DEFINICJE	6
3. INTELIGENTNE MIASTA A KONCEPCJA OTWARTEGO RZĄDU	11
4. BUDŻETY PARTYCYPACYJNE I ICH ROLA WE WDRAŻANIU IDEI OTWARTEGO RZĄDU	16
5. PRZYKŁADY UDOSTĘPNIANIA ZASOBÓW KULTURY	27
6. OTWARTE DANE W NAUCE	37
7. TECHNIKA AUTODIAGNOZY STRONY INTERNETOWYCH W REALIZACJI IDEI OTWARTEGO RZĄDU	51
8. POSTRZEGANIE IDEI OTWARTEGO RZĄDU	65
9. PRZEGLĄD INSPIRUJĄCYCH WZORCÓW REALIZACJI IDEI OTWARTEGO RZĄDU NA ŚWIECIE I W POLSCE	77
PODSUMOWANIE	112
LITERATURA	113
AKTY PRAWNE	114
STRONY INTERNETOWE	115
ZAŁĄCZNIK 1. INICJATYWA BUDOWY OTWARTYCH MIAST	118
DEKLARACJA OTWARTEGO MIASTA	118
KODEKS OTWARTEGO MIASTA	121
O OŚRODKU STUDIÓW NAD CYFROWYM PAŃSTWEM	128
O AUTORACH OPRACOWANIA	130

Wstęp

Niniejsze opracowanie powstało w ramach projektu „Praktyczne aspekty realizacji koncepcji Otwartego Rządu oraz ponownego wykorzystania informacji publicznych jako katalizator rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych”. Projekt stanowił wsparcie zadania publicznego „Upowszechnianie korzystania z Internetu i rozwój kompetencji cyfrowych” prowadzonego przez Ministra Administracji i Cyfryzacji.

Wykonawcą projektu był Ośrodek Studiów nad Cyfrowym Państwem, który od 2012 r. wspiera organizacje publiczne w przygotowaniu i realizacji cyfrowej transformacji. Niniejsze opracowanie wpisuje się w tę działalność, wraz z innymi rezultatami wspomnianego projektu: dwoma pozostałymi opracowaniami zatytułowanymi „Aspekty prawne i ekonomiczne ponownego wykorzystania informacji publicznej dla informatyków – ujęcie praktyczne” i „Jak zacząć. Analiza rozwiązań technologicznych pomocnych przy budowie Otwartego Rządu i ponownym wykorzystaniu informacji publicznej” oraz serią siedmiu videocastów prezentujących tę tematykę. Opracowania i videocasty dostępne są na stronie <http://www.opengovernment.pl/>.

Będziemy wdzięczni za Państwa uwagi, które pomogą nam monitorować i analizować zagadnienia poruszane w opracowaniu. Prosimy o nadsyłanie uwag, propozycji zmian i uzupełnień tematyki oraz jej ujęcia na adres biuro@cyfrowepanstwo.pl.

Andrzej Sobczak

Tomasz Kulisiewicz

1. Otwarty rząd i otwarte dane – wprowadzenie do problematyki

W opracowaniu „Aspekty prawne i ekonomiczne ponownego wykorzystania informacji publicznej dla informatyków – ujęcie praktyczne”¹ na tle obecnych przeobrażeń roli i struktur sektora publicznego przedstawione zostały definicje otwartego rządu. Przytoczono definicję sformułowaną w serwisie „Centrum Cyfrowe Projekt: Polska”, według której otwarty rząd (ang. *Open Government*) to „nowy sposób organizacji działań w państwie, który wykorzystuje cyfrowe narzędzia technologiczne i komunikacyjne, aby zwiększyć współudział obywateli w rządzeniu, a także wykorzystać ich wiedzę i zaangażowanie do skuteczniejszego rozwiązywania problemów”². Kluczowym elementem tej koncepcji jest zapewnienie obywatelom dostępu do informacji i danych, które są w posiadaniu jednostek publicznych. Działania otwartego rządu charakteryzują się gotowością do podejmowania współpracy z partnerami społecznymi i instytucjonalnymi, zarówno w relacjach zewnętrznych, jak i wewnętrznych.

Inne ujęcie otwartego rządu sformułowane został w koncepcji „połączonych administracji”³. Koncepcja ta – szerzej przedstawiona we wspomnianym opracowaniu „Aspekty prawne i ekonomiczne ponownego wykorzystania informacji publicznej dla informatyków – ujęcie praktyczne” zakłada, że:

- administracje będą stosować pluralistyczne zasady zarządzania;
- administracje będą coraz bardziej otwarte;
- administracje będą stosować współpracujące ze sobą systemy;
- nastąpi zacieranie się granic między sektorem publicznym, prywatnym i obywatelskim: usługi publiczne będą realizowane przez podmioty, które potrafią w stanie to robić najlepiej (bez względu na to, czy są to organizacje rządowe, biznesowe, czy sami obywatele);

¹ Opracowanie dostępne na stronie <http://www.opengovernment.pl/>

² <http://centrumcyfrowe.pl/projekty/mapa-drogowa/co-to-jest-otwarty-rzad/> (dostęp on-line: 5 grudnia 2013).

³ Por.: M. Botterman, J. Millard, E. Horlings, C. van Oranje, M. van Deelen, K. Pedersen, *Wartość dla obywateli. Wizja zarządzania publicznego w 2020 roku*, Raport sporządzony dla Komisji Europejskiej, grudzień 2008, Rotterdam, s. 8-10.

- administracje będą ułatwiać ponowne wykorzystanie danych, w tym także danych generowanych przez użytkowników;
- administracje będą wzmacniać pozycję społeczności lokalnych i grup stosując zasadę pomocniczości na poziomie lokalnym i społecznościowym i wykorzystując interakcje między twórcami polityk a obywatelami;
- administracje będą rozwijać i korzystać z technik masowej współpracy, stosować narzędzia masowej współpracy i crowdsourcingu do wykorzystywania pomysłów obywateli.

2. Inteligentne miasta – geneza pojęcia i definicje

Jak wskazuje A. Gontarz „*miasta stają się coraz bardziej złożonymi, skomplikowanymi, wielowymiarowymi organizmami*”⁴. Na potrzeby niniejszego opracowania miasto będzie rozpatrywane w ujęciu systemowym. Zgodnie z tym ujęciem miasto jest systemem otwartym⁵, pozostającym zawsze we wzajemnie uwarunkowanej zależności z otoczeniem. Czerpie z niego zasoby (ludzi, informacje, pieniądze), dostarczając mu w zamian usługi o charakterze publicznym, niezbędne innym organizacjom lub poszczególnym jednostkom.

Zdaniem A. Gontarza „*dynamika rozwoju [miasta – przyp. A.S.] powoduje, że poszczególne składniki tkanki miejskiej stale się zmieniają, przekształcają, ulegają ciągłym modyfikacjom i przeobrażeniom*”⁶. Przemiany zachodzące w otoczeniu miasta mogą być szansą lub zagrożeniem, mogą ułatwić jego rozwój lub zagrozić stabilności. Miasto musi więc nieustannie obserwować te przemiany i adekwatnie na nie reagować poprzez dopasowywanie systemu zarządzania, swojej struktury oraz kultury organizacyjnej do wymagań środowiska zewnętrznego. Zmiany w otoczeniu miasta mogą modyfikować jego działanie powierzchownie lub głęboko⁷. Mogą być więc one powierzchowne (płytkie, dostrajające), stosunkowo łatwe do wprowadzenia i niekosztowne lub głębokie (zasadnicze, kompleksowe), kosztowne w realizacji, wymagające mobilizacji znacznych sił⁸.

W chwili obecnej coraz częściej mówi się o konieczności przeprowadzenia głębokiej przebudowy (transformacji) miast i stworzenia ich inteligentnych wersji. Jednocześnie –jak podkreśla A. Gontarz – „*nie ma jeszcze obecnie jednej, powszechnie obowiązującej, uniwersalnej koncepcji czy definicji inteligentnego miasta (ang. Smart City). Określa się je bardziej przez opisy konkretnych zastosowań, projektów, wdrożeń i rozwiązań realizowanych w konkretnych miejscach niż przez ustalony, jednolity model ogólny. [...] Obraz ten*

⁴ A. Gontarz, *Być dobrze poinformowanym*, „Computerworld” 2005, nr 4.

⁵ Por.: A. Koźmiński, W. Piotrowski, *Zarządzanie. Teoria i praktyka*, WN PWN, Warszawa, 1995, s. 46.

⁶ A. Gontarz, *Być dobrze poinformowanym*, „Computerworld” 2005, nr 4.

⁷ D. Nadler, M. Tushman, *Organizational Frame Bending: Principles for Managing Reorientation*, „Academy of Management Executive”, vol. 3, no. 3, August 1989, s. 196–197.

⁸ J. Penc, *Innowacje i zmiany w firmie – transformacja i sterowanie rozwojem przedsiębiorstwa*, Agencja Wydawnicza Placet, Warszawa 1999, s. 94.

jest jeszcze bardziej rozmywany przez działania marketingowe i PR-owe firm oferujących produkty z myślą o zastosowaniu w tym obszarze”⁹

Większość z przewijających się obecnie definicji koncentruje się na aspektach technologicznych koncepcji inteligentnego miasta. Wskazać tutaj można prace ośrodka badawczego działającego przy Massachusetts Institute of Technology (MIT), który zajmuje się tą problematyką już od kilku lat. Badacze MIT definiują inteligentne miasto jako inteligencję wynikającą z połączenia coraz wydajniejszych cyfrowych sieci telekomunikacyjnych (porównywanych przez badaczy do układu nerwowego), inteligencji wbudowanej w otaczające nas urządzenia (odpowiednik mózgu), czujników i znaczników (narządy zmysłów) oraz oprogramowania (wiedza i kompetencje poznawczych)¹⁰. Co więcej: ich zdaniem mamy do czynienia z rosnącą siecią nakładających się połączeń między systemami mechanicznymi i elektrycznymi istniejącymi w budynkach, systemami wbudowanymi w sprzęt gospodarstwa domowego, systemami transportu, sieciami energetycznymi, wodociągowymi i kanalizacyjnymi, wreszcie systemami zapewniającymi bezpieczeństwo mieszkańców miast. W opracowaniu „Landscape and Roadmap of Future Internet and Smart Cities”¹¹ podkreślono rolę wbudowanych systemów informatycznych (ang. *embedded systems*), sieci i telefonów komórkowych oraz czujników w tworzeniu cyfrowego wymiaru inteligentnego miasta.

E. Bendyk, M. Bonikowska, P. Rabiej oraz W. Romański zauważają, że dotychczasowe doświadczenia wskazują, iż koncentrowanie się na technologii i twardej infrastrukturze stanowi jeden z podstawowych błędów popełnianych podczas opracowywania strategii budowy inteligentnego miasta. Zdaniem tych autorów *„istota miejskiej inteligencji polega na wykorzystaniu inteligencji i wiedzy mieszkańców, którzy – zaopatrzeni często w proste narzędzia – są w stanie samodzielnie zaspokoić swoje potrzeby w sposób efektywniejszy, niż to robi lokalna administracja. Dzięki temu można uniknąć kosztownych inwestycji infrastrukturalnych, a zastąpić je kapitałem społecznym, czyli energią*

⁹ A. Gontarz, *Smart city: technologia czy zarządzanie?*, Materiały z konferencji „Miasto – hologram świadomości”, <http://westival.szczecin.art.pl/aktualnosci/smart-city-technologia-czy-zarzadzanie> (dostęp online: 20 września 2013).

¹⁰ W. J. Mitchell, *Intelligent cities*, „e-Journal on the Knowledge Society”, Issue 5, 2007, s. 5.

¹¹ R. Schaffers, A. Sällström, N. Komninos, M. Pallot, B. Trousse, B. Senach, H. Hielkema, *Landscape and Roadmap of Future Internet and Smart Cities*, Fireball Deliverable D2.1, 2011.

współpracy aktywnych obywateli”¹². Jeżeli przedsięwzięcia z obszaru smart city mają się zakończyć sukcesem to „nie wystarczy naszpikować przestrzeni miejskiej inteligentnymi systemami zarządzania ruchem, monitoringu bezpieczeństwa, zainwestować w nowoczesny tabor komunikacji miejskiej i publiczne punkty dostępu do bezprzewodowego internetu. Jest to wspólne przedsięwzięcie mieszkańców, władz, lokalnych przedsiębiorców”¹³.

Inne ujęcie koncepcji *smart city* prezentuje opracowanie „Smart Cities Study: International Study on the Situation of ICT, Innovation and Knowledge in Cities”, w którym inteligentne miasto zostało określone jako takie, które „wykorzystuje technologie informacyjno-komunikacyjne, w celu zwiększenia interaktywności i wydajności infrastruktury miejskiej i jej komponentów składowych, a także do podniesienia świadomości mieszkańców”¹⁴. Definicja ta zauważa rolę technologii IT w budowaniu *smart cities*. Autorzy tego opracowania podkreślają jednak, że miasto może być traktowane jako „inteligentne” wyłącznie wtedy, gdy inwestuje równolegle w technologie, kapitał ludzki oraz infrastrukturę komunikacyjną po to, by aktywnie promować zrównoważony rozwój gospodarczy i wysoką jakość życia (np. umożliwia gospodarowanie zasobami naturalnymi poprzez partycypację obywatelską). Przede wszystkim jednak powyższa definicja wskazuje, że realizacja idei *smart city* nie może być utożsamiana z wdrożeniem nawet najbardziej zaawansowanego systemu informatycznego. Bardzo podobne ujęcie przedstawia N. Komninos, określając miasto inteligentne jako terytorium o wysokiej zdolności uczenia się i innowacji, kreatywne, z instytucjami badawczo-rozwojowymi, szkolnictwem wyższym, infrastrukturą cyfrową i technologiami komunikacyjnymi, a także wysokim poziomem sprawności zarządzania¹⁵. A. Caragliu definiuje inteligentne miasto jako takie, w którym inwestycje w kapitał ludzki i społeczny oraz tradycyjną (transportową) i nowoczesną (bazującą na technologiach telekomunikacyjno-informatycznych) infrastrukt-

¹² E. Bandyk, M. Bonikowska, P. Rabiej, W. Romański, *Energia nowego miasta, Przyszłość miast. Miasta przyszłości. Strategie i wyzwania innowacyjne, społeczne i technologiczne*, Raport ThinkTank, Warszawa 2013., s. 9.

¹³ E. Bandyk, M. Bonikowska, P. Rabiej, W. Romański, *Energia nowego miasta, Przyszłość miast. Miasta przyszłości. Strategie i wyzwania innowacyjne, społeczne i technologiczne*, Raport ThinkTank, Warszawa 2013., s. 5.

¹⁴ *Smart Cities Study: International Study on the Situation of ICT, Innovation and Knowledge in Cities*, I. Azkuna (red.), The Committee of Digital and Knowledge-based Cities of UCLG, Bilbao, 2012.

¹⁵ N. Komninos, *Intelligent Cities: Innovation, Knowledge Systems and Digital Spaces*, Spon Press, Londyn 2002, s. 1.

turę zasilają zrównoważony wzrost gospodarczy i budują wysoką jakość życia, z mądrym zarządzaniem zasobami naturalnymi, poprzez tzw. zarządzanie uczestniczące¹⁶.

D. Stawasz, D. Sikora-Fernandez i M. Turała zauważają, że występuje różne postrzeganie inteligentnego miasta – w zależności od lokalizacji geograficznej. Zdaniem tych autorów w Unii Europejskiej przejawia się koncentracja na działaniach związanych z redukcją emisji dwutlenku węgla oraz mających na celu efektywne wykorzystanie energii w każdej dziedzinie funkcjonowania miasta, przy jednoczesnej poprawie jakości życia mieszkańców. Autorzy ci podkreślają, że jest to ściśle powiązane z projektem Komisji Europejskiej „Energia 2020 – Strategie dla konkurencyjnej, zrównoważonej i bezpiecznej energii”. Dokument „Energia 2020” zakłada osiągnięcie efektywności energetycznej w Europie przez transformację systemu transportowego, budownictwa i sieci energetycznych w miastach oraz wzmocnienie sprawności systemów dostaw energii. W Australii w odniesieniu do idei inteligentnych miast podkreśla się raczej rolę cyfrowych mediów, przemysłu kreatywnego oraz inicjatyw kulturalnych. Natomiast w Stanach Zjednoczonych jako czynniki sukcesu miasta postrzegane są technologie informacyjne i komunikacyjne (ICT)¹⁷.

Warto zauważyć, że przez wiele lat miasta funkcjonowały w powszechnej świadomości jako obszary nękane patologiami, zagrażające zdrowiu mieszkańców i dręczące ich bardzo wysokimi kosztami utrzymania. Najnowsze badania¹⁸ pozwalają stwierdzić jednoznacznie, że miasta skupiają, przyspieszają i dywersyfikują zarówno aktywność społeczną, jak i ekonomiczną. Przytoczone przez L.M.A. Bettencourta oraz G.B. Westa statystyki wyraźnie wskazują, że mieszkańcy miast są kreatywniejsi i dostrzegają wiele możliwości gospodarczego rozwoju. Największe metropolie okazują się też nierzadko bardziej ekologiczne, gdyż gęste zaludnienie umożliwia skupienie infrastruktury, surowców i źródeł energii w jednym miejscu. W miastach można zrobić więcej mniejszym kosztem, a w dodatku wydajność działań zwiększa się w miarę rozwoju miast. Występu-

¹⁶ A. Caragliu, C. Del Bo, P. Nijkamp, *Smart cities in Europe*, w: „Journal of Urban Technology”, vol. 18, no. 2, s. 65-82, 2011.

¹⁷ D. Stawasz, D. Sikora-Fernandez, M. Turała, *Koncepcja smart city jako wyznacznik podejmowania decyzji związanych z funkcjonowaniem i rozwojem miasta*, „Studia Informatica” 2012, nr 29, s. 97-109.

¹⁸ L.M.A. Bettencourt, G.B. West, *Więcej za mniej*, „Scientific American. Świat nauki”, październik 2011, nr 10, s. 38-39.

je efekt określany mianem **zależności nadliniowej**¹⁹. Polega on na tym, że wskaźniki społeczno-ekonomiczne miast rosną szybciej, niż wskazywałaby zależność wprost proporcjonalna. Natomiast dla infrastruktury występuje sytuacja odwrotna²⁰. To zjawisko określa się mianem **zależności podliniowej**: im większe miasto, tym wydajniej wykorzystuje surowce i energię, co prowadzi na przykład do mniejszej emisji gazów cieplarnianych.

Przyrost populacji przyczynia się do intensywniejszych i częstszych interakcji społecznych, a te z kolei korelują z dużą produktywnością i innowacyjnością, stymulując wzrost wydajności. W miastach, w których koszty utrzymania są wysokie, przebić się i upowszechnić mogą jedynie bardzo dobre pomysły. Lepsze warunki życia i pracy przyciągają do miasta kolejne talenty, co podnosi koszty utrzymania, zmuszając dotychczasowych mieszkańców do większej aktywności. Taki mechanizm zwrotny powoduje, że miasta są siłą napędową innowacyjności, przy okazji wymuszając dywersyfikację oraz intensyfikację dynamiki społecznej i ekonomicznej.

¹⁹ Jeśli na przykład populacja danego miasta się podwaja (niezależnie od tego, czy z 40 tys. do 80 tys., czy z 4 mln do 8 mln) obserwuje się średnio 15-procentowy wzrost takich wskaźników, jak płace lub liczba zgłaszanych patentów w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Innymi słowy produktywność mieszkańców ośmiomilionowej aglomeracji jest średnio o 15% większa od produktywności dwóch czteromilionowych miast. Por.: L.M.A. Bettencourt, G.B. West, *Więcej za mniej*, „Scientific American. Świat nauki”, październik 2011, nr 10, s. 38-39.

²⁰ Gdy populacja miasta podwaja się, jego infrastruktura – np. liczba stacji benzynowych, długość wodociągów, dróg, linii energetycznych – rozwija się wolniej. W ten sposób miasto liczące 8 mln mieszkańców potrzebuje o 15% mniej infrastruktury niż dwa miasta czteromilionowe. Por.: L.M.A. Bettencourt, G.B. West, *Więcej za mniej*, „Scientific American. Świat nauki”, październik 2011, nr 10, s. 38-39.

3. Inteligentne miasta a koncepcja otwartego rządu

Carlo Ratti oraz Anthony Townsend zwracają uwagę, że „*W ostatniej dekadzie technika cyfrowa oplotła metropolie, tworząc szkielet wielkiej, inteligentnej infrastruktury. Szerokopasmowe sieci światłowodowe i radiowe obsługują coraz tańsze telefony komórkowe, smartfony i tablety. Powstają ogólnodostępne bazy danych, a korzystanie z nich ułatwiają publiczne terminale, które mogą obsługiwać nawet analfabeci*”. Autorzy ci podkreślają, że jeżeli dodatkowo uwzględniona będzie „*stale rozbudowywana sieć czujników i sterowania cyfrowego – wszystko powiązane za pomocą tanich i wydajnych komputerów*”, to okaże się, że miasta przekształcają się w „*zewnętrzne komputery*”²¹.

Efektem cyfrowej transformacji miast w ich inteligentne odpowiedniki jest generowanie olbrzymich ilości danych. Na kwestię tą zwraca uwagę m. in. Darrell Smith z firmy Microsoft. W jednej ze swoich prezentacji dotyczących smart city stwierdził on: „*Give me a little data and I'll tell you a little. Give me a lot of data and I'll save the world*” (Dajcie mi niewiele danych, to niewiele wam powiem . Dajcie mi pełno danych, to zbawię świat) ²². Ten cytat pokazuje, jak ważną rolę w kontekście inteligentnych miast będzie odgrywać przetwarzanie dużych wolumenów danych. Jako praktyczny przykład wykorzystania danych związanych z funkcjonowaniem miasta można podać rozwiązanie zastosowane w Sztokholmie. Kamery automatycznie odczytują numery rejestracyjne pojazdów wjeżdżających do miasta, a system poboru opłat drogowych wystawia rachunki zróżnicowane w zależności od przebytej trasy. Dzięki temu czas przejazdu przez centrum skrócił się dwukrotnie, a emisja spalin zmalała o 15%. Podobny system pozwala ograniczyć zużycie wody (stosuje je np. komunalny dostawca wody Sonoma County Water Agency w Kalifornii), a tym samym poprawić jakość usług świadczonych mieszkańcom. Jeszcze inne rozwiązanie zostało wprowadzone w Singapurze. Opracowano tam platformę informatyczną o nazwie *LIVE Singapore*²³. Jej celem jest prowadzenie badań, na podstawie danych zbieranych w czasie rzeczywistym przez olbrzymią liczbę urządzeń komunikacyjnych, mikrokontrolerów i czujników, tempa życia metropolii z minuty

²¹ C. Ratti, A. Townsend, *Splot społeczny*, „Scientific American. Świat nauki” październik 2011, nr 10 (242), s. 32-35.

²² Por.: <http://www.microsoft.com/en-us/news/stories/88acres/88-acres-how-microsoft-quietly-built-the-city-of-the-future-chapter-1.aspx> (dostęp on-line: 20 października 2013).

²³ Por.: <http://senseable.mit.edu/livesingapore/index.html> (dostęp on-line: 26 października 2013).

na minutę. Wyniki pomagają pozwalać optymalizować organizację miasta i „doświadcząć” go w zupełnie nowy sposób. W tym miejscu warto wskazać, że jest to platforma otwarta, umożliwiająca użytkownikom współtworzenie aplikacji dedykowanych, rozwiązujących konkretne problemy związane z życiem w mieście.

Zagadnienie efektywnego wykorzystania zgromadzonych przez miasta danych występuje również w Polsce. Jednostki miejskie są producentami wielkiej ilości danych (niektórzy używają wręcz pojęcia „fabryki danych”) – mających postać zarówno ustrukturalizowaną (nie ma wówczas większych problemów z ich gromadzeniem i przetwarzaniem – przynajmniej od strony technicznej), jak i nieustrukturalizowaną (z tą kategorią danych miasta, zwłaszcza w Polsce, jeszcze sobie nie radzą).

Można wyróżnić kilka kategorii problemów z przetwarzaniem danych w mieście. Występują one z różnym natężeniem w poszczególnych zespołach miejskich w Polsce.

Pierwsza kategoria dotyczy poziomu świadomości wśród miejskich decydentów, dotyczącego znaczenia informacji zarządczej (jej fundamentem są właściwe zasoby danych). Włodarzom miast ciągle jeszcze się wydaje, że jest to problem techniczny, który rozwiązywać ma informatyk miejski. Decydenci nie widzą korzyści z dostępu do odpowiednio przetworzonych danych. W wielu wypadkach decyzje podejmowane są bardziej na zasadzie wycucia, a nie wiarygodnych informacji.

Druga kategoria problemów związana jest z własnością danych. Nadal poszczególne rejestry i ewidencje przypisane są do poszczególnych komórek i jednostek organizacyjnych, które wcale nie są zainteresowane dzieleniem się tymi zasobami danych (pominając stosunkowo rzadkie przypadki, kiedy wymiana danych jest niedozwolona z mocy ustawy) – w myśl zasady: „mam dane = mam władzę”. Powoduje to konieczność duplikowania danych, brak możliwości wprowadzenia mechanizmów ponownego użycia pewnych zasobów itd.

Problemy ze stanem posiadania danych przekładają się na trudności w integracji poszczególnych zasobów danych (a to z kolei utrudnia wprowadzenia podejścia procesowego w urzędach – bo załatwienie sprawy end-to-end wymaga przecież dostępu do danych zintegrowanych). Próby integracji rozbijają się zarówno o aspekty technologiczne (część miejskich rozwiązań informatycznych była budowana bez interfejsów zewnętrznych), jak i organizacyjne. Nadal bowiem pokutuje silosowa budowa rozwiązań informatycznych. Być może rozwiązaniem tego problemu byłoby stworzenie stanowisk

CIO (*City Information Officer*) lub CDO (*City Data Officer*) – odpowiednio umocowanych urzędników miejskich kompleksowo zarządzających problematyką integracji danych i interoperacyjności systemów.

Decydenci w mieście powinni mieć dostęp do zintegrowanych danych pochodzących z otoczenia urzędu. Należy zapewnić „przepływ danych bez barier” – jest to jedno z haseł The Open Group – konsorcjum promującego ideę architektury korporacyjnej²⁴.

Kolejnym problemem jest niska jakość danych zgromadzonych w ewidencjach i rejestrach miejskich. Najczęściej są one bardzo słabo uporządkowane. Brakuje reguł walidacyjnych, nie zawsze są stosowane słowniki lub dane referencyjne. Brak jest także polityk (ang. *policy*) działania na rzecz podnoszenia jakości danych. Jest to zagadnienie powiązane z właścicielstwem danych. Zasad (często biznesowych) dotyczących czyszczenia danych nie zdefiniuje informatyk miejski – to muszą zrobić komórki i jednostki merytoryczne.

Warto też podkreślić, że zdecydowana większość polskich miast nie jest też przygotowana na rewolucję związaną z wprowadzeniem **internetu rzeczy**²⁵. Na poziomie samorządowym realizacja tej idei oznacza wprowadzenie dużej liczby czujników, które na bieżąco przykazywać będą do odpowiedniego centrum miejskiego dane o natężeniu ruchu, pogodzie, wypadkach, awariach. Większość urzędów nie jest gotowa na przetworzenie tak pozyskanych informacji.

Carlo Ratti oraz Anthony Townsend zwracają uwagę na jeszcze jedną kwestię związaną z realizacją inteligentnego miasta. Ich zdaniem „*przyjmując odgórne koncepcje i założenia, projektanci z reguły nie są w stanie stworzyć miasta, które zaspokaja potrzeby mieszkańców, odzwierciedla ich kulturę lub sprzyja zróżnicowaniu*”. Podkreślają oni, że „*scentralizowane plany opierają się na sztywnych założeniach odnośnie do ludzkich oczekiwań, są więc nieodporne na zmiany i nieprzewidziane sytuacje*”. Co więcej: projektanci „*koncentrując się wyłącznie na wydajności, ignorują podstawowe cele, takie jak osiągnięcie spójności społecznej, poprawa jakości życia, demokracja i rządy prawa*”. Zdaniem cytowanych autorów odpowiedzią na przedstawione bolączki jest realizacja inteligentnych

²⁴ Por.: www.opengroup.org (dostęp on-line: 26 października 2013).

²⁵ Warto wskazać, że w chwili obecnej każda osoba ma przynajmniej dwa przedmioty podłączone do Internetu. Szacuje się, że do 2015 r. ich liczba wzrośnie do siedmiu na pojedynczego użytkownika, a na całym świecie będzie wówczas 25 miliardów bezprzewodowo połączonych urządzeń.

miast na bazie podejścia z dołu do góry. Jest to możliwe dzięki utworzeniu przez władze miast zgromadzonych danych. Dzięki temu możliwe staje się tworzenie nowych rozwiązań dla mieszkańców, bazujących na danych publicznych – przy czym ich twórcami są zarówno firmy, jak i organizacje pozarządowe. W wielu wypadkach są to bardzo innowacyjne aplikacje, pozwalające osobom nieposiadającym wiedzy technicznej, czy też niepełnosprawnym a nawet analfabetom uczestniczyć w szerszym stopniu w życiu społecznym²⁶. Warto tu wskazać kilka ciekawych przedsięwzięć:

- Oakland Crimespotting w Kalifornii – rozwiązanie pozwala mieszkańcom analizować i tworzyć interaktywne mapy przestępczości z wykorzystaniem informacji dostarczanych na bieżąco przez różne media społecznościowe oraz baz danych udostępnionych przez władze;
- Nowy Jork – w mieście tym wdrożono rozwiązanie o nazwie CompStat, które pomaga policji w opracowaniu szczegółowych map przestępczości. Rozwiązanie to jest nakierowane na współdziałanie z obywatelami – mają oni dostęp do zgromadzonych danych i mogą je analizować. Zdaniem twórców rozwiązanie CompStat może stworzyć nowe mechanizmy podwyższające poziom bezpieczeństwa;
- Paryż – aby zebrać jak najwięcej więcej danych dotyczących zanieczyszczenia powietrza, internetowy thinktank Fing w ramach projektu Green Watch przekazał paryżanom 200 urzędów mierzących stężenie ozonu i poziom hałasu. Wyniki udostępniano za pośrednictwem platformy Citypulse. Pierwsze testy w jednej z dzielnic dostarczyły ponad 130 tys. danych z pomiarów. Projekt ten udowodnił, że obywatele są głęboko zaangażowani w zagadnienia monitorowania środowiska i jego ochrony.

Oczywiście podejście oddolne ma też swoje słabe strony. Po pierwsze: w takim modelu prace nad kształtem rozwiązań wykorzystywanych w ramach miasta nigdy się nie kończą, co więcej – w wielu miejscach występuje bariera elastyczności, wynikająca z chaotycznego sposobu kreowania i wdrażania nowych pomysłów. Dlatego tak istotne są *„mechanizmy sprawnego wyszukiwania, oceniania i łączenia ze sobą dobrych pomysłów –*

²⁶ C. Ratti, A. Townsend, *Splot społeczny*, „Scientific American. Świat nauki” październik 2011, nr 10 (242), s. 32-35.

sposobów na upowszechnianie najlepszych metod wykorzystania obywatelskich sieci". To właśnie na tym etapie konieczne jest włączenie się aparatu miejskiego, mającego zdolność do integracji potencjału technicznego przedsięwzięć realizowanych oddgórnie z innowacyjnością inicjatyw oddolnych. Inną kwestią jest to, jak finansować działalność związaną z ponownym użyciem informacji udostępnianej przez miasta. Małe firmy wnoszą zaangażowanie i kreatywność, ale bez korporacji i polityków nie da się zapewnić odpowiedniej skali przedsięwzięcia ani utrzymać dużych systemów, które są podstawą działania innowacji. Wreszcie obywatele „muszą mieć jednak pewność, że władze miejskie nie potraktują aktywności społecznej jako pretekstu do wymigania się od zobowiązań”.

Warto wreszcie zauważyć, że powstawaniu inteligentnych miast – m.in. na bazie otwartych danych – towarzyszą zmiany społeczne. Mieszkańcy włączeni do zarządzania swoją przestrzenią zyskują podmiotowość i autonomię. Powoduje to, że klasyczny model rządzenia, bazujący na podstawie mandatu uzyskanego w wyniku wyborów (co najwyżej odnawianego co jakiś czas) powoli ustępuje miejsca częstemu współdziałaniu ze społeczeństwem. W dłuższej perspektywie czasu doprowadzi to najprawdopodobniej do zastąpienia demokracji przedstawicielskiej jakimiś formami współdecydowania – tym bardziej, że rozwój nowych technologii umożliwi każdemu obywatelowi potencjalny stały udział w rządzeniu²⁷.

²⁷ E. Bendyk, M. Bonikowska, P. Rabiej, W. Romański, *Energia nowego miasta, Przyszłość miast. Miasta przyszłości. Strategie i wyzwania innowacyjne, społeczne i technologiczne*, Raport ThinkTank, Warszawa 2013., s. 10.

4. Budżety partycypacyjne i ich rola we wdrażaniu idei otwartego rządu

Budżety partycypacyjne, zwane też obywatelskimi, są bardzo ważnym elementem współudziału obywateli w rządzeniu, a także próbą odpowiedzi na coraz silniejszy kryzys tradycyjnego modelu demokracji przedstawicielskiej. Jednym z przejawów kryzysu tradycyjnego modelu jest coraz niższa frekwencja mieszkańców w wyborach parlamentarnych i samorządowych. Lekarstwem na to nie wydaje się przymus wyborczy. W niektórych krajach obowiązkowy jest udział w wyborach powszechnych (z krajów europejskich np. w Belgii, na Cyprze, w Grecji, Luksemburgu, Turcji i we Włoszech, dużo popularniejszy jest w krajach Ameryki Łacińskiej) – ale w praktycznie nigdzie przymus głosowania zapisany w prawie nie jest egzekwowany (w Grecji nie ma sankcji formalnej, zaś we Włoszech nawet nie uchwalono przepisów wykonawczych, obowiązek jest tylko w konstytucji). W wyborach samorządowych udział jest obowiązkowy tylko w jednej jednostce terytorialnej na świecie: w jednym z kantonów szwajcarskich. Choć w Polsce w wyborach samorządowych w latach 2002, 2006 i 2010 średnia frekwencja wyborcza nieznacznie rosła – według danych Państwowej Komisji Wyborczej wynosiła 44,24% w roku 2002, 45,99% w 2006 i 47,32% w 2010 – to jednak średniej na poziomie poniżej 50% nie uznaje się raczej za przejaw wielkiej chęci do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnych. Zresztą sam akt uczestnictwa w wyborach samorządowych nie jest równoznaczny z aktywnym udziałem. Trafnie sformułował tę kwestię Rafał Górski w swojej wydanej w 2007 r. książce „bez państwa – demokracja uczestnicząca w działaniu”, tytułując rozdział, w którym omawiał kwestie budżetu partycypacyjnego „Po odejściu od urny reklamacja nie jest uwzględniana.”²⁸

Historycznie najdawniejszym zastosowaniem budżetu partycypacyjnego było wprowadzenie go w mieście Porto Alegre w Brazylii. Porto Alegre jest od tego czasu najdłużej funkcjonującym (od 1989 r.) i największym (ponad 1,5 mln mieszkańców – dane za rok 2010) poligonem doświadczalnym budżetu uchwalanego przez mieszkańców w procedurach wyboru priorytetów i dwóch rundach konsultacji. Obecnie w budżetowych referendach w Porto Alegre uczestniczy corocznie ok. 50 tys. mieszkańców, decydując o

²⁸ R. Górski, *Bez państwa*, Korporacja Ha!art, Warszawa 2007, s. 43, http://otworzksiazke.pl/images/ksiazki/bez_panstwa/bez_panstwa.pdf (dostęp on-line: 1 grudnia 2013).

ok. 20% budżetu miasta (równowartość ok. 200 mln USD). Przez ponad 20 lat funkcjonowania tej metody partycypacji w Porto Alegre była ona wielokrotnie krytykowana z różnych stron – za manipulacje ze strony władz miasta, za nikły udział mieszkańców (choć 50 tys. to jeden z najwyższych udział w historii takich rozwiązań, to jednak jest to tylko trochę ponad 3% populacji miasta), za usztywnienia procedury, za to, że nie przyczynia się ona do zwiększenia środków budżetowych (a według niektórych – wręcz przeciwnie). Jednak wszyscy podkreślają, że właśnie wprowadzeniu budżetu partycypacyjnego to fatalnie niedoinwestowane miasto (wodociągi, ścieki, ulice, energetyka), wręcz zapomniane kiedyś przez władze centralne i stanowe, jest przykładem prawidłowego priorytetowania inwestycji miejskich, zaspokajających najpilniejsze potrzeby mieszkańców. Według danych serwisu Participatory Budgeting Project (PBP), amerykańskiej organizacji non-profit propagującej rozwiązania budżetu partycypacyjnego i wspomagającej miasta (głównie w USA i w Kanadzie) w implementacji takich rozwiązań²⁹, na świecie budżet partycypacyjny stosuje ponad 1,5 tys. władz miejskich oraz instytucji publicznych – przy czym z racji skoncentrowania się przez PBP na regionie obu Ameryk dane te wydają się zaniżone. Np. „białymi plamami” na prezentowanej przez PBP mapie implementacji budżetów partycypacyjnych w Europie jest cała Skandynawia, wszystkie kraje Beneluxu, Irlandia, Szwajcaria, niemal cała Europa Środkowa i Wschodnia z Austrią włącznie (z wyjątkiem 2 miast polskich, jednego ukraińskiego i trzech rumuńskich), wszystkie kraje bałkańskie i Grecja.

Budżety partycypacyjne w Polsce obecne są już w świadomości społecznej oraz w praktyce funkcjonowania kilkunastu większych i mniejszych miejscowości. Jak podkreśla Adam Sawicki w artykule „Budżety obywatelskie w Polsce – konieczne zmiany”³⁰ „*w sensie prawnym oparte są najczęściej na regulacjach ustawy o samorządzie gminnym, dotyczących konsultacji z mieszkańcami gminy. Powoduje to, że decyzje podjęte przez mieszkańców nie mają charakteru wiążącego, co wynika z konstrukcji konsultacji społecznych, które dla władz gminy są jedynie głosem doradczym. W przypadku niektórych budżetów dochodziło nawet do tak negatywnych zjawisk, jak odrzucanie przez władze miast projektów, które uzyskały wystarczającą do realizacji liczbę głosów.*” Autor przytacza też kryty-

²⁹ <http://www.participatorybudgeting.org> (dostęp on-line: 5 grudnia 2013).

³⁰ <http://isp.org.pl/aktualnosci,1,1301.html> (dostęp on-line: 5 grudnia 2013).

kę podnoszoną wobec obecnych rozwiązań uchwalania budżetów obywatelskich: przenoszą one środek ciężkości na same tylko głosowania, a nie na dyskusję, w której mieszkańcy mogliby wymienić opinie z samorządem i nawzajem ze sobą. Według niektórych wadą takich rozwiązań jest też to, że obejmują one tylko wybrane obszary miasta, a więc nie dotyczą priorytetów rozwoju miasta, dotycząc tylko problemów cząstkowych. Jednak uważają, że właśnie to, iż dotyczą one problemów cząstkowych, lokalnych i bliskich mieszkańcom, pozwala im się włączyć w wybór priorytetów działania władzy lokalnej, a także zachęcają mieszkańców do udziału w procedurze w kolejnych latach – bo łatwiej mogą się przekonać o skuteczności swych działań obywatelskich.

W dostępnym na stronach MAiC skrócie artykułu „Budżet partycypacyjny w Europie – szanse i wyzwania”³¹ zaprezentowano szeroką definicję budżetu partycypacyjnego. Według niej jest to instrument uczestnictwa obywateli w procesie decydowania o pieniądzach publicznych, przy czym prawo do podejmowania decyzji przysługuje wszystkim mieszkańcom, a nie tylko grupie wybranej w wyborach samorządowych. Żeby rozwiązanie można było uznać za implementację budżetu partycypacyjnego, muszą być spełnione następujące kryteria:

- dyskusja powinna toczyć się wokół kwestii finansowych/budżetowych oraz dotyczyć podziału zasobów ograniczonych;
- proces powinien dotyczyć miasta albo dzielnic – obszaru, który ma wyodrębnioną administrację oraz wybieralne organy decyzyjne;
- procedura musi być powtarzana (zasada powtarzalności);
- na spotkaniach czy forach muszą się odbywać debaty publiczne (zasada dyskusyjności);
- realizacja przyjętych pomysłów powinna być rozliczana.

W opracowaniu „Budżet partycypacyjny instrumentem zarządzania środkami publicznymi” H. Łapińska zestawia przedstawioną też w serwisie MAiC typologię budżetów

³¹ Y. Sintomer, C. Herzberg, A. Röcke, *Budżet partycypacyjny w Europie – szanse i wyzwania*, tłum. M. Chus-tecka, http://siecobywatelska.pl/files/budzet_partycypacyjny_w_europie_avt9.pdf, (dostęp on-line: 3 grudnia 2013).

partycypacyjnych bazującą na międzynarodowych implementacjach³². Według tej typologii rozróżnia się następujące modele procedowania budżetów partycypacyjnych:

	<i>typ/model</i>	<i>cechy charakterystyczne</i>	<i>uwagi</i>
1	europańska wersja modelu Porto Alegre	skierowanie do mieszkańców, nastawienie na konkretne inwestycje i projekty	mieszkańcy mają realną władzę – administracja realizuje wybrane przez nich projekty
2	uczestnictwo zorganizowanych grup interesów	skierowanie do zorganizowanych grup mieszkańców (stowarzyszenia, NGO, związki zawodowe itp.)	– celem jest sformułowanie ogólnych wytycznych dla polityk lokalnych, np. mieszkalnictwa, edukacji, ochrony środowiska, transportu, – procedura postępowania zbliżona do konsultacji społecznych
3	fundusz społeczności lokalnej	do dyspozycji mieszkańców jest część bieżących programów gminnych	nastawienie na wsparcie grup wykluczonych społecznie
4	negocjacje publiczno-prywatnych	szerokie zaangażowanie środków pozabudżetowych i biznesu w realizacji zadań publicznych	drugorzędna rola mieszkańców, którzy decydują nie o budżecie pochodzącym z płaconych przez nich podatków, ale środkach darowanych przez prywatne przedsiębiorstwo
5	konsultowanie finansów publicznych	eksponowanie jawności i przejrzystości finansów publicznych	proponycje mieszkańców wysłuchiwanie na otwartych spotkaniach o charakterze ogólnym lub tematycznym
6	partycypacja sąsiedzka	wszelkie inwestycje poddawane są debacie na poziomie sąsiedzkim	– dyskusja na forum całego miasta dotyczy wyłącznie strategicznych celów polityki miejskiej, – konieczne są bliskie relacje pomiędzy politykami lokalnymi, urzędnikami samorządowymi i mieszkańcami

Tabela 1. Modele budżetów partycypacyjnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie H. Łapińska, *Budżet partycypacyjny instrumentem zarządzania środkami publicznymi*

Pierwszą inicjatywą o charakterze budżetu partycypacyjnego w Polsce było płockie przedsięwzięcie z 2002 r., zrealizowane w modelu się nr 4. z powyższej tabeli – negocjacji publiczno-prywatnych. W rozpoczętym wtedy projekcie „Forum dla Płocka” uczestniczył samorząd, koncern PKN Orlen oraz (jako doradca) Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP). Rezultatem było opracowanie „Strategii Rozwoju Miasta Płocka do 2012 roku”, następnie zaktualizowanej i przyjętej uchwałą rady mia-

³² H. Łapińska, *Budżet partycypacyjny instrumentem zarządzania środkami publicznymi*, http://en.wsbif.edu.pl/docs/2012_2013/artukul_online/2012/Budzet_partycypacyjny_instrumentem_zarzadzania_srodkami_publicznymi.pdf (dostęp on-line: 2 grudnia 2013).

sta. W kolejnych fazach przedsięwzięciach (2003-2005) utworzono Fundusz Grantowy dla Płocka, będący mechanizmem współfinansowania działań organizacji społecznych realizujących strategię zrównoważonego rozwoju Płocka. Obok PKN Orlen w działaniach brały też udział firmy Levi Strauss oraz Basell Orlen Polyolefins. Fundusz dofinansowywał projekty z obszarów uznanych wspólnie za ważne dla miasta i jego mieszkańców:

- podwyższanie poziomu wykształcenia,
- poprawa bezpieczeństwa publicznego,
- troska o dziedzictwo kulturowe,
- wzrost świadomości ekologicznej,
- podwyższenie atrakcyjności miasta i poprawa warunków życia.

W kolejnych etapach płockie przedsięwzięcia przybrały zorganizowaną formę Budżetu Obywatelskiego. W Budżecie Obywatelskim 2013, w którym zdecydowano o kwocie 3 mln zł, zgłoszono 77 projektów, głosowaniu poddano 10. Mieszkańcy oddali 7 tys. głosów, do realizacji wybrano pięć projektów. Wygrał projekt „Stop tirom w Płocku” (ograniczenia ruchu przez pojazdy ciężarowe przejeżdżające przez miasto), który uzyskał 2,8 tys. głosów. Budżet Obywatelski Płocka 2014 dotyczył łącznej kwoty 5 mln zł. Zgłoszone przez mieszkańców w sierpniu i wrześniu 2013 r. projekty przechodziły weryfikację formalno-prawną wykonywaną przez merytoryczne komórki Urzędu Miasta Płocka. Według sprawozdania dostępnego na stronie www.mojemias-to.plock.eu w głosowaniu przeprowadzonym od 25 października do 3 listopada 2013 r. na projekty zgłoszone przez mieszkańców oddano ponad 44 tys. głosów, z czego ważnych było 30,4 tys. Głównymi przyczynami unieważnienia było: oddanie głosu przez osobę niezameldowaną w mieście – ponad 2,9 tys. unieważnień, nieważne z innych powodów (błędny numer PESEL, błędy w zaznaczeniu projektów w formularzu do głosowania) – 2,3 tys. , brak zaznaczenia lub wybór więcej niż 3 projektów oraz głosy wielokrotne – ponad 6,4 tys. Spośród 70 możliwości najwięcej głosów oddano na projekt krytego boiska dla dzieci na stadionie Wisły Płock (ponad 10 tys.) oraz na Płockie Centrum Terapeutyczno-Rehabilitacyjne Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy (7,3 tys.). Powyżej 2 tys. głosów zebrały dwa projekty dotyczące rekreacji i kultury fizycznej („Nie Wszyscy Piłkę Kopią – jak rozruszać pozostałych mieszkańców Płocka” oraz „Przebudowa boisk i urządzeń sportowych w szkole podstawowej nr 12”), edukacji („Interaktywna Pracownia Edukacyjna w szkole podstawowej nr 17”) oraz bezpieczeństwa publicznego („Bez-

pieczne Osiedle”)³³. Dwa pierwsze projekty z listy wybranych przez mieszkańców wyczerpały limit Budżetu Obywatelskiego 2014. Liczba oddanych ważnych głosów w głosowaniu na budżet 2014 r. (30 463) w zestawieniu z liczbą mieszkańców Płocka (123 265 według danych GUS na 30 czerwca 2013 r.) to wynik świadczący o sporym zainteresowaniu udziałem w przedsięwzięciu.

Budżety partycypacyjne (obywatelskie) na szerszą skalę ruszyły w kraju w latach 2011-2012. W 2011 r. uruchomiono takie działanie w Sopocie, w 2012 r. w ślady Sopotu poszły Elbląg, Gorzów Wielkopolski, Poznań i Zielona Góra³⁴. Obecnie budżety partycypacyjne działają w bardzo różnych miejscowościach (od niewielkich po największe miasta) i w różnych modelach: budżetu wspólnego dla miasta lub całej gminy oraz budżetów dla poszczególnych dzielnic. Są też modele pośrednie: mieszkańcy wybierają i projekty ogólnomiejskie, i dzielnicowe, dla dzielnic czy rejonów miasta, w których mieszkają.

W liczącej 24 tys. mieszkańców dolnośląskiej gminie Milicz budżet obywatelski 2014 dysponował kwotą 1 mln zł (łącznie budżet gminy na 2014 r. to 80 mln zł, w tym na inwestycje 11 mln). Mieszkańcy mogli głosować na 109 propozycji, w większości dotyczących gminnych inwestycji wiejskich. W głosowaniu uczestniczyć mógł każdy mieszkaniec gminy, który ukończył 16 lat. W sumie w sierpniowym głosowaniu oddano 17 893 głosów (na karcie lub w formularzu internetowym można było wybrać do 5 zadań), z czego on-line 6357 głosów, a na kartach papierowych 11 536 głosów. W akcji „Budżet Obywatelski 2014” wzięły udział 2762 osoby. Do realizacji wybrano 7 zadań.³⁵

W procedurze przygotowania budżetu partycypacyjnego na rok 2014 Dąbrowę Górniczą podzielono na 27 dzielnic historyczno-zwyczajowych. Łącznie do rozdysponowania było 5 mln zł. Zastosowano następujący algorytm podziału środków: dla każdej z dzielnic była kwota gwarantowana (30 tys. zł) + kwota wynikająca z liczby mieszkańców zameldowanych w danej dzielnicy według stanu na 31 grudnia 2012 r. , co oznaczało od

³³ http://www.mojemiasto.plock.eu/pobierz/wyniki_glosowania_bop.pdf (dostęp on-line: 14 grudnia 2013).

³⁴ W. Kłębowski, *Budżet partycypacyjny. Krótka instrukcja obsługi*, Warszawa 2013, http://www.institutobywatelski.pl/wp-content/uploads/2013/03/budzet_partycypacyjny.pdf (dostęp on-line: 8 listopada 2013).

³⁵ <http://www.milicz.pl/gmina/materialy-dla-prasy/2968-wyniki-glosowania-nad-inwestycjami> (dostęp on-line: 3 grudnia 2013).

100 do 300 tys. zł na dzielnicę. Głosowanie odbywało się pod koniec listopada 2013 r. Na 56 projektów oddano 22 831 głosów (ok. 22% uprawnionych), z czego online 7504, na formularzach papierowych 15 327 głosów. Nieważne były 2263 głosy³⁶. Kiedy projekty z największym poparciem przekraczały pulę dla dzielnicy, zastosowano mechanizm „dobierania” z listy kolejnych projektów, które mieściły się w puli.³⁷

W Poznaniu w głosowaniu na budżet partycypacyjny dla całego miasta na 2013 r. wzięło udział ponad 20 tys. mieszkańców. Zgłoszono 343 pomysły dotyczące 265 projektów. Po weryfikacji formalno-prawnej 57 z nich przekazano do wyboru przez zespół opiniujący, który wybrał do głosowania 20. Budżet wynosił 10 mln zł (0,4% budżetu miasta), 5 projektów przekazanych do realizacji (hospicjum, ośrodek pobytu dziennego dla osób niepełnosprawnych, ścieżki rowerowe i ciąg pieszo-rowerowy oraz plac zabaw dla dzieci) uzyskało od 4 tys. do 7,5 tys. głosów. W budżecie partycypacyjnym na 2014 r. kwota łączna (10 mln zł) pozostała bez zmian – podobnie jak liczba głosowanych projektów (20) – natomiast istotnie zwiększyła się liczba oddanych głosów oddanych we wrześniowym głosowaniu: do 88 597 (20% mieszkańców Poznania), z czego jednak niemal 20 tys. głosów było nieważnych z podobnych przyczyn, jak raportowane w Płocku. Najwięcej głosów uzyskał projekt „Przytulisko - centrum pomocy dla osób bezdomnych” (niemal 26,7 tys.). Do realizacji w 2014 r. skierowane zostaną trzy projekty: obok zwycięskiego także trakt pieszo-rowerowy oraz odbudowa stadionu dzielnicowego (ten ostatni projekt w zmniejszonym zakresie z powodu wyczerpania limitu 10 mln zł.)³⁸

Rekordową kwotę 20 mln zł zaplanowano w budżecie partycypacyjnym w Łodzi. Budżet będzie realizowany w układzie zadań ogólnomiejskich oraz zadań lokalnych w 5 rejonach (Bałuty, Górna, Polesie, Śródmieście, Widzew). Na zadania ogólnomiejskie przeznaczono 5 mln zł, na lokalne – po 3 miliony. Łącznie zgłoszono 908 wniosków, z czego pod głosowanie poddano 759 (168 wniosków ogólnomiejskich, Bałuty i Górna po 132 wnioski, Polesie i Widzew po 120, Śródmieście – 87). Głosowanie odbyło się w końcu września 2013 r. Obywatele mogli wybrać do 5 projektów ogólnomiejskich oraz do 5

³⁶ http://twojadabrowa.pl/o_projekcie/3/6/ogloszenie_wynikow.html (dostęp on-line: 11 grudnia 2013).

³⁷ http://twojadabrowa.pl/aktualnosci/20131214/47/kryteria_wyboru_projektow_dabrowskiego_budzetu_partycypacyjnego.html (dostęp on-line: 14 grudnia 2013).

³⁸ <http://www.mmpoznan.pl/461933/2013/10/11/poznanski-budzet-obywatelski--znamy-zwycieskie-projekty?category=news> (dostęp on-line 14 grudnia 2013).

związanych z dzielnicą, w której mieszkają. W głosowaniu wzięło udział 129 008 osób, które przekazały 186 888 kart, z czego 146 903 online i 39 985 na kartach papierowych (nieważnych było 7902 głosów czyli 4,41 %). Wybrano 5 zadań ogólnomiejskich (zwycięski remont schroniska dla zwierząt zdobył ponad 12 tys. głosów) i od 7 do 12 zadań rejonowych.³⁹

Dopiero na rok 2015 planowane są budżety partycypacyjne w dzielnicach Warszawy (głosowanie miałoby się odbyć w połowie 2014 r.). Według przedstawionych przez prezydent Warszawy, Hannę Gronkiewicz-Waltz założeń dzielnice przekazałyby pod głosowanie od 0,5% do 1% swojego budżetu co w skali miasta oznaczałoby od 21 do 42 mln zł rocznie.⁴⁰

W przypadku budżetów partycypacyjnych i ogólnie: włączaniu obywateli we współzarządzanie, w tym wybór lub poparcie wariantów rozwiązań przedstawianych przez administrację publiczną, kwestią bardzo istotną jest oczywiście dostępność surowych danych źródłowych. Tylko niewielki procent mieszkańców to specjaliści np. od gospodarki komunalnej, budownictwa drogowego czy innych dziedzin, dysponujący wiedzą pozwalającą im oceniać proponowane warianty czy projekty na podstawie udostępnionych danych źródłowych. Zdecydowana większość obywateli opiera się głównie na intuicyjnej ocenie potrzeb społecznych – swoich własnych, własnej rodziny, kręgu znajomych czy sąsiadów. Można jednak wesprzeć ich w ocenie prezentowanych wariantów, udostępniając narzędzia wspomagające. Oczywiście trudno jest zbudować narzędzia uniwersalne pomagające wybrać 10 spośród 759 wniosków (by posłużyć się przykładem Łodzi). Jednak w bardzo częstych sytuacjach, gdy administracja publiczna przedstawia inwestycję, dla której szuka poparcia mieszkańców, albo chociaż chce uniknąć oporów i protestów, bardzo cenne mogą być narzędzia, które umożliwiają nawet niespecjalistom przeprowadzenie analizy korzyści i kosztów i to w wymiarze finansowym, przeważnie z pogładową wizualizacją rezultatów poszczególnych scenariuszy realizacyjnych. Narzędzia takie pomagają też w dialogu między administracją a organizacjami pozarządowymi i mieszkańcami, pozwalając przy okazji przeciwstawić nierzadkiej

³⁹ <http://budzet.dlalodzi.info/> oraz <http://www.dzienniklodzki.pl/arttykul/1017095,budzet-obywatelski-dla-lodzi-wyniki-glosowania,1,id,t,sa.html> (dostęp on-line: 7 grudnia 2013).

⁴⁰ <http://www.um.warszawa.pl/aktualnosci/warszawski-bud-et-obywatelski> (dostęp on-line: 5 grudnia 2013).

w takich sytuacjach demagogii siłę rzeczowych argumentów. Przykładem takich narzędzi są narzędzia wypracowane w projekcie iSWORD⁴¹, prowadzonym dla Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w latach 2011-2013 przez warszawski Instytut Badań Strukturalnych, a współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego⁴². W ramach projektu wykonane zostały narzędzia ułatwiające ilościową ocenę skutków prowadzonej polityki oraz ocenę skutków inwestycji. Narzędzia te powstały dla czterech obszarów: inwestycji infrastrukturalnych (drogowych), polityki emerytalnej, polityki ochrony zdrowia oraz ochrony środowiska i bioróżnorodności, wykonane zostały jako rozbudowane arkusze kalkulacyjne. Na marginesie warto zauważyć, że narzędzia w projekcie iSWORD zostały przygotowane z wykorzystaniem arkusza MS Excel z pakietu MS Office 2007 lub 2010. Użyte makroinstrukcje nie działają w arkuszach OpenOffice czy LibreOffice stosujących otwarte formaty danych i otwarte oprogramowanie⁴³. Jest to niestety częsta praktyka niezgodna z zasadami stosowania otwartych formatów danych w administracji publicznej, a więc z podstawami idei Otwartego Rządu. Najczęściej wynika ona z nieprawidłowego formułowania specyfikacji zamówień publicznych na systemy informatyczne administracji publicznej. Potwierdzają to wyniki monitoringu prowadzonego od kilku lat przez Fundację Wolnego i Otwartego Oprogramowania⁴⁴ oraz interwencje FWiOO w przypadkach nieprawidłowości. Problemy z nieprawidłowymi specyfikacjami zamówień na systemy informatyczne podnoszone były także przez Polską Izbę Informatyki i Telekomunikacji, np. w stanowisku PIIT w sprawie zasad opisu przedmiotu zamówienia na dostawy sprzętu komputerowego z 2007 r.⁴⁵

Dla ilustracji możliwości zastosowania narzędzi ułatwiających analizę kosztów i korzyści poniżej pokrótce omówione zostanie narzędzie iSWORD Infrastruktura przy-

⁴¹ <http://isword.pl/o-projekcie.html> (dostęp on-line: 10 listopada 2013).

⁴² Poddziałanie 5.1.1 Programu Kapitał Ludzki Wzmocnienie potencjału administracji rządowej.

⁴³ Mimo, że obie wspomniane wersje programu MS Excel umożliwiają zapis arkuszy w otwartym formacie ODF.

⁴⁴ Monitoring FWiOO prowadzony był m.in. w ramach projektów "Prawidłowe i transparentne przetargi publiczne na narzędzia informatyczne" (2009-2010) oraz „Monitorowanie ogłoszeń przetargowych na oprogramowanie i sprzęt komputerowy w jednostkach administracji rządowej i samorządowej oraz podejmowanie interwencji w przypadku wykrycia nieprawidłowości" (2012-2013) realizowanego przy wsparciu Fundacji im. Stefana Batorego. Raporty FWiOO z monitoringu dostępne są pod adresem <http://www.pppit.org.pl> (dostęp on-line: 2 grudnia 2013).

⁴⁵ http://www.piit.org.pl/old_gallery/73/59/7359.pdf (dostęp on-line: 12 listopada 20013).

datne do oceny rezultatów budowy i modernizacji infrastruktury drogowej.⁴⁶ Narzędzie-arkusz wylicza długofalowe koszty i korzyści inwestycji w infrastrukturę drogową. Arkusz służy do analizy inwestycji w drogi publiczne, dla których nie występują wpływy finansowe (jak np. na płatnych autostradach). Arkusz porównuje koszty z korzyściami dla dwóch podstawowych wariantów: wariantu inwestycji drogowej i wariantu, w którym nie uruchamia się takiej inwestycji, pozostawiając istniejący przebieg i stan drogi. W arkuszu, bazującym na metodyce oceny inwestycji drogowych opracowanej przez Instytut Badawczy Dróg i Mostów⁴⁷ „zaszyte” zostały algorytmy wyliczania nakładów inwestycyjnych oraz kosztów utrzymania bieżącego i remontów dróg i mostów, kosztów eksploatacji pojazdów, czasu przejazdów użytkowników dróg (w tym kosztu pracy kierowców), a także kosztów (skutków) emisji spalin oraz wypadków drogowych. Zakłada się, że w wyniku inwestycji, a więc m.in. poprawy stanu i geometrii drogi spada liczba wypadków, skracają się czasy przejazdu, zmniejsza emisja spalin – przy czym efekty te mogą zostać uzyskane także dzięki rozdzieleniu ruchu drogowego na przejazd przez miejscowość oraz obejście drogowe.

Wprowadzanymi parametrami są geometria dróg istniejących i budowanych (szerokość, stan techniczny drogi, krętość), potoki ruchu w podziale na poszczególne kategorie pojazdów i charakterystyki ruchu drogowego (weekendowy, turystyczny, gospodarczy). Zmieniać można też parametry czasowe i finansowe, jak czas inwestycji i nakłady w poszczególnych latach. Koszty i nakłady dyskontowane są do wartości bieżącej, przy czym można ustalać stopę dyskontową oraz zakładany horyzont czasowy inwestycji drogowych (zazwyczaj 25 lat). W rezultacie otrzymuje się wynik analizy ekonomicznej (analizy kosztów i korzyści), który służy do określenia, czy przedsięwzięcie jest opłacalne w bilansie korzyści społecznych. Wyniki podawane są w arkuszu kalkulacyjnym i wizualizowane prostymi wykresami.

Narzędzia takie można opracować dla wielu różnych dziedzin, w tym dla inwestycji infrastrukturalnych (np. sieci wodociągowe, kanalizacyjne, ciepłownicze, ener-

⁴⁶ Autor powyższego rozdziału w okresie maj-październik 2013 r. prowadził szkolenia z korzystania z tego narzędzia (jako wykładowca-trener zaangażowany w wyniku konkursu na trenerów).

⁴⁷ Zespół kierowany przez Janinę Szrajber, *Instrukcja oceny efektywności ekonomicznej przedsięwzięć drogowych i mostowych*, IBDiM, Warszawa 2008, http://www.gddkia.gov.pl/userfiles/articles/p/pracenaukowo-badawcze-zrealizow_3435//documents/2005-2009-44-czesc-1.pdf (dostęp on-line: 19 listopada 2013).

getyczne, telekomunikacyjne, kolejowe i inne inwestycje infrastrukturalne), jeśli tylko dostępne są techniczne wskaźniki i inne elementy potrzebne do budowy modelu stanowiącego podstawę do analizy kosztów i korzyści.

5. Przykłady udostępniania zasobów kultury

Inspirujących przykładów ponownego udostępniania informacji publicznych dostarcza sfera kultury. Cała ta sfera została zdefiniowana jako obszar informacji publicznej podlegającej udostępnieniu dopiero w wyniku nowelizacji dyrektywy o ponownym udostępnianiu informacji, uchwalonej w 2013 r.⁴⁸ Nie oznacza to jednak, że do czasu formalnego zobowiązania instytucji publicznych – zresztą ograniczonego różnymi względami⁴⁹ – zasoby kultury i światowego dziedzictwa nie były traktowane jako informacja, z którą ze względów edukacyjnych, kulturowych i społecznych należy zapoznawać całe społeczeństwo. W propagowaniu idei otwierania zasobów kultury i dziedzictwa narodowego twórcy i aktywiści ruchu otwartych zasobów odwołują się do odległej historii, podając przykład „Diamentowej Sutry”, dzieła należącego do kanonu pism buddyjskich. Znajdujący się w Bibliotece Brytyjskiej egzemplarz przekładu tej sutry na język chiński (pochodzący z 868 r. n. e. i uważany za najstarszą zachowaną do dziś książkę drukowaną) opatrzony jest inskrypcją „do swobodnego rozpowszechniania”⁵⁰.

Idea powszechnego udostępniania zasobów publicznych instytucji kulturalnych określana jako OpenGLAM (od ang. *Galleries/Libraries/Archives/Museums* – Galerie/Biblioteki/Archiwa/Muzea) ma w Europie historię sięgającą XVI wieku. Choć muzea w dzisiejszym znaczeniu tego słowa⁵¹, jako miejsca gromadzące obiekty mające wartość historyczną, edukacyjną lub artystyczną, były początkowo miejscami przechowywania prywatnych kolekcji władców, kapłanów czy zamożnych kolekcjonerów, to już w okresie Renesansu w Włoszech powstały muzea i galerie udostępniające swoje zasoby publicznie (np. Muzeum Kapitołańskie w Rzymie oraz Muzeum Watykańskie⁵²). Nowych impulsów do upowszechniania zasobów zgromadzonych przez władców dostarczyła filozofia

⁴⁸ Dyrektywa 2013/37/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. zmieniająca dyrektywę 2003/98/WE w sprawie ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego.

⁴⁹ Więcej na ten temat w opracowaniu: *Aspekty prawne i ekonomiczne ponownego wykorzystania informacji publicznej dla informatyków – ujęcie praktyczne* na stronie <http://www.opengovernment.pl/> (dostęp on-line: 5 grudnia 2013).

⁵⁰ R. Pollock, *The Value of the Public Domain*, Institute for Public Policy Research, Londyn, 2006, s. 3.

⁵¹ W starożytnej Grecji termin *museion* oznaczał miejsce (świątynię) poświęcone muzom, jako opiekunkom sztuki, przeznaczony także do uprawiania nauki – taki charakter miała np. Biblioteka Aleksandryjska.

⁵² Pierwsze zbiory Muzeum Kapitołańskiego zostały w 1471 r. подарowane miastu Rzym w celu ich udostępnienia przez papieża Sykstusa IV, natomiast początkiem Muzeum Watykańskiego była upubliczniona w 1506 r. kolekcja rzeźb zgromadzonych przez papieża Juliusza II.

Oświecenia, a potem idee Rewolucji Francuskiej. Najszynniejsze i najstarsze muzea oraz galerie europejskie (m.in. petersburska Kunstkamera, Muzeum Brytyjskie, Galeria Uffizi, Ermitaż, Luwr), a z muzeów w Polsce – Świątynia Sybilli Izabeli Czartoryskiej w Puławach oraz kolekcja Stanisława Kostki Potockiego w Pałacu Wilanowskim, udostępniły swe zbiory w XVIII i XIX w., choć np. w początkach działalności publicznej otwartego w 1795 r. Muzeum Brytyjskiego chętni do obejrzenia zbiorów musieli o to występować z wnioskiem na piśmie. W ówczesnych warunkach kulturowych zakreślało to krąg potencjalnych odbiorców takiej informacji publicznej do ludzi na tyle wykształconych, że mieli takie potrzeby, dowiedzieli o takiej możliwości i potrafili napisać wniosek (!). Trzeba bowiem zdawać sobie sprawę, że na przełomie XVIII i XIX w. umiejętność czytania i pisania nawet w krajach o wysokim poziomie cywilizacyjnym wcale nie była powszechna: np. w 1800 r. czytać umiało ok. 62% spośród 8 mln mieszkańców ówczesnej Anglii⁵³.

Wraz z klasycznym paternalistycznym XVIII-wiecznym modelem państwa i jego administracji, wywodzącym się ze wzorów oświeconego absolutyzmu – zwłaszcza w jego realizacji w ówczesnych Prusach – i kontynuowanym przez władze centralistyczne aż do czasów dzisiejszych, ukształtowała się odpowiadająca temu modelowi praktyka działania państwowych instytucji kultury, w tym muzeów i galerii. Była ona charakterystyczna zwłaszcza dla krajów o dużej roli państwa w tej dziedzinie: albo państwa propagującego ideę pielęgnacji kultury narodowej (np. Francja) albo państwa omnipotentnego, które realizuje misję powszechnego nauczania wszystkich obywateli (co było charakterystyczne dla krajów tzw. demokracji socjalistycznej w naszym regionie Europy przed przemianami ustrojowymi 1989 r.). Niezależnie od ustroju główne instytucje kultury, dysponujące największymi zasobami, stosowały tradycyjny model „jednokierunkowej transmisji” – od instytucji kultury do całkowicie biernego odbiorcy przekazu kulturalnego i edukacyjnego. Ślady takiego podejścia widoczne są do dzisiejszego dnia, m. in. w muzeach, w postaci pilnie przestrzegane zakazu dotykania, fotografowania, a nawet zbliżania się do wystawionych eksponatów. Tradycyjnie nastawione muzea nie stosują, a nawet nie szukają rozwiązań technicznych umożliwiających bliższy kontakt ze zgromadzonymi obiektami (np. wystawianie obok zabezpieczonych oryginałów ich odpowiednio przygotowanych kopii, czasem uzupełnionych o rozwiązania, wyjaśnienia, komenta-

⁵³ T. Schlossberg, *Literacy Rates*, <http://www.mcsweeneys.net/articles/literacy-rates> (dostęp on-line: 13 listopada 2013).

rze czy inne dodatki skuteczniej przenoszące przekaz edukacyjny niż same obiekty i ich zwyczajowe lakoniczne opisy na tabliczkach czy w katalogach). Model takiego przekazu kulturowego obniża wartość społeczną i gospodarczą dóbr kultury, gdyż jest nieatrakcyjny dla młodszego pokolenia, przyzwyczajonego już do kontaktu ze zjawiskami i obiektami – także ze sfery kultury – przy użyciu środków komunikacji elektronicznej: Internetu, smartfonów, tabletów. Podejście takie buduje przy tym szczelną barierę dla osób niepełnosprawnych, na przykład ociemniałych, całkowicie uniemożliwiając im zapoznanie się z obiektami (rzeźbami, innymi obiektami trójwymiarowymi) poprzez zmysł dotyku – a trzeba tu przypomnieć, że dostęp do informacji publicznej oraz do dóbr kultury jest podstawowym prawem człowieka, sformułowanym zarówno w konwencjach międzynarodowych, np. w Art. 27 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 1950 r.⁵⁴, jak w konstytucjach narodowych. W Art. 6 Konstytucji RP jest jednoznaczne sformułowanie „*Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju*”, zaś Art. 73 głosi: „*Każdemu zapewnia się wolność twórczości artystycznej, badań naukowych oraz ogłaszania ich wyników, wolność nauczania, a także wolność korzystania z dóbr kultury*”. Ponadto jednym z podstawowych praw konstytucyjnych jest zakaz dyskryminacji, sformułowany w Art. 32. „*1. Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. 2. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny*”.⁵⁵ Z tych konstytucyjnych zasad można więc wywodzić zakaz dyskryminacji osób niepełnosprawnych, które to często odcięte są od dóbr kultury przez brak chęci lub umiejętności otwierania zasobów kultury w sposób umożliwiający im dostęp.

Ani przepisy krajowe, ani zobowiązania międzynarodowe – a w przypadku krajów członkowskich Unii Europejskiej dyrektywy Parlamentu Europejskiego oraz rozporządzenia Komisji Europejskiej – nie nakazywały publicznego udostępniania zasobów kulturalnych. Dyrektywa 2003/98/WE z listopada 2003 r. w sprawie ponownego wykorzy-

⁵⁴ Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz. U. 1993 nr 61 poz. 284).

⁵⁵ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. 1997 nr 78 poz. 483).

stwiania informacji sektora publicznego zawierała nawet wyraźne stwierdzenie, iż nie dotyczy ona dokumentów „do których prawa własności intelektualnej należą do osób trzecich”, dokumentów będące w posiadaniu publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych, instytucji edukacyjnych i badawczych takich jak szkoły, uniwersytety, archiwa, biblioteki i jednostki badawcze oraz „będących w posiadaniu instytucji takich jak muzea, biblioteki, archiwa, orkiestry, opery, balety i teatry”. W polskiej ustawie z 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (po jej nowelizacji w 2011 r.) znalazły się takie same wykluczenia: udostępnianie nie dotyczyło materiałów archiwalnych będących w dyspozycji archiwów państwowych, publicznych nadawców radiofonii i telewizji, instytucji kultury (także samorządowych), innych podmiotów prowadzących działalność kulturalną, uczelni, Polskiej Akademii Nauk ani jednostek naukowych (informacji publicznych służących ich działalności badawczej oraz dydaktycznej) oraz jednostek organizacyjnych systemu oświaty.

Choć konwencje międzynarodowe i przepisy krajowe nawet tak wysokiej rangi jak konstytucje zawierają deklaratywne zobowiązania dotyczące dostępu do kultury jako prawa człowieka i obywatela, to jednak publiczne udostępnianie zasobów instytucji GLAM było przez dłuższy czas kwestią strategii i praktyki działania samych instytucji kultury i ich organów założycielskich – przeważnie resortów kultury poszczególnych krajów. Jednak mimo braku obowiązku legislacyjnego rosła świadomość wartości społecznej, edukacyjnej i gospodarczej zasobów kultury. Znalazło to odzwierciedlenie nie tylko w działaniach środowisk twórców i popularyzatorów kultury we wszystkich krajach, przybierających formy wspomnianego ruchu OpenGLAM, ale również w dokumentach oficjalnych. Na przykład w zaleceniach Komisji Europejskiej z października 2011 r., dotyczących digitalizacji i udostępniania w Internecie dorobku kulturowego stwierdzono: „*należy (...) wspierać digitalizację materiałów będących w posiadaniu bibliotek, archiwów i muzeów, aby Europa mogła utrzymać swoją wiodącą pozycję na świecie w dziedzinie kultury i treści kreatywnych i aby mogła wykorzystywać swoje bogactwo kulturowe w optymalny sposób.*” Według oszacowań Komisji Europejskiej branże kreatywne, korzystające w sposób twórczy i innowacyjny z zasobów kultury wytwarzają już ponad 3% PKB krajów UE, dając też ok. 3% miejsc pracy. Szczególnie silnych impulsów do rozwoju branż kreatywnych (które zyskały nawet określenie „przemysłu kreatywnego”) dostarczyły technologie informacyjne – zarówno dzięki digitalizacji istniejących zasobów kul-

tury, jak i tworzeniu utworów dzieł natywnie cyfrowych (powstałych od razu w formie cyfrowej – we terminologii angielskiej nazywanych *born digital*).

Przykładem inicjatywy udostępnienia zasobów kultury, która wyprzedziła obowiązującą dziś regulację jest Europeana. Ta wirtualna cyfrowa biblioteka gromadząca zasoby kulturalne Europy ma już niemal 10-letnią historię.

W kwietniu 2005 r. sześciu szefów rządów krajów członkowskich UE zwróciło się do Prezydencji Rady Europejskiej oraz do Komisji w sprawie utworzenia wirtualnej europejskiej biblioteki, służącej udostępnieniu wszystkim zainteresowanym dorobku kulturalnego i naukowego Europy. Komisja Europejska włączyła ten pomysł do strategii „i2010 – Europejskie społeczeństwo informacyjne na rzecz wzrostu i zatrudnienia”⁵⁶, przedstawiając go w komunikacie z września 2005 r. „i2010: biblioteki cyfrowe”⁵⁷. W komunikacie tym KE przypominała, że w 2001 r. z tradycyjnych bibliotek w krajach UE25 korzystało ponad 138 mln zarejestrowanych użytkowników, zaś całkowita liczba książek oraz roczników periodyków w bibliotekach wynosiła wtedy ponad 2,5 mld. Rolę zasobów kulturowych, także w postaci cyfrowej, podkreśliła też Konwencja UNESCO⁵⁸ z 2005 r. dotycząca różnorodności kulturowej, ratyfikowana przez UE w 2006 r.

Inicjatywa „i2010: biblioteki cyfrowe” kontynuowała działania uwzględnione w planie działań eEurope z 2000 r. oraz w przyjętych w roku 2001 „Zasadach z Lund” i w związanym z nimi „Planie działań z Lund”. Plany dalszych akcji w sferze udostępniania dorobku kulturalnego sformułowano w 2006 r. w zaleceniu Komisji w sprawie digitalizacji.⁵⁹ W dokumencie zalecono państwom członkowskim działania w celu optymalizacji wykorzystania przy pomocy Internetu gospodarczego i kulturalnego potencjału europejskiego dziedzictwa kulturowego. Wśród działań optymalizacyjnych wymieniono wspieranie produkcji materiałów cyfrowych wykorzystujących zasoby bibliotek, archi-

⁵⁶ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów „i2010 – Europejskie społeczeństwo informacyjne na rzecz wzrostu i zatrudnienia” COM(2005) 229 końcowy z 1 czerwca 2005 r.

⁵⁷ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów „i2010: biblioteki cyfrowe” COM(2005) 465 końcowy z 30 września 2005 r.

⁵⁸ UNESCO – Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Wychowania, Nauki i Kultury, agenda ONS powstała w listopadzie 1945 r.

⁵⁹ Zalecenie Komisji w sprawie digitalizacji i udostępnienia w Internecie dorobku kulturowego oraz w sprawie ochrony zasobów cyfrowych z dnia 24 sierpnia 2006 r. (2006/585/WE).

wów i muzeów. Dostęp do tych materiałów przez Internet umożliwia nie tylko wykorzystanie ich przez obywateli w nauce, pracy i rekreacji oraz zbudowanie w Internecie wyraźnego profilu różnorodnego i wielojęzycznego dziedzictwa kulturowego Europy. Podkreślono, że materiały cyfrowe (zarówno zdigitalizowane materiały tradycyjne, jak i treści powstałe od początku w postaci cyfrowej) mogą być także wykorzystywane w różnych sektorach gospodarki, zwłaszcza w turystyce i w edukacji oraz w działalności twórczej jako podstawowy materiał dla tzw. przemysłów kreatywnych. Był to więc postulat dotyczący ponownego udostępniania zasobów kultury – jako informacji publicznej.

W Europejskiej Agendzie Cyfrowej w 2010 r. zaplanowano liczne działania dotyczące udostępniania dóbr kultury – począwszy od uproszczenia zarządzania prawami autorskimi, tzw. licencjonowania transgranicznego i ujednoczenia zasad stosowania ochrony prawno-autorskiej we wszystkich krajach członkowskich oraz stworzenie ram prawnych mających ułatwić cyfryzację i rozpowszechnianie dzieł kultury w Europie (w tym rozwiązanie problemu utworów osieroconych) aż po zapowiedź poszerzenia zakresu dyrektywy dotyczącej ponownego udostępniania informacji publicznych.

Od 2008 r. krystalizowały się zamierzenia Komisji Europejskiej w sprawie wspólnego wirtualnego zasobu cyfrowego dziedzictwa kulturalnego krajów członkowskich – Europejskiej Biblioteki Cyfrowej nazwanej Europeana. Prototyp tej wirtualnej biblioteki, galerii, muzeum i sali wystawienniczej – a ściślej: zestawu takich wirtualnych obiektów połączonych ze sobą hipertekstowymi odsyłaczami (linkami) – uruchomiony został w listopadzie 2008 r. Europeana to bardzo ambitne przedsięwzięcie krajów członkowskich UE, mające na celu publiczne udostępnienie całego dorobku kulturowego Europy. Deklarowanym celem jest udostępnienie za pośrednictwem Europeany w postaci cyfrowej wszystkich arcydzieł należących do domeny publicznej – najważniejszych dzieł oraz obiektów kulturowych i historycznych, wskazanych i wybranych przez państwa członkowskie. Założono, że w tym celu do 2025 r. wykonana zostanie digitalizacja całego dziedzictwa kulturowego Europy. Jako cel pośredni określono zgromadzenie w Europeanie do 2015 r. 30 mln obiektów zdigitalizowanych i natywnie cyfrowych. Cel ten wydaje się możliwy do osiągnięcia, zważywszy, że po początkowych problemach z finansowaniem⁶⁰

⁶⁰ W początkowym okresie uruchamiania wersji produkcyjnej, na lata 2009-2011 na projekt Europeana przewidziano zaledwie 6,2 mln EUR w ramach programu eContentplus. Według strategii „*Europeana – Strategic Plan 2011-2015*” w latach 2011-2015 finansowanie miało wynosić ok. 5 mln EUR rocznie.

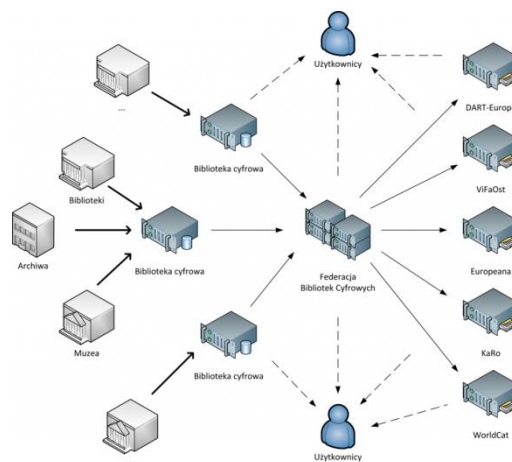
oraz z prawami do utworów osieroconych w 2011 r. rozwój tej wirtualnej biblioteki nabrał żywszego tempa. Według danych Europeany do końca października 2013 r. w tej wirtualnej bibliotece i galerii zgromadzono łącznie ponad 29,6 mln obiektów, w tym 17,2 mln zdigitalizowanych obrazów, rysunków, map i fotografii, 11,7mln obiektów tekstowych (książek, czasopism, listów, pamiętników i dzienników oraz innych archiwaliów), ponad 484 tys. plików dźwiękowych (od zapisów fonograficznych na woskowych walcach po rejestracje audycji radiowych), ponad 198 tys. zapisów wideo (filmów, rejestracji emisji telewizyjnych i innych materiałów wideo) i 14746 zapisów obiektów 3D (odwzorowań obiektów trójwymiarowych). Polska nie odstaje od czołówki europejskiej: z 1,632 milionem udostępnionych obiektów jest na ósmym miejscu spośród państw europejskich (UE i EOG) pod względem łącznej liczby obiektów udostępnionych w Europeanie (na pierwszym miejscu są Niemcy: 4,448 mln obiektów). Pod względem liczby odwiedzających portal w ciągu 12 miesięcy od połowy listopada 2012 do połowy października 2013 r. Polska była na szóstym miejscu: 351,6 tys. spośród 4,2 mln unikalnych odwiedzających (w liczbie odwiedzających uwzględniane są także kraje pozaeuropejskie, np. z USA odwiedziło Europeanę w tym okresie 307,8 tys. osób).

Europeana jest bardzo ważna z punktu widzenia ponownego udostępniania informacji publicznej z następujących powodów:

1. realizuje ona model, w którym współpracujące z nią instytucje (w połowie 2013 r. ok. 2300 europejskich instytucji publicznych, głównie muzeów i galerii) oraz osoby fizyczne zarówno **korzystają** z zasobów Europeany, jak i **udostępniają** jej swoje zasoby. Warto zauważyć, że jest to udostępnianie informacji w obie strony – ponowne udostępnianie danych zebranych przez instytucje publiczne obywatelom i przedsiębiorcom oraz udostępnianie danych zebranych przez obywateli – instytucjom publicznym. Przykładem kolekcji budowanej w Europeanie przez obywateli jest zbiór obiektów związanych z I wojną światową, przygotowywany na 100 rocznicą wybuchu wojny. Do końca października 2013 roku na portalu Europeany udostępnionym pod adresem www.europeana1914-1918.eu zebrano już ponad 52 tys. zdigitalizowanych obiektów pochodzących głównie od osób fizycznych – zeskanowanych fotografii, pocztówek, listów, dokumentów i innych pamiątek osobistych.

2. Europeana stosuje niejako „z definicji” otwarte dane i oprogramowanie o otwartym kodzie źródłowym. Tworzy też oraz bezpłatnie udostępnia interfejsy programowe (np. Europeana Open Search API) oraz technologie opisów (metadanych) gromadzonych obiektów. Ogromna baza obiektów kulturalnych zgromadzona w Europeanie udostępniana jest do ponownego wykorzystywania na podstawie oświadczenia *Creative Commons CC0 Public Domain Dedication*, co oznacza, że każdy może korzystać z metadanych w dowolnym celu – artystycznym, edukacyjnym, komercyjnym – bez żadnych zastrzeżeń. Rezultatem takiej polityki jest możliwość korzystania z API do tworzenia innowacyjnych usług internetowych (ang. *webservices*), a także gier i innych aplikacji na tablety i smartfony. Stosowanie licencji typu CC0 oznacza, że metadane Europeany mogą być wykorzystywane w pracach nad rozwojem tzw. Linked Open Data.⁶¹

Głównym polskim partnerem Europeany i kilku innych prestiżowych serwisów udostępniających zasoby kulturowe i realizujących zasady otwartych danych i otwartego dostępu jest Federacja Bibliotek Cyfrowych (FBC) – internetowy serwis, którego celem jest gromadzenie, przetwarzanie i udostępnianie informacji o polskich zbiorach kultury i nauki dostępnych on-line⁶².

Rysunek 1. Schemat działania FBC

⁶¹ *Linked Open Data* jest metodą publikowania danych strukturalizowanych pozwalającą na wzajemne wiązanie i uzupełnianie metadanych, co umożliwia wyszukiwanie różnych reprezentacji tej samej treści i tworzenie odsyłaczy między powiązаныmi zasobami.

⁶² Operatorem FBC Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe, a w jego ramach Zespół Bibliotek Cyfrowych PCSS.

Użytkownicy mogą korzystać on-line bezpośrednio ze zbiorów instytucji współpracujących z FBC dostępnych w poszczególnych bibliotekach cyfrowych (Rysunek 1). Do szukania konkretnego obiektu mogą korzystać z ogólnych wyszukiwarek, jednak trudno jest potwierdzić wiarygodność wyników (m.in. z powodu pozycjonowania stosowanego komercyjnie szukane strony mogą zostać przez nich wręcz niezauważone wśród dużej liczby stron przypadkowych). Dlatego FCB udostępniają mechanizmy dużo dokładniejszego przeszukiwania tylko wybranych źródeł danych, bazując na aktualizowanej co noc bazie danych o obiektach udostępnianych w sieci przez polskie instytucje współpracujące z FBC. Użytkownicy przeszukując tę bazę otrzymują odsyłacze właśnie do tych obiektów.

FBC udostępnia nieodpłatnie i bez żadnych ograniczeń licencyjnych interfejsy wykorzystujące powszechnie używane standardy komunikacyjne (HTTP, XML). Funkcje udostępniane przez te interfejsy (mechanizm do wykrywania duplikatów, interfejs OpenSearch do przeszukiwania FBC, zestawienie Bazy Bibliotek Cyfrowych w pliku CSV) mogą być powszechnie wykorzystywane do tworzenia zewnętrznych aplikacji. Wybranym podmiotom FBC może udostępniać także dane gromadzone z polskich instytucji nauki i kultury (poprzez interfejs OAI-PMH⁶³). FBC pracuje też nad udostępnieniem danych w postaci Linked Open Data⁶⁴.

W sferze kultury ukształtowała się ciekawa praktyka udostępniania informacji publicznej w modelu niekomercyjnym, w celu osiągnięcia określonych korzyści społecznych. W modelu takim instytucje kultury udostępniają dane nieprzetworzone czy też podstawowe, zaś wolontariusze dokonują ich przetworzenia i udostępniają je w przetworzonej formie tym instytucjom – po to, by mogły je upowszechnić. W rezultacie dochodzi nie tylko do ponownego, ale do wielokrotnego wzajemnego udostępniania informacji publicznych. Historię takich działań rozpoczęto w Projekcie Gutenberg, przedsięwzięciu zainicjowanym przez amerykańskiego futurystę i popularyzatora technologii informacyjnych Michaela S. Harta, twórcę pojęcia e-booka. W 1971 r. (a więc niemal ćwierć wieku przed upowszechnieniem Internetu) ręcznie przepisał i rozesłał do użyt-

⁶³ The Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting

⁶⁴ <http://fbc.pionier.net.pl/pro/wspolpraca/api/> (dostęp 5 grudnia 2013 r.)

kowników sieci komputerowej amerykańską Deklarację Niepodległości. Uruchomiony przez niego i trwający już ponad 40 lat projekt polega na transkrybowaniu przez wolontariuszy książek należących do domeny publicznej (prawa autorskie wygasły) lub też udostępnionych w tym celu przez autorów (posiadaczy praw autorskich). W listopadzie 2013 r. w katalogu Projektu Gutenberg było ponad 44 tys. książek, w tym kilkadziesiąt transkrybowanych przez polskich uczestników projektu⁶⁵. Transkrypcja wykonywana jest przeważnie z użyciem oprogramowania OCR⁶⁶, ale tekst po użyciu programów OCR podlega ręcznej weryfikacji i edycji wykonywanej przez ochotników – albo tych samych, którzy dokonali transkrypcji, albo tych, którzy zgłosili się do redagowania i edycji transkrybowanych tekstów. W ostatnich latach amerykańska fundacja non-profit World Public Library, która sponsoruje Projekt Gutenberg, uruchomiła przedsięwzięcie równoległe i powiązane z oryginalnym: koncentruje się już nie tylko na wyszukiwaniu i transkrypcji książek z domeny publicznej, ale także namawia autorów współczesnych do bezpłatnego publikowania swoich utworów na witrynie projektu. W części serwisu nazwanej *Project Gutenberg Self-Publishing Portal* na początku grudnia 2013 r. było ponad 2,2 tys. utworów (książek i tomików poezji) w formacie PDF.

Przykładem wzajemnego udostępniania informacji publicznej z udziałem wolontariuszy są przedsięwzięcia o bardzo dużej randze i wielkiej użyteczności społecznej: transkrypcja publikacji tekstowych (książek) na audiobooki dla osób niewidzących lub niedowidzących oraz transkrypcja udostępniająca treści audiowizualnych osobom niesłyszącym (przez opisywanie dźwięków i transkrypcję wypowiedzi na teksty). Projekt taki prowadzi np. Narodowy Instytut Audiowizualny pod hasłem „*Dodaj transkrypcję*” zapraszając ochotników do współpracy przy transkrypcjach utworów audiowizualnych.⁶⁷

⁶⁵ <http://www.gutenbergnews.org/> (dostęp 30 listopada 2013 r.)

⁶⁶ OCR (ang. *Optical Character Recognition*) – oprogramowanie do rozpoznawania pisma drukowanego lub ręcznego i transkrypcji do postaci maszynowej

⁶⁷ http://www.nina.gov.pl/kultura-2_0/sam-to-zr%C3%B3b/dodaj-transkrypcj%C4%99 (dostęp 2 grudnia 2013 r.)

6. Otwarte dane w nauce

Na razie żadne regulacje prawne – ani międzynarodowe, ani krajowe – nie nakazują udostępniania produktów i danych naukowych jako informacji publicznej podlegającej ponownemu udostępnianiu. Jednak pod wpływem technologii informacyjnych oraz nastawień społecznych tradycyjny model upowszechniania wyników badań naukowych zaczyna się obecnie zasadniczo zmieniać.

W uproszczeniu można powiedzieć, że podstawowymi rezultatami procesu badawczego są zebrane dane oraz publikacja opisująca wyniki badań. Od XVII wieku, który można uznać za początek nowożytnej nauki, ukształtował się tradycyjny model upowszechniania nauki i rezultatów badań naukowych. Pojawiły się wtedy pierwsze czasopisma naukowe, które były niejako rozszerzeniem korespondencji prowadzonej przez badaczy, informujących się nawzajem w listach o swoich koncepcjach, pracach i wynikach badań. Od tamtych czasów normą stało się publikowanie omówień i wyników badań w czasopismach naukowych. Praktycznie rzecz biorąc odkrycie, którego wyniki nie zostały opisane w tych czasopismach lub w innych wydanych publikacjach, było nieistotne. Było to zresztą oczywiste: odkrycie, które pozostaje ukryte w świadomości czy w zapiskach badacza, nie przedostaje się do świadomości publicznej i nie zwiększa kapitału wiedzy ludzkości. Ten tradycyjny model komunikacji naukowej przetrwał niemal niezmienny do końca XX w. Został on uzupełniony i obudowany formalnymi regułami recenzowania publikacji (*peer-review*) oraz sformalizowanymi systemami punktacji za publikację prac. Dziś pozycja, reputacja, a nawet stanowisko (w rozumieniu etatu i umowy o pracę) naukowca zależą od liczby publikacji w czasopismach naukowych klasyfikowanych pod względem prestiżu, pozycji i jakości oraz od liczby cytowań danej pracy w tych czasopismach. Dostęp dla autorów do czasopism i publikacji naukowej jest niejako z definicji „dostępem dla wybranych” – dla tych, którzy osiągnęli wyniki badawcze zwiększające kapitał intelektualny i dobro ludzkości. Jednak w ostatnich latach na tradycyjnym rynku wydawnictw naukowych pojawiły się tendencje niekorzystne, zdaniem krytyków wynikające z kształtowania się swoistego oligopolu największych wydawnictw naukowych, dyktujących koszty publikacji i subskrypcji albo nieuzasadnione rzeczywistymi wydatkami, albo po prostu niemożliwe do uniesienia dla instytucji naukowych – zarówno tych, które nabywają publikacje, jak i tych, które uzyskują prawo do publikacji.

Tradycje otwartej nauki sięgają epoki Oświecenia i związane są z kształtowaniem się modelu nowożytnej edukacji powszechnej i demokratycznej. Aż do pojawienia się komunikacji elektronicznej – radia i telewizji – środkami upowszechnienia wiedzy oraz wyników badań naukowych były drukowane periodyki i książki. Radio, zwłaszcza publiczne, włączyło się do upowszechniania wiedzy niemal od początku istnienia. W latach 20. i 30. XX w. na całym świecie zaczęli działać wyspecjalizowani nadawcy zajmujący się edukacją, głównie dla szkół stopnia podstawowego i ponadpodstawowego. W kilku krajach radio zostało nawet włączone do oficjalnego systemu szkolnictwa. Najbardziej znanym przykładem jest uruchomiona w Australii 1951 r. „Szkoła przez Radio” (*School of the Air*). Nauczanie przez radio (dwukierunkowe – z wykorzystaniem stacji krótkofalarskich, a nie tylko przekazu jednokierunkowego) w rozproszonych osadach Australii było prowadzone niemal przez 50 lat, aż do lat 2003-2009, kiedy większość australijskich szkół prowadzących takie nauczanie przeszła na łączność internetową. Do dziś rola radia w nauczaniu jest bardzo duża zwłaszcza na obszarach o niskiej gęstości zaludnienia i niskich dochodach ludności (np. Afryka), a także w specyficznych dziedzinach edukacji, np. nauczanie języków. Nadawcy – zwłaszcza publiczni – zajmują się też popularyzacją wyników badań naukowych. Od lat 50. tematyka edukacyjna – w tym także w formie wykładów i lekcji – pojawiła się też na całym świecie w programach telewizyjnych. Warto tu przypomnieć, że polscy nadawcy publiczni – Telewizja Polska i Polskie Radio – emitowali nie tylko programy popularyzatorskie, ale przez ponad 15 lat uczestniczyli także w programach edukacji na poziomie podyplomowym. W latach 1974-1990 TVP i Polskie Radio nadawały przeznaczone dla nauczycieli wykłady Nauczycielskiego Uniwersytetu Radiowo-Telewizyjnego (NURT).

Wraz ze zmianą paradygmatu zastosowań informatyki – kiedy komputery przestały być już tylko urządzeniami do liczenia, ale zaczęły być łączone w sieci komunikacji – pojawiły się pierwsze próby wykorzystywania komputerów we współpracy naukowców i wymianie wyników badań. W latach 70. XX w. w Laboratoriach Bella naukowcy pracujący w tym instytucie zaczęli umieszczać komunikaty i wyniki badań na komputerach połączonych sieciami wewnętrznymi. Dzięki opracowanemu w 1971 r. protokołowi FTP inni naukowcy mogli treści te ściągać na swoje komputery.

Wraz z szybkim rozwojem środków komunikacji elektronicznej, dostępności serwisów sieciowych oraz możliwości i zapotrzebowania ich użytkowników zaczęły się

kształtować obecne praktyki i metody wymiany informacji naukowych oraz współpracy przez sieć. Przybrały one formę ruchu społecznego, który nazywany jest Open Access (otwarty dostęp). W ślad za nim pojawił się ruch Otwartej Nauki. Inicjatywy te mocno się zaktywizowały szczególnie w ostatniej dekadzie. Ich uczestnikami są zarówno sami badacze, jak i szeroko rozumiani odbiorców wyników ich prac. Inicjatywom tym sprzyja fakt, że koszty publikacji w światowej sieci oraz koszty dostępu do obiektów cyfrowych zamieszczonych w Internecie w ciągu ostatniej dekady uległy radykalnej obniżce – i to nie tylko w porównaniu z tradycyjną sferą drukowanych czasopism naukowych oraz publikacji książkowych, ale także w porównaniu z dawnymi kosztami posiadania komputera i dostępu do Internetu.

Nie istnieje jedna przyjęta definicja zasad otwartego dostępu, choć ukształtowały się już zasady praktyczne, a także mniej lub bardziej sformalizowane kryteria.

Pierwsze powszechnie przyjęte określenia otwartego dostępu zostały sformułowane m.in. w dokumentach Budapesztańskiej Inicjatywy Otwartego Odstępu z 2002 r., znanej jako BOAI 2002 (*Budapest Open Access Initiative*): *„Przez otwarty dostęp rozumiemy dostępność treści za darmo i w publicznym internecie, co pozwala każdemu czytać, ściągać, kopiować, rozprowadzać, drukować, przeszukiwać, zamieszczać odnośniki do pełnych wersji tekstów, indeksować, przekazywać jako dane do oprogramowania oraz używać w dowolnym innym, zgodnym z prawem celu – bez barier finansowych, prawnych czy technicznych, innych niż te związane z uzyskaniem dostępu do samego internetu. Jedynym ograniczeniem kopiowania i dystrybucji treści, oraz jedyną rolą, jaką w tym obszarze odgrywa prawo autorskie, powinno być zapewnienie autorom kontroli nad integralnością ich utworów oraz prawa do odpowiedniego uznania ich autorstwa i cytowania ich prac.”*⁶⁸

W 2003 r. w deklaracji na temat otwartych publikacji (*Bethesda Statement on Open Access Publishing*) określone zostały warunki uznania publikacji za otwartą:

„1. Autorzy i właściciele praw autorskich dają wszystkim użytkownikom darmowe, nieodwołalne, szerokie, trwałe prawo dostępu do dzieła i licencję na kopiowanie, użycie, rozpowszechnianie, przenoszenie i pokazywanie pracy publicznie oraz do tworzenia i

⁶⁸ Przekład polski za publikacją „Wdrożenie i promocja otwartego dostępu do treści naukowych i edukacyjnych – praktyki światowe a specyfika polska, przewidywane koszty, narzędzia, zalety i wady”, Warszawa, 2011 – dostępną pod adresem: http://ceon.pl/images/ekspertyza/ekspertyza_oa_icm.pdf (dostęp 2 grudnia 2013 r.)

rozpowszechniania prac pochodnych na wszelkich nośnikach cyfrowych, dla wszelkiego rodzaju odpowiedzialnego użycia, z zachowaniem atrybucji autorskich. Użytkownicy mają prawo do robienia niewielkiej liczby kopii w wersji drukowanej dla własnego użytku.

3. *Kompletna wersja pracy i wszystkie dodatkowe materiały wraz z kopią pozwolenia na druk (o której mowa wyżej) są w odpowiednim standardowym formacie elektronicznym deponowane natychmiast po pierwszej publikacji, przynajmniej w jednym z repozytoriów dostępnych on-line, wspieranych przez instytucję akademicką, towarzystwo naukowe, agencję rządową lub inną wiarygodną organizację, która stara się umożliwić wolny dostęp do wiedzy, nieograniczoną jej dystrybucję oraz długoterminowe archiwizowanie..*⁶⁹

W zbliżonym brzmieniu kryteria te znalazły się w „Deklaracji Berlińska w sprawie otwartego dostępu do wiedzy w naukach ścisłych i humanistyce” (*Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities*) z 2003 r.⁷⁰ Upowszechniły się kryteria i definicja opublikowane przez Open Knowledge Foundation (OKF), w listopadzie 2013 r. dostępne w wersji 1.1.⁷¹ Warto zauważyć, że OKF posługuje się pojęciem szerszym od Otwartej Nauki, a mianowicie Otwartej Wiedzy (ang. *Open Knowledge*), obejmującej:

- treść utworów muzycznych, filmowych, książek itp.,
- dane naukowe, historyczne, geograficzne i inne,
- informacje urzędowe

łącznie nazywanych utworami (ang. *work*).

Według definicji OKF praca/utwór/dzieło jest otwarte, jeśli sposób jego rozpowszechniania spełnia następujące kryteria:

1. dostępność – utwór powinien być dostępny w całości, w dogodnej i umożliwiającej modyfikację formie, po kosztach nie wyższych niż rozsądne koszty wytworzenia jego kopii lub do pobrania bezpłatnie;

⁶⁹ Tekst dostępny pod adresem <http://www.ebib.info/2006/73/suber.php> (dostęp 5 grudnia 2013 r.)

⁷⁰ Przekład polski dostępny pod adresem <http://ebib.oss.wroc.pl/2005/63/deklaracja.php> (dostęp 5 grudnia 2013 r.)

⁷¹ <http://opendefinition.org/okd/> (dostęp 3 listopada 2013 r.)

2. redystrybucja – licencja (czyli prawne określenie zasad udostępniania utworu) nie powinna ograniczać żadnej ze stron w sprzedawaniu utworu samego w sobie czy dzieleniu się nim, także jeśli jest on częścią zbioru utworów pochodzących z wielu różnych źródeł. Sprzedaż czy dystrybucja na tych zasadach nie podlega opłatom licencyjnym czy innym;
3. ponowne użycie – licencja musi zezwalać na modyfikowanie i tworzenie utworów zależnych oraz na ich rozpowszechnianie na zasadach obowiązujących dla oryginalnego utworu;
4. brak ograniczeń technologicznych – utwór musi być udostępniony w takiej formie, aby nie występowały żadne technologiczne przeszkody dostępności, redystrybucji czy opracowania. Brak ograniczeń może być osiągnięty poprzez stosowanie danych w otwartych formatach, których specyfikacja jest dostępna publicznie i bezpłatnie i które nie zakładają żadnych ograniczeń dotyczących i wykorzystania;
5. rozpoznanie autorstwa – licencja może wymagać rozpoznania autorstwa twórców bądź współtwórców danego utworu jako warunku dla redystrybucji i ponownego użycia;
6. integralność – licencja jako warunek dla rozpowszechniania zmienionego utworu może wymagać, aby dzieło to występowało pod innym tytułem lub aby miało inny numer wersji niż dzieło oryginalne;
7. zakaz dyskryminacji w stosunku do osób lub grup ludzi korzystających z utworu;
8. zakaz dyskryminacji pól eksploatacji – licencja nie może ograniczać niczyjego korzystania z utworu na swoistym polu eksploatacji. Na przykład licencja nie może ograniczać wykorzystywania utworu w biznesie lub w badaniach genetycznych;
9. dystrybucja licencji – prawa dołączone do utworu muszą odnosić się do wszystkich, którzy będą korzystać z danego dzieła, bez konieczności pozyskiwania dodatkowych licencji;
10. licencja nie musi być swoista dla zbioru – prawa dołączone do utworu muszą dotyczyć go bezpośrednio, a nie konkretnego zbioru, którego utwór jest częścią. Jeżeli utwór zostaje wydzielony ze zbioru i jest używany i rozpowszechniany zgod-

nie z zasadami licencji, wszystkie strony, które otrzymały utwór, powinny mieć te same prawa, co strony, które otrzymały utwór w oryginalnym zbiorze.

11. licencja nie może ograniczać rozpowszechniania innych utworów – a więc nie może narzucać ograniczeń na utwory, które są rozpowszechniane wraz z licencjonowanym utworem, np. licencja nie może wymagać, by wszystkie utwory rozpowszechniane na tym samym nośniku były otwarte.⁷²

Nasuują się skojarzenia z podstawowymi swobodami korzystania z wolnego i otwartego oprogramowania, sformułowanymi przez Richarda Stallmana jeszcze w latach 80. XX wieku: swobodą używania, badania, kopiowania, modyfikowania i dalszej dystrybucji. Skojarzenie te nie są przypadkowe – niektórzy autorzy (np. Jamais Cascio w 2004 r.) otwartą naukę nazwali „*nauką o otwartym kodzie źródłowym*”⁷³. W odniesieniu do metod udostępniania wiedzy w sieci warto też pamiętać, że epokowe osiągnięcie Timma Berners-Lee, współtwórcy i jeden z pionierów usługi WWW, powstało właśnie na potrzeby współpracy naukowców. Usługa WWW była metodą łączenia informacji pochodzących wielu autorów w sieć dokumentów hipertekstowych. Można zresztą sięgnąć do czasów dawniejszych: układ okresowy pierwiastków opracowany został przez Dmitrija Mendelejewa na podstawie wyników wcześniejszych badań, opublikowanych i powszechnie dostępnych.

Początkowo Otwarta Nauka oznaczała swobodny dostęp do publikacji naukowych. Ukształtowały się dwie drogi takiego dostępu, nazwane „drogą złotą” i „drogą zieloną”:

- **droga złota** polega na opublikowaniu artykułu w recenzowanym otwartym czasopiśmie (w czasopiśmie typu Open Access ukazuje się obecnie ok. 10-15% wszystkich recenzowanych rocznie artykułów);
- **droga zielona** polega na umieszczeniu publikacji przez samego naukowca lub jego instytucję w otwartym repozytorium, w którym publikacje są przechowywane i udostępniane. Repozytoria takie są zazwyczaj utrzymywane przez ośrodki akademickie i instytuty badawcze. Można tam umieszczać zarówno publikacje na-

⁷² Pełne tłumaczenie wersji 1.0 definicji – w przekładzie Jarosława Lipszyca – dostępne jest pod adresem <http://opendefinition.org/okd/polszczyzna/> (dostęp 19 listopada 2013 r.)

⁷³ <http://www.worldchanging.com/archives/001090.html> (dostęp 19 listopada 2013 r.)

ukowe niepublikowane i nierecenzowane (preprinty), jak i publikacje zrecenzowane i zaakceptowane do druku (postprinty).

Od 2003 r. działa katalog czasopism Open Access (DOAJ – *Directory of Open Access Journals*)⁷⁴. Gromadzi on dane bibliograficzne czasopism, które ani od czytelników, ani od ich instytucji nie pobierają opłat za udostępnione treści. Zgłaszane czasopisma muszą być recenzowane lub w inny sposób zapewniać kontrolę poziomu zamieszczanych w nich publikacji (ocena ze strony wydawcy, komitetu redakcyjnego). Na początku grudnia 2013 r. katalog DOAJ zawierał dane ponad 10 tys. czasopism, z których ponad 5,7 tys. umożliwiała przeszukiwanie na poziomie poszczególnych artykułów. Skatalogowane czasopisma pochodziły ze 124 krajów, łącznie zawierały ponad 1,57 mln artykułów.

Na początku grudnia 2013 r. na stworzonej i prowadzonej przez Centrum Otwartej Nauki ICM UW platformie YADDA Biblioteki Nauki w modelu otwartym, na podstawie umów zawartych z wydawcami, dostępne były pełne teksty 272 polskich czasopism naukowych⁷⁵.

Ruch Otwartego Dostępu poszedł w swym rozwoju w kierunku zastosowania modelu otwartego dostępu nie tylko do publikacji wyników badań, ale do całości pracy naukowej – a więc w kierunku Otwartej Nauki. Otwarta Nauka polega na otwartości wszystkich etapów pracy i komunikacji naukowej: na otwartym udostępnieniu danych badawczych, otwartych modelach współpracy naukowej i na zasadzie „badań prowadzonych przy otwartym notatniku” (ang. *Open Notebook Science*). Za filary Otwartej Nauki można uznać:

- stosowanie otwartych standardów – przyjętych wspólnie jednolitych zasad opisywania treści i informacji, zdefiniowanych w taki sposób, by informacje nadawały się do automatycznego przetwarzania;
- stosowanie otwartych licencji, znoszących bariery prawne ograniczające dostęp do treści naukowych – przy czym dotyczy to nie tylko praw autorskich, ale także patentów czy np. regulacji specjalnych, jak ochrona prawno-autorska baz danych.

Projekt Science Commons sformułował cztery podstawowe zasady otwartej nauki:

⁷⁴ dostępny pod adresem <http://www.doaj.org>

⁷⁵ <http://ceon.pl/pl/zasoby/czasopisma> (dostęp 6 grudnia 2013 r.)

- otwarty dostęp do treści (zasada podobna do zaprezentowanej powyżej reguły dostępności według OKF);
- otwarty dostęp do narzędzi – w tym do wszelkich materiałów niezbędnych do powtórzenia danego badania (np. w biologii do kultur komórkowych, narzędzi genetycznych, odczynników);
- otwarty dostęp do danych – „surowe” dane z badań powinny być tak samo dostępne w domenie publicznej, jak opracowane na ich podstawie wyniki i opisujące je publikacje naukowe (z możliwością swobodnego rozprowadzania, kopiowania, formatowania i łączenia danych w celu wykorzystania ich w innych badaniach);
- otwarta cyberinfrastruktura – publiczna infrastruktura do przechowywania danych i wyników badań, zapewniająca opis zawartych w niej treści i danych oraz możliwości swobodnego przeszukiwania, łączenia ze sobą danych z różnych źródeł itp.⁷⁶

Dziedzinami nauki, w których najwcześniej i najszerzej zastosowano wspomniane wyżej zasady są fizyka, astronomia, biologia molekularna i genetyka, geofizyka – dyscypliny naukowe, w których już od lat ukształtowała się tradycja udostępniania i wymiany danych. Np. w geofizyce pierwsze światowe centra udostępniające powszechnie dane na podstawie ustalonych standardów metadanych stosowanych dla opisu zbieranych wyników powstały już w końcu lat 50. XX wieku, jako rezultaty Międzynarodowego Roku Geofizycznego (1957-1958). W astronomii najbardziej znane są centra danych NASA/IPAC Extragalactic Database (NED) oraz Centre de Données Astronomiques de Strasbourg (CDS). Publiczne udostępnianie informacji w formie preprintów w otwartym archiwum ArXiv.org stało się w astronomii wręcz normą naukową i społeczną. Już od lat 80. XX wieku publikacje z dziedziny astronomii, astrofizyki i dziedzin pokrewnych są katalogowane przez Smithsonian/NASA Astrophysics Data System (ADS). Baza danych ADS zawiera ponad 7 mln obiektów: publikacji z czasopism naukowych, prezentacji z konferencji, tekstów na serwerach reprintów, raportów technicznych udostępnionych przez firmy. W genetyce przykładem otwartej współpracy jest słynny Human Genome

⁷⁶ <http://sciencecommons.org/resources/readingroom/principles-for-open-science> – wersja polska za http://otwartanauka.pl/przewodnik-po-otwartej-nauce/5-otwarta-nauka/#foot_2 (dostęp 3 grudnia 2013 r.)

Project, projekt badawczy współfinansowany ze środków publicznych, którego rezultatem jest mapa ludzkiego genomu.

Najstarsze działające do dziś otwarte repozytoria danych i publikacji naukowych to m.in.:

- Arxiv.org (Los Alamos, Stany Zjednoczone) – fizyka, astronomia, matematyka, informatyka (wspomniane powyżej);
- CogPrints (University of Southampton, Wielka Brytania) – psychologia, lingwistyka i nauki kognitywne;
- The Networked Computer Science Technical Reference Library (NCSTRL) – informatyka;
- RePEc (The University of Manchester, Wielka Brytania) i EconWPA (Washington University, Stany Zjednoczone) – ekonomia;
- Networked Digital Library of Theses and Dissertations (NDLTD – Virginia Tech, Stany Zjednoczone) – prace dyplomowe;
- CERN Document Server (Genewa, Szwajcaria) – fizyka⁷⁷.

Inicjatywy Otwartego Dostępu oraz Otwartej Nauki są wspierane i promowane przez wiele organizacji międzynarodowych z UNESCO na czele. W dokumentach Światowej Konferencji Nauki w Budapeszcie, współorganizowanej w 1999 r. przez UNESCO oraz ICSU⁷⁸ sformułowano podstawową zasadę: *„Równy dostęp do nauki jest nie tylko wymogiem społecznym i etycznym rozwoju ludzkości, ale także istotnym czynnikiem pełnego wykorzystania potencjału społeczności naukowców całego świata i nadawania postępowi naukowemu kierunku wypełniania potrzeb ludzkości”* ⁷⁹. Zasady te UNESCO promowało w swoich wytycznych i zaleceniach, m.in. w wydanej w 2012 r. podstawowej

⁷⁷ <http://otwartanauka.pl/przewodnik-po-otwartej-nauce/ruch-open-access/> (dostęp 2 grudnia 2013 r.)

⁷⁸ ICSU (ang. International Council for Science – Międzynarodowa Rada Nauki) – pozarządowa organizacja o zasięgu ogólnosiwiatowym, powołana w 1931 r. w celu współpracy międzynarodowej w rozwoju nauki. W jej skład wchodzi ponad 120 krajowych organizacji naukowych reprezentujących 140 krajów, 31 międzynarodowych unii naukowych oraz 22 międzynarodowe stowarzyszenia naukowe (stowarzyszenia mają statut obserwatorów bez prawa głosu). Polska reprezentowana jest w ICSU przez Polską Akademię Nauk.

⁷⁹ http://www.unesco.org/science/wcs/eng/declaration_e.htm, p. 42., przekład własny (dostęp 2 grudnia 2013 r.)

publikacji pt. „Policy Guidelines For The Development And Promotion Of Open Access”⁸⁰. Realizując tę zasadę UNESCO w maju 2013 r. ogłosiło politykę otwartego dostępu do wszystkich swoich publikacji, zatwierdzoną oficjalnie podczas 191. sesji Rady Wykonawczej UNESCO w kwietniu 2013 r. Zgodnie z tą polityką od 31 lipca 2013 r. wszystkie publikacje UNESCO udostępniane są na podstawie otwartej licencji Creative Commons – Attribution 3.0 IGO – systemie licencjonowania przeznaczonym dla organizacji międzyrządowych, a opracowanym przez WIPO⁸¹ we współpracy z OECD i innymi organizacjami, publikowanym w 2013 r. Opracowania stworzone przez personel UNESCO, a także takie, w których personel UNESCO występuje w roli współautorów publikowane są na licencji CC BY SA (Uznanie autorstwa – Na tych samych warunkach 3.0). Publikacje wydawane przez wydawców zewnętrznych, ale finansowane lub współfinansowane przez UNESCO mają być publikowane na jednej z licencji CC IGO, ewentualnym okresem embargo nie przekraczającym 12 miesięcy. Zasoby UNESCO opublikowane przed 31 lipca 2013 r., w których przypadku właścicielem praw autorskich jest UNESCO, publikowane są na jednej z trzech licencji: CC BY SA (Uznanie autorstwa – Na tych samych warunkach) , CC BY NC SA (Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Na tych samych warunkach) lub CC BY ND (Uznanie autorstwa – Bez utworów zależnych). Zgodnie z nową polityką UNESCO uruchomiło własne otwarte repozytorium pod nazwą Open Access Repository⁸². Na początku grudnia 2013 r. w repozytorium było ok. 300 własnych publikacji UNESCO, zgodnie ze wspomnianą polityką w nim będą udostępniane wszystkie publikacje tej organizacji. UNESCO jest pierwszą agendą ONZ, która oficjalnie zadeklarowała i wdraża politykę otwartego dostępu.

W lipcu 2012 r. zalecenia w sprawie otwartego dostępu ogłosiła Komisja Europejska⁸³. W dokumencie tym – obok zapowiedzi zmiany omawianej wcześniej dyrektywy 2003/98/WE w sprawie ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego – Komisja Europejska zaleciła m.in. aby państwa członkowskie określiły jasne strategie

⁸⁰ Alma Swan, Policy Guidelines For The Development And Promotion Of Open Access, UNESCO, 2012 – publikacja dostępna pod adresem <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002158/215863e.pdf> (dostęp 14 listopada 2013 r.)

⁸¹ WIPO (World Intellectual Property Organization – Światowa Organizacja Własności Intelektualnej) organizacja ONZ zajmująca ochroną własności intelektualnej

⁸² <http://en.unesco.org/open-access>

⁸³ 2012/417/UE: Zalecenie Komisji z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie dostępu do informacji naukowej oraz jej ochrony (Dziennik Urzędowy L 194 , 21/07/2012 P. 0039 – 0043)

rozpowszechniania i otwartego dostępu do publikacji naukowych, które powstają w wyniku badań finansowanych ze środków publicznych oraz do samych wyników tych badań. Wyniki takich badań powinny być publicznie dostępne – w miarę możliwości natychmiastowo, ale nie później niż po upływie 6 miesięcy od daty ich publikacji (12 miesięcy w przypadku nauk społecznych i humanistycznych), a także możliwe do ponownego wykorzystania poprzez cyfrową e-infrastrukturę.

KE zastrzegła przy tym, że w realizacji polityki otwartego dostępu trzeba w odpowiedni sposób uwzględnić kwestie prywatności, tajemnicy i uzasadnionych interesów handlowych, bezpieczeństwa narodowego oraz praw własności intelektualnej. Z punktu widzenia środowiska naukowego bardzo ważne są sformułowane w dokumencie zalecenia, by *„ścieżka kariery akademickiej uwzględniała wspieranie i nagradzanie badaczy uczestniczących w procesie dzielenia się wynikami badań, zwłaszcza za pomocą zapewnienia otwartego dostępu do ich publikacji oraz przez opracowywanie, promowanie i wdrażanie nowych, alternatywnych modeli oceny, mierników oraz wskaźników dotyczących osiągnięć naukowych”*⁸⁴. KE zaleca dostosowanie w tym celu systemu rekrutacji i oceny osiągnięć naukowych osób prowadzących badania, a także systemu ocen warunkujących przyznawania dotacji na badania.

Obszerny przegląd tematyki otwartego dostępu oraz jej skutków oraz zalecenia dotyczące celu, możliwości oraz sposobów szerokiego wdrożenia modelu otwartego dostępu w Polsce zawiera ekspertyza opracowana w 2011 r. przez zespół ICM UW pod kierownictwem prof. M. Niezgódki⁸⁵. W opracowaniu omówiono potencjalny wpływ wprowadzenia modelu otwartej komunikacji naukowej na rozwój nauki, na upowszechnianie treści naukowych w społeczności naukowców oraz wśród osób niezwiązanych z nauką. Poruszono też kwestię wykorzystania otwartego dostępu jako narzędzia zarządzania wiedzą oraz znaczenie otwartego dostępu dla gospodarki.

Dokonany przez zespół ekspercki przegląd wdrożeń otwartego dostępu w krajach OECD i w Chinach pozwolił na określenie największych barier otwartego dostępu. We-

⁸⁴ Zalecenie Komisji 2012/417/UE.

⁸⁵ „Wdrożenie i promocja otwartego dostępu do treści naukowych i edukacyjnych – praktyki światowe a specyfika polska, przewidywane koszty, narzędzia, zalety i wady”, Warszawa, 2011 – opracowanie dostępne pod adresem: http://ceon.pl/images/ekspertyza/ekspertyza_oa_icm.pdf (dostęp 2 grudnia 2013 r.)

dług analizy zespołu są nimi: opór tradycyjnych wydawców, ograniczenia powodowane przez prawo własności intelektualnej lub jego lokalną interpretację, brak wsparcia ze strony społeczności naukowej oraz brak działań koordynujących ze strony rządu. Na podstawie doświadczeń m.in. z Brazylii i Francji zespół postawił tezę, że dźwignią do szerszego wprowadzenia zasad otwartego dostępu może być digitalizacja czasopism naukowych.

Ciekawym przykładem udostępniania danych jest niekomercyjne udostępnianie oraz ponowne wykorzystywanie informacji publicznej stosowane w projektach Otwartej Nauki z udziałem wolontariuszy wspomagających badania naukowe. Wspólną cechą takich projektów jest ich organizacja: naukowcy udostępniają surowe dane do masowego przetwarzania, ochotnicy prowadzą analizy, udostępniają moce obliczeniowe, robią transkrypcje starych źródeł naukowych, z czego korzystają naukowcy. Pierwsze takie projekty polegały na obserwowaniu tras migracji ptaków w USA jeszcze w latach 80. XIX wieku (projekt trwał ponad 90 lat). Natomiast pierwszym projektem z wykorzystaniem mocy obliczeniowych komputerów ochotników był SETI@Home, koordynowany przez Uniwersytet Kalifornijski w Berkeley projekt, w którym w kosmicznym szumie radiowym usiłuje się znaleźć ślady pozaziemskiej inteligencji. Choć od początku projektu od 1999 r. do dziś nie udało się odnaleźć takich śladów, to łącznie do dziś w projekcie pracowało ponad 2,5 mln komputerów ochotników i nadal działa ich ponad 200 tys. W ślad za tamtym projektem rozwinęła się inicjatywa nazwana *Zooniverse – Real Science Online*⁸⁶. Jest to koalicja naukowców z siedmiu instytucji z Wielkiej Brytanii (Uniwersytet Nottingham, Uniwersytet Oksfordzki, National Maritime Museum w Greenwich) i Stanów Zjednoczonych (Uniwersytet Minnesota, Uniwersytet Johns Hopkins, Planetarium Adlera) oraz amerykańska firma Vizuality, specjalizująca się w analizie i wizualizacji danych naukowych. Z koalicją współpracują uczeni kilkunastu innych uczelni i instytucji naukowych z Wielkiej Brytanii, USA i Hiszpanii. Projekty koordynowane są przez niewielki zespół naukowców w Oksfordzie i Chicago. W katalogu Zooniverse są obecnie projekty kosmiczne i kosmologiczne, badania klimatyczne, historyczno-archeologiczne, zoologiczne oraz biologiczno-genetyczne. Galaktyczne Zoo uruchomione w 2007 r. pole-

⁸⁶ <https://www.zooniverse.org>

ga na klasyfikowanie przez ochotników zdjęć galaktyk⁸⁷. Miliony analizowanych zdjęć pochodzą z badań Sloan Digital Sky Survey (SDSS – teleskopy naziemne), orbitalnego teleskopu Hubble’a i jego innych przyrządów oraz działającego w podczerwieni brytyjskiego teleskopu UKIRT zlokalizowanego na Hawajach. Ogromną korzyścią projektu jest dokonywanie wstępnej obróbki zdjęć i klasyfikacji widocznych na nich obiektów. Liczba zgromadzonych zdjęć jest już tak wielka, że bez pomocy ochotników ich obróbka trwałaby całe lata. Tymczasem już w pierwszym roku aktywności projektu włączyło się do niego ponad 150 tys. ochotników, którzy dokonali ponad 50 mln klasyfikacji (70 tys. na godzinę). Projekt Moon Zoo⁸⁸ to klasyfikacja ponad 3,6 mln zdjęć powierzchni Księżyca zebranych przez sondę LRO, sztucznego satelitę Księżyca obecnego na orbicie od 2009 r. W projekcie Solar Stormwatch⁸⁹ uczestnicy rejestrują i obserwują sztormy słoneczne pomagając obrabiać obrazy dostarczane przez dwa próbniki kosmiczne STEREO Ahead i STEREO Behind, towarzyszące Ziemi na orbicie wokół Słońca. W projekcie Łowcy Planet⁹⁰ ochotnicy poszukują planet poza naszym Układem Słonecznym analizując zdjęcia dostarczone przez teleskop kosmiczny Kepler agencji NASA (już trzy spośród tysiąca zarejestrowanych planet zostały odkryte przez wolontariuszy biorących udział w projekcie). Projekt Old Weather⁹¹ polega na transkrypcji danych meteorologicznych z ręcznie pisanych dzienników pokładowych amerykańskich statków handlowych oraz okrętów wojennych brytyjskiej Royal Navy i marynarki Stanów Zjednoczonych, pochodzących z okresu ponad 100 lat. Dane te, transkrybowane przez wolontariuszy na postać cyfrową i wprowadzone do systemu wykorzystywane są przez klimatologów do budowy modelu klimatycznego Ziemi. W projekcie Hear Whales ochotnicy klasyfikują rodzaje zarejestrowanych gwizdów wielorybów-orek, pomagając zrozumieć „mowę” tych wielkich ssaków. Projekt Cell Slider⁹² polega na analizowaniu obrazów komórek nowotworowych, zaś Ancient Lives⁹³ – na cyfrowej transkrypcji kolekcji greckich papirusów ze starożytnej greckiej kolonii Oksyrynchos (dziś Al-Bahnasa w środkowym Egipcie). Na

⁸⁷ <http://www.galaxyzoo.org>,

⁸⁸ <http://www.moonzoo.org>

⁸⁹ <http://www.solarstormwatch.com>

⁹⁰ <http://www.planethunters.org>

⁹¹ <http://www.oldweather.org>

⁹² <http://www.cellslider.net>

⁹³ <http://ancientlives.org>

początku grudnia 2013 r. w kilkunastu prowadzonych obecnie projektach badawczych Zooniverse uczestniczyło ponad 895 tys. ochotników z całego świata – co uzasadnia szczytną nazwę tej inicjatywy, sformułowaną jako Obywatelskie Projekty Naukowe. Wyniki prac ochotników z całego świata są w pełni wykorzystywane przez profesjonalnych naukowców podkreślających znaczenie inicjatywy. Należy też odnotować znaczący udział naukowców i ochotników z Polski w projektach Zooniverse.

Warto też zauważyć bezpośrednie powiązania koncepcji otwartej nauki z ideami otwartych zasobów edukacyjnych, zasadniczo ułatwiających prowadzenie edukacji ustawicznej, nie kończącej się na uzyskiwaniu świadectw ukończenia poszczególnych formalnych etapów kształcenia stacjonarnego. Nie trzeba chyba nikogo przekonywać, jak wielką rolę edukacyjną mają projekty Zooniverse – nie tylko dla biorących w nich udział niemal 900 tys. wolontariuszy. Dla dwóch projektów Zooniverse, Galaktycznego Zoo oraz Sztormów Słonecznych, opracowane zostały duże zestawy materiałów edukacyjnych, a w planach zespołu Zooniverse jest przygotowywanie takich zestawów dla wszystkich prowadzonych projektów badawczych.

Przegląd sytuacji i stanu otwartych zasobów edukacyjnych w Polsce na koniec 2012 r. zawiera publikacja UNESCO „Open Educational Resources in Poland: Challenges and Opportunities”⁹⁴

⁹⁴ Kamil Śliwowski, Karolina Grodecka, *Open Educational Resources in Poland: Challenges and Opportunities* (Moskwa 2013, UNESCO Institute for Information Technologies in Education) <http://iite.unesco.org/pics/publications/en/files/3214727.pdf> – dostęp 3 grudnia 2013 r.)

7. Technika autodiagnozy strony internetowych w realizacji idei otwartego rządu

Zgodnie ze znanym powiedzeniem „jeśli nie możesz czegoś zmierzyć, nie możesz tym zarządzać” również w przypadku wdrażania idei otwartego rządu niezbędne jest wprowadzenie mechanizmów oceny postępów prac w tym obszarze. Prowadzone są pierwsze próby opracowania narzędzi metodycznych pozwalających ocenić skuteczność podejmowanych inicjatyw. Nie ma jednak w tym obszarze wykształconego standardu, który można byłoby uznać za referencyjny.

Autorska technika autodiagnozy dostępności informacji na stronach internetowych jednostek publicznych w obszarze koncepcji otwartego rządu nawiązuje do modelu CMM (ang. *Capability Maturity Model* – Modelu Dojrzałości Organizacyjnej) oraz do modelu CMMI (ang. *Capability Maturity Model Integration* – Zintegrowanego Modelu Dojrzałości Organizacyjnej). Podejścia te zostały opracowane w Carnegie Mellon Software Engineering Institute na zamówienie amerykańskiego Departamentu Obrony⁹⁵. Pierwotnie instrumenty te stworzono w celu usprawnienia zarządzania procesami tworzenia oprogramowania. Począwszy od roku 1991 adaptowano je do potrzeb różnych dyscyplin, takich jak inżynieria systemów (SE-CMM – *Systems Engineering Capability Maturity Model*), zintegrowany rozwój produktów i procesów (IPD-CMM – *Integrated Product Development Capability Maturity Model*⁹⁶), zarządzanie zasobami ludzkimi (P-CMM – *People Capability Maturity Model*⁹⁷). Obecnie zastosowanie modeli dojrzałości jest bardzo szerokie, obejmuje obszary od organizacji badań naukowych po zastosowania biznesowe i inżynieryjne. Firma analityczna Gartner szacuje, że do tej pory zbudowano kilkaset modeli pochodnych o różnym zakresie i stopniu szczegółowości. Uznaje się je bowiem za przydatne narzędzia diagnostyczne i systematycznie wprowadza je do oceny i usprawniania organizacji w różnych obszarach⁹⁸. Można zauważyć, że dziedzinowe mo-

⁹⁵ Por.: <http://www.sei.cmu.edu/cmmi/>

⁹⁶ M. Dorsz, J. Nawrocki, *ISO 9001:2000 z perspektywy CMMI a poznańska rzeczywistość*, <http://www.e-informatyka.pl/article/show-bw/1048>.

⁹⁷ K. Klincewicz, *Rozwój kompetencji pracowników w firmach offshoringowych*, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, „Zarządzanie Zasobami Ludzkimi” 2005, nr 5, s. 40.

⁹⁸ D. Newman, D. Logan, Gartner Introduces the EIM Maturity Model, ID Number: G00160425, December 2008, http://www.eurim.org.uk/activities/ig/voi/Gartner_Introduces_The_EIM_MM.pdf (dostęp: 20 października 2013) oraz L. Mieritz, D. Fitzgerald, B. Gomolski, M. Light, Toolkit Best Practices: Program

dele dojrzałości są rozwijane przede wszystkim przez praktyków oraz środowiska akademickie, natomiast modele ogólniejsze są wspierane przez duże organizacje lub są efektem programów rządowych⁹⁹.

Mimo tak dużej popularności tego podejścia dopiero w 2009 r. sformułowano formalną model dojrzałości. M. Kohlegger, R. Maier i S. Thalmann wskazali, że „*model dojrzałości koncepcyjnie reprezentuje ilościowo lub jakościowo etapy rosnącej zdolności elementów modelu do wykonania stawianych zadań w celu ich oceny w odniesieniu do zdefiniowanych obszarów*”¹⁰⁰. Definicja ta skupia się na ocenie (diagnozie). Jednak, jak podkreślają sami autorzy, modele należy traktować rozszerzająco – również jako przewodnik dla menedżerów, wskazujący, w jakim kierunku należy podejmować określone działania.

Powyższe modele opierają się głównie na koncepcji dojrzałości w danym obszarze merytorycznym analizowanej jednostki. W większości modeli ocena dojrzałości odbywa się na podstawie odniesienia się do kwestii dotyczących świadomości decydentów w danym obszarze, procesów wspierających, wprowadzenia określonych standardów itp. W modelach tych wyróżnia się pięć lub sześć poziomów, począwszy od poziomu początkowego, cechującego się pełną spontanicznością w działaniu, brakiem procedur/procesów i standardów, aż do poziomu piątego – organizacji w pełni zoptymalizowanej i ukierunkowanej na określone wcześniej cele. Z tego powodu przyjęło się, że poszczególne poziomy określone są mianem: wstępnego/początkowego, zarządalnego, zdefiniowanego, mierzalnego i optymalizowanego. Każdy kolejny poziom absorbuje poziom niższe (np. aby znaleźć się na poziomie 3. niezbędne jest najpierw uzyskanie poziomu 1. i 2. oraz spełnienie dodatkowych warunków).

and Portfolio. Management Maturity Model. Gartner RAS Core Research Note G00141742, July 2007, <http://www.strategies-for-managing-change.com/support-files/gartnerprogramportfoliomaturitymodel.pdf> (dostęp: 20 października 2013).

⁹⁹ K. Kania, *Doskonalenie zarządzania procesami biznesowymi w organizacji z wykorzystaniem modeli dojrzałości i technologii informacyjno-komunikacyjnych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice 2013, s. 76.

¹⁰⁰ M. Kohlegger, R. Maier, S. Thalmann, *Understanding Maturity Models. Results of a Structured Content Analysis*, Proceedings of I-KNOW '09 and I-SEMANTICS '09, Graz, Austria 2009.

Poziom	Charakterystyka poziomu	Wyznaczniki zarządzania
1 – początkowy	Niespójne i niestabilne rezultaty podejmowanych działań	Reakcje na awarie, zarządzanie „just-in-case”, „kultura bohaterów”
2 – częściowo usystematyzowany	Zarządzanie na poziomie działu, lokalne podnoszenie efektywności	Powtarzalność, stabilizacja, standaryzacja, specjalizacja
3 – zarządzalny	Dobrze zdefiniowane przedsięwzięcia w skali organizacji, standaryzacja, najlepsze praktyki	Kooperacja, współpraca, monitorowanie, dokumentowanie, zarządzanie jakością
4 – mierzalny	Zarządzanie poprzez wskaźniki, oparcie działań i oceny na pomiarze ilościowym działań	Zarządzanie procesami, KPI
5 – optymalizowany	Zarządzanie innowacyjne, zarządzanie zmianami, zwinna organizacja	Kultura organizacyjna

Tabela 2. Charakterystyka poszczególnych poziomów modelu dojrzałości

źródło: Opracowanie własne na podstawie: K. Kania, Doskonalenie zarządzania procesami biznesowymi w organizacji z wykorzystaniem modeli dojrzałości i technologii informacyjno-komunikacyjnych, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice 2013, s. 79.

Modele dojrzałości mogą pełnić trzy funkcje:

- funkcję deskryptywną, która pomaga w ustaleniu, jaki jest w danym momencie rzeczywisty poziom dojrzałości organizacji,
- funkcję preskryptywną, która opisuje pożądany stan docelowy i określa lukę, jaka występuje pomiędzy stanem istniejącym a stanem pożądanym,
- funkcję definiującą zakres przejścia, która mówi ile i jakie działania należy wykonać, aby od stanu istniejącego przejść do pożądanego.

Dlatego modele dojrzałości można postrzegać z perspektywy oceny organizacji i poszukiwania w modelu tego, co jest konieczne do osiągnięcia określonego poziomu dojrzałości (ang. *Appraisal View*) oraz z perspektywy ulepszania organizacji i tego, co należy zrobić, aby była ona lepsza (ang. *Improvement View*).

Stosując modele dojrzałości, można przyjąć jeden z dwóch sposobów ich reprezentacji: stopniowalny (ang. *Staged*) lub ciągły (ang. *Continuous*). W reprezentacji stopnio-

walnej – jak to wskazano wcześniej – organizacja może zostać sklasyfikowana na jednym z pięciu poziomów dojrzałości, przy czym pierwszy poziom oznacza najniższy poziom dojrzałości. Przy tym podejściu możliwe jest obliczenie współczynnika γ , który w syntetyczny sposób przedstawia poziom dojrzałości:

$$\gamma = \frac{\sum_{k=1}^n P_k}{n},$$

gdzie:

n – liczba zidentyfikowanych obszarów, w ramach których dokonywana jest ocena poziomu dojrzałości wybranych aspektów;

P_k – poziom dojrzałości dla k -tego obszaru.

K. Kania zauważa, że reprezentacja ciągła pozwala na dopasowanie modelu – wraz z całym programem doskonalenia organizacji – tylko dla tych obszarów, które faktycznie wymagają poprawy. W podejściu stopniowym każdy poziom dojrzałości ocenia się całościowo. W podejściu ciągłym każdy z obszarów jest oceniany osobno. Dzięki temu możliwe jest dostosowanie kolejności ulepszeń do specyfiki organizacji oraz wysunięcie na pierwszy plan obszarów, które są uznawane za kluczowe, lub z którymi związane są największe ryzyka¹⁰¹.

Warto podkreślić, że modele dojrzałości wskazują – z różnym stopniem dokładności – co należy zrobić, aby osiągnąć określony poziom dojrzałości, nie dostarczają natomiast wytycznych na temat konkretnych technologii czy narzędzi pozwalających to osiągnąć. Nie jest to brak koncepcyjny, ale cecha tego podejścia, pozwalająca na uniezależnienie się od konkretnych metod czy technologii. Organizacje mogą osiągać założony poziom dojrzałości stosując różne, najlepsze w danym kontekście metody i narzędzia.

Jak wskazuje K. Kania „modele dojrzałości są narzędziem nie tylko dla dużych firm. Działania usprawniające są przecież prowadzone wszędzie. Nic nie stoi na przeszkodzie, aby nawet w niewielkiej organizacji wykorzystać – choćby tylko w ograniczonym zakresie

¹⁰¹ K. Kania, *Doskonalenie zarządzania procesami biznesowymi w organizacji z wykorzystaniem modeli dojrzałości i technologii informacyjno-komunikacyjnych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice 2013, s. 81.

– zalecenia wybranego modelu. Większość działań polega na uporządkowaniu otoczenia procesu oraz na wydobyciu i sformalizowaniu wiedzy potrzebnej do działania. Paradoksalnie można nawet stwierdzić, że instytucjonalizacja procesów jest istotniejsza w małych organizacjach. W dużej jednostce łatwiej znaleźć zastępcę za nieobecnego pracownika albo odtworzyć utraconą wiedzę, ponieważ jest ona rozproszona wśród wielu pracowników¹⁰². Z tego względu jak najbardziej zasadne wydaje się oparcie autorskiej techniki autodiagnozy w zakresie dostępności informacji na stronach internetowych jednostek publicznych w obszarze koncepcji otwartego rządu na bazie modeli dojrzałości.

Odbiorcami opracowanej techniki są pojedyncze urzędy, które zainteresowane są przeprowadzeniem we własnym zakresie autodiagnozy realizacji idei otwartego rządu¹⁰³.

W ramach powstałej techniki zdefiniowano blisko 30 pytań kontrolnych, podzielonych na trzy obszary tematyczne.

Lista obszarów kontrolnych obejmuje zagadnienia, stanowiące fundamenty idei otwartego rządu:

- otwartość danych,
- partycypacja obywatelska,
- efektywność działań podejmowanych przez urząd.

Na każde z pytań występują dwa możliwe rodzaje odpowiedzi:

- *Tak/Nie* – mające zastosowanie w sytuacji, gdzie możliwe jest wystąpienie jedynie jednego z dwóch stanów realizacji danego zagadnienia;
- *Tak/W znacznym stopniu/W średnim lub niewielkim stopniu/Nie* – mające zastosowanie w sytuacji, gdzie możliwe jest kilka stopni realizacji danego zagadnienia. Odpowiedź „w średnim lub niewielkim stopniu” obejmuje nieformalną realizację zagadnienia ujętego w pytaniu.

¹⁰² K. Kania, *Doskonalenie zarządzania procesami biznesowymi w organizacji z wykorzystaniem modeli dojrzałości i technologii informacyjno-komunikacyjnych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice 2013, s. 83.

¹⁰³ Dalszym etapem rozwoju opracowanej techniki, może być poszerzenie jej zakresu na poziom całego państwa. Innym kierunkiem rozwoju tej techniki może być odejście od autodiagnozy (która stanowi szczególnego rodzaju ocenę) na rzecz optymalizacji realizacji idei otwartego rządu. Rozszerzenia te znajdują się jednakże poza zakresem prac przewidzianych w realizowanym projekcie.

Informacje uzyskane podczas udzielania odpowiedzi na pytania kontrolne są podstawą do oceny poziomu dojrzałości dla danego bloku kontrolnego.

Efektom zastosowania opisywanej techniki jest zagregowany i znormalizowany wskaźnik przedstawiający łączną dojrzałość organizacji dla 3 obszarów kontrolnych (przyjmujący wartość z przedziału 0-5) oraz macierz jednokolumnowa zawierająca 3 elementy dla poszczególnych obszarów kontrolnych (poszczególne elementy macierzy przyjmują również wartości z przedziału 0-5). Dlatego – analogicznie, jak w klasycznych modelach CMM/CMMI – przy ocenie dostępności informacji na stronach internetowych jednostek publicznych w obszarze koncepcji otwartego rządu należy mówić raczej o całym kontinuum dojrzałości – nie stosuje się wartościowania „niska/wysoka”.

Z tego względu określa się dwie wielkości ekstremalne:

- Poziom najniższy (określany też mianem zerowego) – organizacja charakteryzująca się brakiem lub bardzo niskim poziomem dojrzałości w obszarze otwartego rządu; oznacza to, że pracuje ona bez jakichkolwiek odniesień do tej koncepcji;
- Poziom najwyższy (odpowiadający wartości 5) – organizacja charakteryzująca się bardzo wysokim poziomem realizacji idei otwartego rządu; oznacza to, że uwzględnienie przedsięwzięć dotyczących otwartego rządu jest wbudowane w mechanizmy podejmowania decyzji dotyczących celów strategicznych danej organizacji.

Pomiędzy tymi poziomami dojrzałości mieszczą się te organizacje, które rozwinęły pewne zachowania wymagane do realizacji przynajmniej części założeń otwartego rządu (czyli wskaźnik łącznej dojrzałości jest z przedziału (0; 5)). Przy takim założeniu zaproponowana technika autodiagnostyczna składa się z sześciu poziomów dojrzałości organizacji do realizacji idei otwartego rządu:

- **Poziom 0: brak świadomości** w zakresie otwartego rządu. Organizacje znajdujące się na tym poziomie nie znają/nie stosują koncepcji otwartego rządu. Co więcej: decydenci w tych organizacjach nie widzą potrzeby realizacji tych koncepcji. *De facto* oznacza to, że na stronach internetowych organizacji publicznych w ogóle nie występuje odniesienie do koncepcji otwartego rządu;
- **Poziom 1: początkowy**. W organizacji pojawia się już wstępna/cząstkowa świa-

domość koncepcji związanych z otwartym rządem. W mniejszym zakresie występuje ona po stronie kluczowych decydentów, jest ona raczej domeną osób odpowiedzialnych za informatykę w danej jednostce. Powoduje to, że organizacja przyjmuje pierwsze standardy/rozwiązania (często jest to realizowane *ad-hoc*, bez głębszej analizy) wspierające koncepcję otwartego rządu, ale mające umocowanie jedynie w obszarze technicznym, bez odniesień do aspektów zarządczych. W dostępności informacji na stronach internetowych jednostki występują pojedyncze odniesienia do idei otwartego rządu;

- **Poziom 2: częściowo usystematyzowany.** Organizacja znajdująca się na tym poziomie zaczyna realizować pewne systematyczne działania dotyczące wdrażania koncepcji otwartego rządu. W szczególności dotyczyć mogą one obszaru udostępniania danych. Na stronach internetowych urzędu dostępne są zestawy danych spełniające warunki otwartości, ale dotyczą one poszczególnych obszarów tematycznych;
- **Poziom 3: zarządalny.** Na tym poziomie dojrzałości ustanowione są już i ustabilizowane standardy i przedsięwzięcia dotyczące realizacji idei otwartego rządu w urzędzie, podobnie jak struktury organizacyjne koordynujące prace w tym obszarze. Działania te powodują, że na tym poziomie występuje możliwość efektywnej wymiany informacji organizacji z jej otoczeniem;
- **Poziom 4: mierzalny.** Na tym poziomie dojrzałości standardy i przedsięwzięcia związane z otwartym rządem są mierzone, a uzyskiwane wyniki stanowią podstawę do realizacji działań doskonalących. Zawartość zestawów danych publikowanych na stronach internetowych urzędu jest modyfikowana na podstawie informacji zwrotnych uzyskiwanych od ich użytkowników;
- **Poziom 5: zoptymalizowany.** Na tym poziomie następuje strategiczne postrzeganie koncepcji otwartego rządu na poziomie pojedynczego urzędu. Strona internetowa urzędu staje się platformą realizującą w maksymalnie szerokim stopniu idee otwartego rządu.

	Obszary podlegające ocenie		
	Otwartość danych	Partycypacja obywatelska	Efektywność działań podejmowanych przez urząd
Poziom zerowy	Na stronie internetowej urzędu brak jest jakichkolwiek danych spełniających warunki otwartości.	Na stronie internetowej urzędu brak jest jakichkolwiek odniesień do partycypacji obywatelskiej.	Na stronie internetowej urzędu brak jest jakichkolwiek odniesień do efektywności działań podejmowanych przez urząd.
Poziom początkowy	Dane na stronie internetowej urzędu udostępniane są fragmentarycznie, na bazie otwartej licencji, ale w postaci nie pozwalającej na ich automatyczne przetwarzanie.	Na stronie internetowej urzędu publikowane są we fragmentaryczny sposób informacje dotyczące planowanych do realizacji działań, istotnych z punktu widzenia obywateli.	Na stronie internetowej urzędu publikowane są we fragmentaryczny sposób wskaźniki i ich wartości dotyczące efektywności działań podejmowanych przez daną jednostkę.
Poziom częściowo usystematyzowany	Dane na stronie internetowej urzędu udostępniane są fragmentarycznie, na bazie otwartej licencji, w postaci ustrukturalizowanej pozwalającej na ich automatyczne przetwarzanie, ale z wykorzystaniem zamkniętych formatów.	Na stronie internetowej urzędu publikowane są we fragmentaryczny sposób informacje dotyczące planowanych do realizacji działań, istotnych z punktu widzenia obywateli z prośbą o zgłaszanie uwag do prezentowanych materiałów. Nie ma jednakże wystandaryzowanej ścieżki zgłaszania i dalszej obsługi tych uwag.	Na stronie internetowej urzędu publikowane są we fragmentaryczny sposób wskaźniki i ich wartości dotyczące efektywności działań podejmowanych przez daną jednostkę. Podawane są definicje tych wskaźników oraz dane źródłowe pozwalające na ich samodzielne obliczenie przez obywateli.
Poziom zarządzany	Dane na stronie internetowej urzędu udostępniane są całościowo, na bazie otwartej licencji, w postaci ustrukturalizowanej po-	Na stronie internetowej urzędu publikowane są w sposób całościowy informacje dotyczące planowanych działań istotnych z punktu widzenia obywateli.	Na stronie internetowej urzędu publikowane są w całościowy sposób wskaźniki dotyczące efektywności działań podejmowanych przez daną jednost-

	<p>zwalającej na ich automatyczne przetwarzanie, z wykorzystaniem otwartych formatów. Wdrożone zostały (na poziomie technicznym) mechanizmy ich aktualizacji.</p>	<p>li, z prośbą o zgłaszanie uwag do prezentowanych materiałów. Wdrożone zostały w pełni usystematyzowane mechanizmy informatyczne pozwalające na obsługę (przyjęcie) tych uwag.</p>	<p>kę. Podawane są definicje tych wskaźników oraz dane źródłowe pozwalające na ich samodzielne obliczenie przez obywateli.</p> <p>Wdrożone zostały (na poziomie operacyjnym) mechanizmy aktualizacji wartości wskaźników.</p>
Poziom mierzalny	<p>Dane na stronie internetowej urzędu udostępniane są całościowo, na bazie otwartej licencji, w postaci ustrukturalizowanej pozwalającej na ich automatyczne przetwarzanie, z wykorzystaniem otwartych formatów.</p> <p>Dane opatrzone są hiperłączami pozwalającymi na nawigację pomiędzy nimi.</p> <p>Wdrożone zostały (na poziomie technicznym i organizacyjnym) mechanizmy ich aktualizacji.</p> <p>Sposób i zakres udostępniania danych modyfikowana jest na podstawie informacji zwrotnych uzyskiwanych od obywateli i przedsiębiorców, będących odbiorcami w/w danych.</p>	<p>Na stronie internetowej urzędu publikowane są w sposób całościowy informacje dotyczące wszystkich planowanych działań mających wpływ na obywateli, z prośbą o zgłaszanie uwag do prezentowanych materiałów. Wdrożone zostały mechanizmy organizacyjne i informatyczne pozwalające na usystematyzowaną obsługę tych uwag.</p> <p>Uwagi pozyskane od obywateli na drodze elektronicznej (za pomocą strony internetowej) są podstawą do modyfikowania opublikowanych materiałów.</p> <p>Osoby zgłaszające uwagi otrzymają informacje o podjętych przez urząd na ich podstawie czynnościach.</p>	<p>Na stronie internetowej urzędu publikowane są w całościowy sposób wskaźniki i ich wartości dotyczące efektywności działań podejmowanych przez daną jednostkę. Podawane są definicje tych wskaźników oraz dane źródłowe pozwalające na ich samodzielne obliczenie przez obywateli.</p> <p>Wdrożone zostały (na poziomie operacyjnym) mechanizmy aktualizacji wartości wskaźników.</p> <p>Gromadzone są na stronie internetowej wartości historyczne dla poszczególnych wskaźników.</p> <p>Opisane są działania podejmowane przez urząd, których celem jest poprawa wartości poszczególnych wskaźników.</p> <p>Lista wskaźników modyfikowana jest na podstawie informacji zwrotnych uzyskiwanych od obywateli i przedsiębiorców, będących klientami urzędu.</p>
Poziom zoptymalizowany	<p>Dane na stronie internetowej urzędu udostępniane są całościowo, na bazie otwartej licencji, w postaci ustrukturalizowanej po-</p>	<p>Na stronie internetowej urzędu publikowane są w sposób całościowy informacje dotyczące wszystkich planowanych działań mających wpływ na</p>	<p>Na stronie internetowej urzędu publikowane są w całościowy sposób wskaźniki i ich wartości dotyczące efektywności działań podejmowanych przez</p>

	<p>zwalającej na ich automatyczne przetwarzanie, z wykorzystaniem otwartych formatów.</p> <p>Dane opatrzone są hiperłączami pozwalającymi na nawigację pomiędzy nimi oraz odwoływanie się do zewnętrznych zbiorów danych. Wdrożone zostały (na poziomie technicznym i organizacyjnym) mechanizmy ich aktualizacji.</p> <p>Sposób i zakres udostępniania danych modyfikowana jest na podstawie informacji zwrotnych uzyskiwanych od obywateli i przedsiębiorców, będących odbiorcami danych.</p>	<p>obywateli, z prośbą o zgłaszanie uwag do prezentowanych materiałów. Wdrożone zostały mechanizmy organizacyjne i informatyczne pozwalające na obsługę tych uwag.</p> <p>Uwagi pozyskane od obywateli na drodze elektronicznej (za pomocą strony internetowej) są podstawą do modyfikowania opublikowanych materiałów.</p> <p>Osoby zgłaszające w/w uwagi otrzymują informacje o podjętych przez urząd na ich podstawie czynnościach.</p> <p>Na stronie internetowej istnieją mechanizmy proponowania przez obywateli działań, które powinny być zrealizowane przez dany urząd. Obywatele zgłaszający propozycje takich działań są informowani o podjętych krokach dotyczących w/w inicjatyw.</p>	<p>daną jednostkę. Podawane są definicje tych wskaźników oraz dane źródłowe pozwalające na ich samodzielne obliczenie przez obywateli.</p> <p>Wdrożone zostały (na poziomie operacyjnym) mechanizmy aktualizacji wskaźników i ich wartości.</p> <p>Gromadzone są na stronie internetowej wartości historyczne dla poszczególnych wskaźników.</p> <p>Opisane są działania podejmowane przez urząd, których celem jest poprawa wartości poszczególnych wskaźników.</p> <p>Lista wskaźników modyfikowana jest na podstawie informacji zwrotnych uzyskiwanych od obywateli i przedsiębiorców, będących klientami urzędu.</p> <p>Wdrożone zostały mechanizmy benchmarkingu (w odniesieniu do jednostek tego samego typu w kraju lub w Unii Europejskiej), a rezultaty tego procesu są publikowane na stronie internetowej urzędu.</p>
--	---	--	--

Tabela 3. Technika oceny dojrzałości w zakresie dostępności informacji na stronach internetowych jednostek publicznych w obszarze koncepcji otwartego rządu

źródło: Opracowanie własne.

lp	Pytanie kontrolne	Odpowiedź
1	Urząd udostępnia na swojej stronie internetowej dane na bazie otwartej licencji.	Tak/W znacznym stopniu/W średnim lub niewielkim stopniu/Nie
2	Urząd udostępnia na swojej stronie internetowej dane w formie ustrukturalizowanej.	Tak/W znacznym stopniu/W średnim lub niewielkim stopniu/Nie
3	Urząd udostępnia na swojej stronie internetowej dane z wykorzystaniem otwartych formatów.	Tak/W znacznym stopniu/W średnim lub niewielkim stopniu/Nie
4	Urząd udostępnia na swojej stronie internetowej dane możliwe do przetwarzania maszynowego.	Tak/W znacznym stopniu/W średnim lub niewielkim stopniu/Nie
5	Urząd udostępnia na swojej stronie internetowej dane wyposażone w hiperłącza pozwalające na nawigację pomiędzy nimi.	Tak/W znacznym stopniu/W średnim lub niewielkim stopniu/Nie
6	Urząd udostępnia na swojej stronie internetowej dane wyposażone w hiperłącza pozwalające na odwoływanie się do zewnętrznych zbiorów danych.	Tak/W znacznym stopniu/W średnim lub niewielkim stopniu/Nie
7	Urząd posiada wdrożone na swojej stronie internetowej mechanizmy informatyczne aktualizacji udostępnionych danych.	Tak/W znacznym stopniu/W średnim lub niewielkim stopniu/Nie
8	Urząd posiada wdrożone mechanizmy organizacyjne aktualizacji danych udostępnionych na swojej stronie internetowej.	Tak/W znacznym stopniu/W średnim lub niewielkim stopniu/Nie
9	Urząd modyfikuje zakres udostępniania danych na swojej stronie internetowej na podstawie informacji zwrotnych uzyskiwanych od obywateli i przedsiębiorców, będących odbiorcami w/w danych.	Tak/W znacznym stopniu/W średnim lub niewielkim stopniu/Nie

Tabela 4. Pytania kontrolne dla obszaru „Otwartość danych”

źródło: Opracowanie własne.

lp	Pytanie kontrolne	Odpowiedź
1	Urząd udostępnia na swojej stronie internetowej informacje o planowanych działaniach istotnych z punktu widzenia obywateli.	Tak/W znacznym stopniu/W średnim lub niewielkim stopniu/Nie
2	Urząd na swojej stronie internetowej zaprasza do zgłaszania uwag odnośnie planowanych działań istotnych z punktu widzenia obywateli.	Tak/W znacznym stopniu/W średnim lub niewielkim stopniu/Nie
3	Urząd wdrożył na swojej stronie internetowej narzędzie informatyczne pozwalające na zgłaszanie uwag odnośnie planowanych działań istotnych z punktu widzenia obywateli.	Tak/Nie
4	Urząd wdrożył mechanizmy organizacyjne do obsługi uwag zgłaszanych za pomocą strony internetowej odnośnie planowanych działań istotnych z punktu widzenia obywateli.	Tak/W znacznym stopniu/W średnim lub niewielkim stopniu/Nie
5	Uwagi zgłaszane za pomocą strony internetowej odnośnie planowanych działań, istotnych z punktu widzenia obywateli są podstawą do modyfikowania opublikowanych materiałów.	Tak/W znacznym stopniu/W średnim lub niewielkim stopniu/Nie
6	Osoby zgłaszające za pomocą strony internetowej uwagi odnośnie planowanych działań istotnych z punktu widzenia obywateli, otrzymują informacje zwrotne o podjętych na ich podstawie czynnościach.	Tak/W znacznym stopniu/W średnim lub niewielkim stopniu/Nie
7	Urząd wdrożył na swojej stronie internetowej narzędzie informatyczne do proponowania przez obywateli działań, które powinny być zrealizowane przez dany urząd.	Tak/Nie
8	Osoby zgłaszające za pomocą strony internetowej uwagi odnośnie działań, które powinny być zrealizowane przez dany urząd, otrzymują informacje zwrotne o podjętych na ich podstawie czynnościach.	Tak/W znacznym stopniu/W średnim lub niewielkim stopniu/Nie

Tabela 5. Pytania kontrolne dla obszaru „Partycypacja obywatelska”

źródło: Opracowanie własne

lp	Pytanie kontrolne	Odpowiedź
1	Urząd udostępnia na swojej stronie internetowej wskaźniki efektywności działań podejmowanych przez daną jednostkę.	Tak/W znacznym stopniu/W średnim lub niewielkim stopniu/Nie
2	Urząd udostępnia na swojej stronie internetowej wartości wskaźników efektywności działań podejmowanych przez daną jednostkę.	Tak/W znacznym stopniu/W średnim lub niewielkim stopniu/Nie
3	Urząd udostępnia na swojej stronie internetowej definicje wskaźników efektywności działań podejmowanych przez daną jednostkę.	Tak/W znacznym stopniu/W średnim lub niewielkim stopniu/Nie
4	Urząd udostępnia na swojej stronie internetowej dane źródłowe pozwalające obliczyć samodzielnie wartości wskaźników efektywności działań podejmowanych przez daną jednostkę.	Tak/W znacznym stopniu/W średnim lub niewielkim stopniu/Nie
5	Urząd posiada wdrożone mechanizmy organizacyjne aktualizacji wskaźników i ich wartości udostępnianych na swojej stronie internetowej.	Tak/W znacznym stopniu/W średnim lub niewielkim stopniu/Nie
6	Urząd udostępnia na swojej stronie internetowej wartości historyczne wskaźników efektywności działań podejmowanych przez daną jednostkę.	Tak/W znacznym stopniu/W średnim lub niewielkim stopniu/Nie
7	Urząd udostępnia na swojej stronie internetowej opis działań podejmowanych przez urząd, których celem jest poprawa wartości poszczególnych wskaźników.	Tak/W znacznym stopniu/W średnim lub niewielkim stopniu/Nie
8	Urząd modyfikuje udostępniane na swojej stronie internetowej wskaźniki na podstawie informacji zwrotnych uzyskiwanych od obywateli i przedsiębiorców, będących jego klientami.	Tak/W znacznym stopniu/W średnim lub niewielkim stopniu/Nie
9	Urząd udostępnia na swojej stronie internetowej wyniki benchmarkingu dla poszczególnych wskaźników (w odniesieniu do jednostek tego samego typu w kraju lub w Unii Europejskiej)	Tak/W znacznym stopniu/W średnim lub niewielkim stopniu/Nie

Tabela 6. Pytania kontrolne dla obszaru „Efektywność działań podejmowanych przez urząd”

źródło: Opracowanie własne.

Aby wesprzeć wykorzystania opracowanej techniki autodiagnostycznej przygotowano narzędzie informatyczne, pozwalające w sposób anonimowy dokonać oceny realizacji idei otwartego rządu w badanym urzędzie. Narzędzie to jest dostępne na stronie internetowej www.opengovernment.pl.

Na podstawie rozmów autorów z wybranymi przedstawicielami administracji rządowej i samorządowej oraz organizacji pozarządowych zajmujących się m.in. zagadnieniami informatyzacji administracji publicznej można wnosić, że w kwestiach związanych z otwartym rządem, większość organizacji publicznych w Polsce jest na poziomie zerowym lub pierwszym (wypowiedzi te zebrano w rozdziale 8. niniejszego opracowania). Jednak bez powszechnego osiągnięcia trzeciego poziomu dojrzałości niemożliwa będzie realna modernizacja infrastruktury informacyjnej państwa. Daje to asumpt do realizacji prac badawczo-implementacyjnych w tym obszarze.

8. Postrzeganie idei otwartego rządu

Wspomniane w poprzednim rozdziale rozmowy na temat idei otwartego rządu autorzy przeprowadzili podczas realizacji projektu: *Praktyczne aspekty realizacji koncepcji Otwartego Rządu oraz ponownego wykorzystania informacji publicznych jako katalizator rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych*. Miały charakter ustrukturalizowanych wywiadów eksperckich, których motywem przewodnim była koncepcja otwartego rządu oraz ponowne wykorzystanie informacji publicznej.

Wojciech Pelc, Wydział Organizacyjny, Oddział Serwisów Informacyjnych Urzędu Miasta Poznania

Początki „otwierania urzędu” w Poznaniu wywodzą się od dopasowywania miejskiej platformy internetowej do zaleceń W3C oraz zdefiniowanej pod koniec lat 90. ub. wieku służebnej roli publikowanych dzięki niej zasobów. Znalazło to odzwierciedlenie w zapisach „Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030”, przyjętej w 2010 r. W ramach prac nad tym dokumentem zdefiniowano założenia 21 programów strategicznych, w tym założenia programu „Cyfrowy Poznań”. Jednym z jego celów jest „transformacja Miejskiego Informatora Multimedialnego i Biuletynu Informacji Publicznej w system brokera informacji, umożliwiający pobieranie treści i implementowanie ich w zewnętrznych serwisach informacyjno-usługowych, opartych o otwarte standardy”. W ramach tego programu przewiduje się również „rozwój Systemu Informacji Przestrzennej tak, aby stał się źródłem specjalistycznych informacji o mieście oraz danych referencyjnych użytecznych w procesach inwestycyjnych i analizach przestrzennych” oraz „optymalizację przepływu informacji pomiędzy bazami źródłowymi, administracją państwową i samorządową oraz przedsiębiorcami”.

Otwarcie danych przez Urząd Miasta Poznania spowodowane było kilkoma czynnikami. Po pierwsze: zasoby treści i danych tworzone i gromadzone za publiczne pieniądze powinny być publicznie dostępne. Po drugie: administracja publiczna nie ma monopolu na najlepsze rozwiązania systemów informacyjnych realizowanych dzięki nowym technologiom. Wynika to z faktu, że to obywatel/użytkownik najlepiej orientuje się, jak wykorzystać dane pochodzące z domeny publicznej. Wreszcie nie da się zrealizować idei inteligentnego miasta bez aktywnej współpracy dwóch stron – obywateli i urzędników.

Niezwykle istotne jest, aby każda z nich korzystała z tych samych, referencyjnych, zasobów informacyjnych.

Realizacja zapisów strategii przełożyła się na budowę platformy informacyjno-usługowej opartej na cyfrowym planie miasta i miejskich zasobach informacyjnych.

Istotnym jej elementem było przygotowanie interfejsów integrujących dane pochodzące z rozproszonych systemów miejskich, jednocześnie otwartych na przyjmowanie, integrację i prezentację danych i treści generowanych przez podmioty zewnętrzne wobec instytucji miejskich. Od roku 2011 Urząd Miasta Poznania udostępnia API (jego opis znajduje się na stronie www.poznan.pl/api/). Poprzez API udostępniane są dane pochodzące z zasobów:

- serwisu internetowego miasta – poznan.pl (treści i usługi),
- miejskiego Biuletynu Informacji Publicznej – bip.poznan.pl (treści),
- Systemu Informacji Przestrzennej

Wśród udostępnianych danych znajdują się m. in. informacje na temat:

- władz miasta,
- zarządzeń Prezydenta Miasta Poznania,
- biur, wydziałów oraz jednostek organizacyjnych,
- prowadzonych spraw,
- wykazów radnych, komisji, klubów,
- posiedzeń komisji i dyżurów radnych,
- jednostek pomocniczych,
- zamówień publicznych,
- ofert pracy.

Udostępniane dane obejmują przede wszystkim efekty prac redaktorów serwisów miejskich oraz decyzje administracyjne (wcześniej anonimizowane) opracowywane w back-office.

Urząd Miasta Poznania od samego początku zwraca uwagę, aby udostępniane dane były neutralne technologicznie. API udostępnia dane w dwóch formatach: XML oraz JSON.

Kluczowe dla realizacji idei otwartych danych jest posiadanie właściwie umocowanego sponsora (w przypadku Poznania jest to sekretarz miasta). Prawdziwym wyzwaniem dla urzędów jest masowe udostępnianie danych i treści w otwartych formatach. Wymaga to bowiem odpowiednio uporządkowanych procesów organizacyjnych po stronie urzędu oraz zapewnienia jak najwyższej jakości danych miejskich.

Dla upowszechnienia się koncepcji otwartego rządu/otwartych danych niezbędne są działania uświadamiające korzyści płynące z tego typu przedsięwzięcia. Dotyczy to zarówno urzędników (a w szczególności jednostek miejskich, które powinny być dostawcami danych rozpowszechnianych następnie za pomocą miejskiego API), jak i obywateli oraz firm, które mogą proponować rozwiązania bazujące na otwartych danych. W tym celu Urząd Miasta Poznania organizuje hakatony. Pierwszy z nich został przeprowadzony w roku 2011 (zwycięzcami konkursu byli wówczas Bernard Latanowicz i Marcin Dębowski, którzy zaproponowali projekt aplikacji na urządzenia mobilne "POZ-RUN" dedykowanej osobom uprawiającym sport i aktywny wypoczynek w mieście). Drugi z nich odbył się w 2012 r. – jego efektem był m.in. specjalny tutorial opisujący zasady wykorzystywania miejskiego API. Natomiast w 2013 roku odbył się konkurs przeprowadzony we współpracy z firmą Samsung. Jego laureatem został Szymon Ciemniowski, który stworzył aplikację mobilną „Poznań w pigułce”.

Od momentu opublikowania miejskiego API zanotowano już 17 wdrożeń wykorzystujących udostępniane w ten sposób treści i dane. Są to głównie aplikacje mobilne.

**Paweł Józwiak, radca prawny, „Świeszkowski & Józwiak Adwokat i Radca prawny”
Spółka partnerska**

Ponowne wykorzystanie informacji publicznej oznacza wykorzystanie tej informacji przez osoby fizyczne lub prawne, do celów komercyjnych lub niekomercyjnych, innych, niż pierwotne przeznaczenie tej informacji. Prawo to umożliwia tworzenie wartości dodanej w oparciu o informacje publiczne poprzez nadanie im nowej funkcjonalności. Jako przykłady ponownego wykorzystania informacji publicznej można wskazać serwisy prawnicze: LEX, Lex Polonica, Legalis – w zakresie, w jakim publikują treść aktów prawnych oraz orzeczeń.

Warto zauważyć, że Ministerstwo Sprawiedliwości stopniowo uruchamia Portal Orzeczeń Sądów Powszechnych (orzeczenia.ms.gov.pl), który ma zapewnić nieodpłatny dostęp do aktualnego orzecznictwa. Od 2012 r. orzeczenia w sprawach karnych, cywilnych oraz pracy i ubezpieczeń społecznych (z pewnymi wyjątkami), po ich uprzedniej anonimizacji, są dostępne on-line. Udostępniane orzeczenia mogą być wykorzystywane przez obywateli w ramach ponownego wykorzystywania informacji publicznej. Przykładem takiego wykorzystania jest serwis orzeczenia-lodz.info.

Innymi przykładami ponownego wykorzystania informacji publicznej są:

- sejmometr.pl – baza danych publicznych obejmująca m. in. teksty i projekty ustaw, raporty NIK, interpelacje i zapytania – prowadzona przez Fundację ePaństwo;
- mamprawowiedziec.pl zawierający informacje o osobach pełniących wybieralne funkcje publiczne – prowadzony przez Stowarzyszenie 61;
- refundowaneleki.pl publikujący aktualizowane listy leków refundowanych;
- serwisy umożliwiające planowanie podróży przy pomocy środków komunikacji miejskiej: Transportoid, autobuser.pl;
- targeo.pl – mapa Polski z dokładnymi adresami i obrysami budynków;
- dobraulica.pl – baza wiedzy o Warszawie, zawierająca m. in. mapę interwencji policyjnych.

Wśród barier organizacyjnych i prawnych ponownego wykorzystania informacji publicznej można wskazać:

- brak informacji o faktycznie dostępnych danych;

- niestosowanie się podmiotów zobowiązanych do obowiązku udostępnienia informacji publicznej albo arbitralne ustalanie wysokości opłat, dopuszczalnych na podstawie art. 23c ustawy o dostępie do informacji publicznej;

- konieczność składania wielu wniosków w razie prowadzenia działalności wymagającej aktualizacji informacji, np. aplikacji zawierającej rozkłady jazdy komunikacji miejskiej;

- brak klarownego rozróżnienia pomiędzy rozpowszechnianiem a ponownym wykorzystaniem, co prowadzi do niespójnej praktyki stosowania przepisów omawianej ustawy. Istotą ponownego wykorzystania informacji publicznej jest jej wykorzystywanie w celu *innym* niż jej pierwotny publiczny cel wykorzystywania, dla którego informacji została wytworzona, niezależnie od jego komercyjnego lub niekomercyjnego charakteru. Źródłem nieścisłości może być zastosowane przez ustawodawcę określenie „ponowne”, co przesłania zasadniczą przesłankę jaką jest *inny* niż dotychczas – a nie tylko ponowny – sposób wykorzystania. Niejasności pojęciowe prowadzą do niezgodnej z prawem praktyki stosowania prawa, ograniczającej prawo do dostępu oraz ponownego wykorzystania informacji publicznej;

- błędny pogląd, jakoby umieszczenie fragmentów informacji publicznej w pracy naukowej stanowiło jej ponowne wykorzystanie;

- dokonywanie przez urzędy zastrzeżeń podczas przekazywania informacji publicznej, zakazujących jej publikacji bez zgody udzielonej po złożeniu odrębnego wniosku o ponowne wykorzystanie informacji publicznej;

- niejasności dotyczące relacji przepisów ustawy i przepisów szczególnych. Norma kolizyjna zawarta w art. 1 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej stanowi *„Przepisy ustawy nie naruszają przepisów innych ustaw określających odmienne zasady i tryb dostępu do informacji będących informacjami publicznymi.”* Norma kolizyjna zawarta w art. 23a ust. 5 ww. ustawy stanowi *„Przepisy niniejszego rozdziału nie naruszają przepisów innych ustaw określających odmienne zasady wykorzystywania informacji publicznej, pod warunkiem, że stwarzają gwarancje zachowania zasad wynikających z niniejszej ustawy.”*

Przykład z praktyki: sprawa I OSK 175/13 – spór sądowy portalu dobraulica.pl z Głównym Urzędem Geodezji i Kartografii. Twórcy serwisu złożyli wniosek o możliwość

ponownego wykorzystania informacji publicznej w postaci mapy topograficznej bazy danych miasta stołecznego Warszawy. Głównym Urząd Geodezji i Kartografii odmówił jednak nieodpłatnego udostępnienia tej informacji, twierdząc, iż ustawa o dostępie do informacji publicznej nie ma zastosowania w tym stanie faktycznym, a dostęp do takich informacji jest odpłatny zgodnie z art. 40 ust 3c ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2010 r. nr 193, poz. 1287). W wyroku z dnia 5 kwietnia 2013 r. NSA stwierdził co prawda, że mapy stanowią informację publiczną, podzielił jednak pogląd GUGiK dotyczący zastosowania norm kolizyjnych. Zdaniem NSA ustawa szczególna dotycząca wykorzystania map ma w tym wypadku pierwszeństwo, zgodnie z ogólną normą kolizyjną zawartą w art. 1 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej. Można zatem mieć wątpliwości, w jakim stanie faktycznym norma kolizyjna zawarta w art. 23a ust. 5 ww. ustawy mogłaby znaleźć zastosowanie.

Do działań prowadzących do zwiększenia zakresu ponownego wykorzystania informacji publicznej zaliczyć należy:

Na poziomie poszczególnych urzędów

- rzetelne prowadzenie Biuletynów Informacji Publicznej, w celu zapewnienia spójnej, pełnej i aktualnej informacji publicznej;
- szkolenia pracowników urzędów w zakresie ich obowiązków wynikających z ustawy o dostępie do informacji publicznej.

Na poziomie państwa

- nowelizacja ustawy o dostępie do informacji publicznej, mająca na celu m. in. eliminację nieścisłości pojęciowych oraz sprecyzowanie relacji dwóch norm kolizyjnych;
- powołanie niezależnego organu regulacyjnego, odpowiedzialnego za kontrolę realizacji prawa do ponownego wykorzystania informacji z sektora publicznego;
- utworzenie Centralnego Repozytorium Informacji Publicznej.

W listopadzie 2013 r. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego skierował do Trybunału Konstytucyjnego obszerny wniosek w sprawie niezgodności z Konstytucją wielu przepisów ustawy o dostępie do informacji publicznej. Wniosek ten nie odnosi się bezpośrednio do przepisów rozdziału 2a ww. ustawy, lecz podważa jej najważniejsze założenia, m.

in. szeroki dostęp akt spraw administracyjnych i sądowych. Zdaniem Pierwszego Prezesa SN przepisy omawianej ustawy nie chronią również dostatecznie prywatności osób pełniących funkcję publiczną, pozostając w sprzeczności z Konstytucją oraz ustawą o ochronie danych osobowych.

W związku z koniecznością implementacji dyrektywy 2013/37/EU, polski ustawodawca i tak będzie musiał dokonać kolejnych zmian w ustawie o dostępie do informacji publicznej. Warto zatem zastanowić się nad wprowadzeniem bardziej dopracowanych rozwiązań prawnych, które zapewniłyby większą przejrzystość oraz spójność systemową przedmiotowej regulacji.

Michał Jaworski – wiceprezes Polskiej Izby Informatyki i Telekomunikacji, dyrektor ds. strategii technologicznej w polskiej filii Microsoftu

Obserwujemy dziś wiele barier ponownego wykorzystania informacji publicznej: począwszy od faktu, że wiele instytucji zobowiązanych do udostępniania informacji publicznej nie czyni tego lub udostępnia wyrywkowo, przez słabą jakość informacji publicznej, brak lub słabą interoperacyjność w prezentacji danych, a skończywszy na braku konkretnych zobowiązań dotyczących SLA (ang. *Service Level Agreements*) na udzielane informacje, co jest podstawowym wymogiem w przypadku profesjonalnego, biznesowego czy wręcz komercyjnego ponownego wykorzystania informacji publicznej.

Aby to zmienić, należy podjąć określone działania, które można przydzielić poszczególnym poziomom. Moim zdaniem na poziomie państwa zamiast tworzenia zapisanego w ustawie Centralnego Repozytorium, którego jakość i sensowność jest wątpliwa, należy wprowadzić monitoring i skuteczne egzekwowanie obowiązku publikowania informacji publicznej zgodnie z zasadami interoperacyjności. Dodatkowo w charakterze dobrych praktyk należy upowszechniać opis udanych wdrożeń (np. wdrożenie interoperacyjności, wzorcowe SLA) oraz sposobów oznaczania informacji publicznej metadany mi pozwalającymi na wyszukiwanie informacji za pomocą powszechnie stosowanych narzędzi. Cenna będzie też promocja zastosowania chmury publicznej do prezentacji informacji publicznej.

Do działań na poziomie instytucji należy zaliczyć przede wszystkim proceduralne wdrożenie zasad udostępniania informacji publicznej (być może jako element systemów EZD – elektronicznego zarządzania dokumentami).

Przyznam, że na razie nie potrafiłbym wskazać dobrych wzorców komercyjnego ponownego wykorzystania informacji publicznej w Polsce, natomiast do obszarów obywatelskich należą na pewno takie przedsięwzięcia, jak Sejmometr i kilka innych podobnych. Dużą rolę mogą spełniać w tej dziedzinie organizacje pozarządowe – można wręcz powiedzieć, że dowolną. Na razie NGO koncentrują się na udowadnianiu administracji, że nie przestrzega prawa. A przecież mogą tworzyć czy prowadzić serwisy użyteczne dla obywateli i przedsiębiorców albo prezentować i upowszechniać zasady działania z informacją publiczną.

Tomasz Zieliński - programista z dziesięcioletnim doświadczeniem. Brał udział w tworzeniu oprogramowania dla NBP, pracował przy wyszukiwarce BING, uczestniczył w rozwoju gier z serii Angry Birds. Jest współtwórcą Transportoida – mobilnego rozkładu jazdy komunikacji miejskiej dla urządzeń z systemami Android i Windows Phone.

Moim zdaniem najistotniejszą barierą ponownego wykorzystania informacji publicznej jest bariera mentalna. Wielokrotnie spotykałem się z sytuacją, w której pracownik instytucji, do której zwracałem się z wnioskiem o udostępnienie do ponownego wykorzystania danych rozkładowych, podchodził do problemu w taki sposób: *"tylko my mamy taką informację, więc jest bardzo cenna, w takiej sytuacji musimy na niej dużo zarobić, a jeszcze lepiej, jeśli utrzymamy przewagę zachowując całą wiedzę dla siebie"*. Często jednak w rozmowie lub korespondencji udaje się przekazać myśl, że jest zupełnie inaczej, że w interesie zarówno społeczności, jak i przewoźnika jest jak najszersza dystrybucja jak najdokładniejszych rozkładów jazdy. Istotną barierą technologiczną bywa własnościowe oprogramowanie zakupione (a częściej licencjonowane) przez urzędy i przedsiębiorstwa. Często brakuje w nim funkcji eksportu danych do wykorzystania w systemach zewnętrznych, a stosowany format zapisu poddany jest szyfrowaniu – w takiej sytuacji nawet dobra wola właściciela danych nie wystarczy, by zgromadzone informacje mogły zostać wykorzystane ponownie. Bywa wreszcie, że obowiązek cyklicznego udostępniania informacji publicznej do ponownego wykorzystania jest przez urzędy i instytucje publiczne traktowany jako zbędny koszt i nieprzewidzianą pracę dla pracowników, którzy i bez tego mają co robić.

Żeby to zmienić, trzeba uporządkować kilka kwestii. Na razie głównym problemem jest brak realnych sankcji za łamanie przepisów o dostępie oraz ponownym wykorzystaniu informacji publicznej. Podmioty zobowiązane mogą bez żadnego uzasadnienia przedłużać termin odpowiedzi (uznaniowe „szczególne skomplikowanie” sprawy), udzielać odpowiedzi niepełnej lub nie na temat i tak dalej. Ustalenie istnienia obowiązku udostępnienia informacji publicznej przed sądem trwa długie miesiące i w rzeczywistości niewiele zmienia sytuację skarżącego. Sądzę, że pożądane byłyby dwie zmiany: możliwość przyznania skarżącemu przez sąd odszkodowania za rażące naruszenie obowiązków dotyczących udostępniania informacji publicznej już na etapie skargi o bezczynność

oraz możliwość zobowiązania podmiotu przez sąd do udostępnienia wnioskowanej informacji na etapie skargi o bezczynność lub zaskarżenia odmowy udostępnienia. Nie jestem prawnikiem, nie wiem więc, jak taka konstrukcja mogłaby wyglądać w praktyce.

W swojej działalności zawodowej napotkałem dodatkowy problem, o którym napisałem w liście otwartym do Ministra Administracji i Cyfryzacji: *"W przestrzeni informacji publicznej wyróżnić można kategorię danych o krótkim terminie >>przydatności do użycia<<, przykładem jest rozkład jazdy komunikacji publicznej – użyteczny jedynie w okresie obowiązywania. Ponieważ jednak okres ten może być znacznie krótszy, niż określony ustawowo termin rozpatrywania wniosku o ponowne wykorzystanie informacji publicznej, jednocześnie zaś podmiot zobowiązany z reguły dysponuje narzędziami pozwalającymi na automatyczną obróbkę i publikację tego typu informacji, postuluję zawarcie w ustawie następujących regulacji:*

- W sytuacji, gdy wnioskowane informacje publiczne tracą aktualność w czasie krótszym, niż maksymalny termin rozpatrzenia wniosku, wniosek może zawierać żądanie publikowania aktualnych danych w trybie ciągłym na stronach Biuletynu Informacji Publicznej (komentarz: jeśli podmiot gromadzi wnioskowane dane, nie może żądać opłaty za ich publikację w BIP; obowiązek publikacji w trybie ciągłym może wygasać w ciągu roku po ostatnim wniosku zawierającym żądanie publikowania danej informacji w tym trybie).

- Informacje przekazywane w ramach realizacji wniosku o dostęp do informacji publicznej muszą odzwierciedlać stan wiedzy podmiotu zobowiązanego na dzień w którym wniosek został zrealizowany."

Na poziomie państwa oczekiwałbym dodatkowo dwóch działań:

- zakazu korzystania w obszarze publicznym z rozwiązań *vendor lock-in* czyli zamykających dane w postaci nieudokumentowanej lub niedostępnej poza nabytym rozwiązaniem;

- publikowania i utrzymywania wzorcowych formatów udostępniania i wymiany informacji z domeny publicznej – począwszy od tych obszarów, gdzie automatyzacja przynosi największe społeczne korzyści. Mechanizmy i przepisy prawa powinny być konstruowane w taki sposób, aby żadna technologia nie była faworyzowana. Państwo powinno wręcz wymuszać użycie metod wymiany informacji uznanych powszechnie za uniwersalne – np. publikując schematy XSD (czyli maszynowe definicje poprawności

plików XML z danymi) i wymuszać dobre praktyki automatycznego serwowania danych tam, gdzie mają one krótki czas przydatności do użycia.

Jan Kaczmarek, członek zarządu warszawskiej fundacji MOST (*Mobile Open Society through wireless Technology*)

Świadomość społeczna samego faktu istnienia informacji publicznej – nie wspominając o możliwości ich wtórnego wykorzystania – wydaje się niska. W społeczeństwie, w którym mamy do czynienia z niską partycypacją obywateli w życiu publicznym, nie należy się spodziewać przełomowych zastosowań informacji publicznych w gospodarce czy kulturze. W uproszczeniu: rząd nie jest zainteresowany udostępnianiem informacji, a obywatele niewiele to obchodzi.

Barierami są brak dostatecznej presji społecznej i przedsiębiorców świadomych wartości, jaką może stanowić informacja publiczna, brak lub nieupowszechnienie otwartych standardów opisu danych i formatów/protokołów ułatwiających ich przetwarzanie oraz brak dostatecznych kompetencji cyfrowych urzędników.

Stąd wynikają działania, jakie należy podjąć:

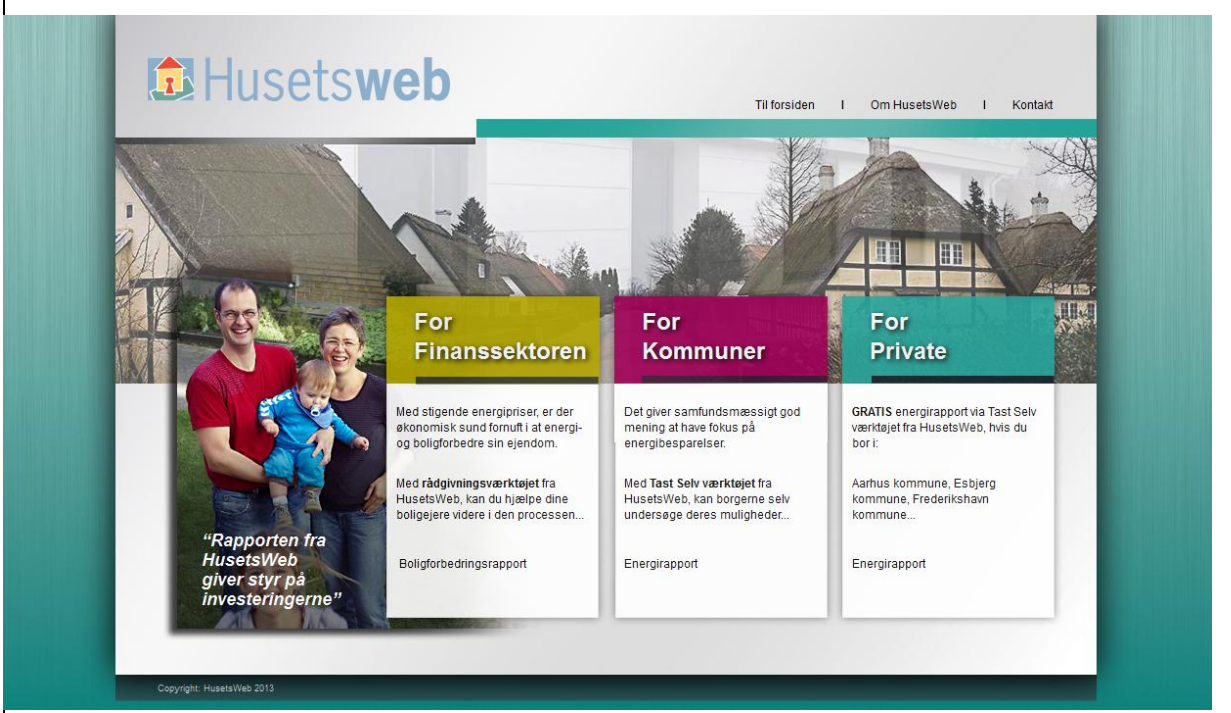
- podniesienie kompetencji cyfrowych urzędników,
- wdrożenie kodeksów dobrych praktyk promujących "higienę" informacyjną.

Udostępnianie informacji w sposób przystępny dla obywatela i ustrukturalizowany w taki sposób, by możliwe było przetwarzanie maszynowe, powinno stać się nawykiem urzędniczym. Choć przy obecnym poziomie świadomości społeczeństwa i biznesu byłby to wysiłek pozornie daremny, należałoby to jednak traktować jako inwestycję w „kulturę informacyjno-publiczną”. Dlatego też potrzebne są szerokie kampanie informacyjne i programy edukacyjne oraz upowszechnienie otwartych standardów i dobrych praktyk w zakresie udostępniania danych. Na pewno dobrym wzorcem jest wykorzystanie aktów prawnych udostępnianych przez serwis Sejmu, katalogi biblioteczne, serwis KARO/Nukat czy aplikacje analityczne BI wykorzystujące otwarte rejestry (KRS, księgi wieczyste).

9. Przegląd inspirujących wzorców realizacji idei otwartego rządu na świecie i w Polsce

Na świecie można znaleźć wiele wzorców praktycznego wykorzystania koncepcji otwartego rządu. W Polsce realizacja tych idei jest na wiele mniejszym poziomie dojrzałości. Przygotowane zestawienie nie ma charakteru próby wyczerpującej. Starano się w nim zebrać rozwiązania najciekawsze zdaniem autorów. Każde z nich zostało przedstawione w uporządkowany sposób, według następującego schematu:

- nazwa inicjatywy/przedsięwzięcia,
- podmiot odpowiedzialny za realizację danej inicjatywy/przedsięwzięcia,
- adres strony internetowej, na której dostępna jest działająca wersja inicjatywy/przedsięwzięcia,
- zrzut z ekranu przedstawiający stronę internetową danej inicjatywy/przedsięwzięcia,
- opis inicjatywy/przedsięwzięcia.

The screenshot shows the Husetsweb website. At the top left is the logo with a house icon and the text "Husetsweb". To the right are navigation links: "Til forsiden", "Om HusetsWeb", and "Kontakt". Below the navigation is a large image of a family (a man, a woman, and a child) in front of a house. Overlaid on this image are three colored boxes representing different services:

- For Finansektoren** (yellow box): "Med stigende energipriser, er der økonomisk sund fornuft i at energi- og boligforbedre sin ejendom. Med rådgivningsværktøjet fra HusetsWeb, kan du hjælpe dine boligjejdere videre i den processen... Boligforbedringsrapport"
- For Kommuner** (purple box): "Det giver samfundsmæssigt god mening at have fokus på energibesparelser. Med Tast Selv værktøjet fra HusetsWeb, kan borgerne selv undersøge deres muligheder... Energirapport"
- For Private** (teal box): "GRATIS energirapport via Tast Selv værktøjet fra HusetsWeb, hvis du bor i: Aarhus kommune, Esbjerg kommune, Frederikshavn kommune... Energirapport"

At the bottom left of the screenshot, there is a quote: "Rapporten fra HusetsWeb giver styr på investeringerne". At the very bottom left, it says "Copyright: HusetsWeb 2013".

Nazwa inicjatywy:	Husets Web ApS
-------------------	----------------

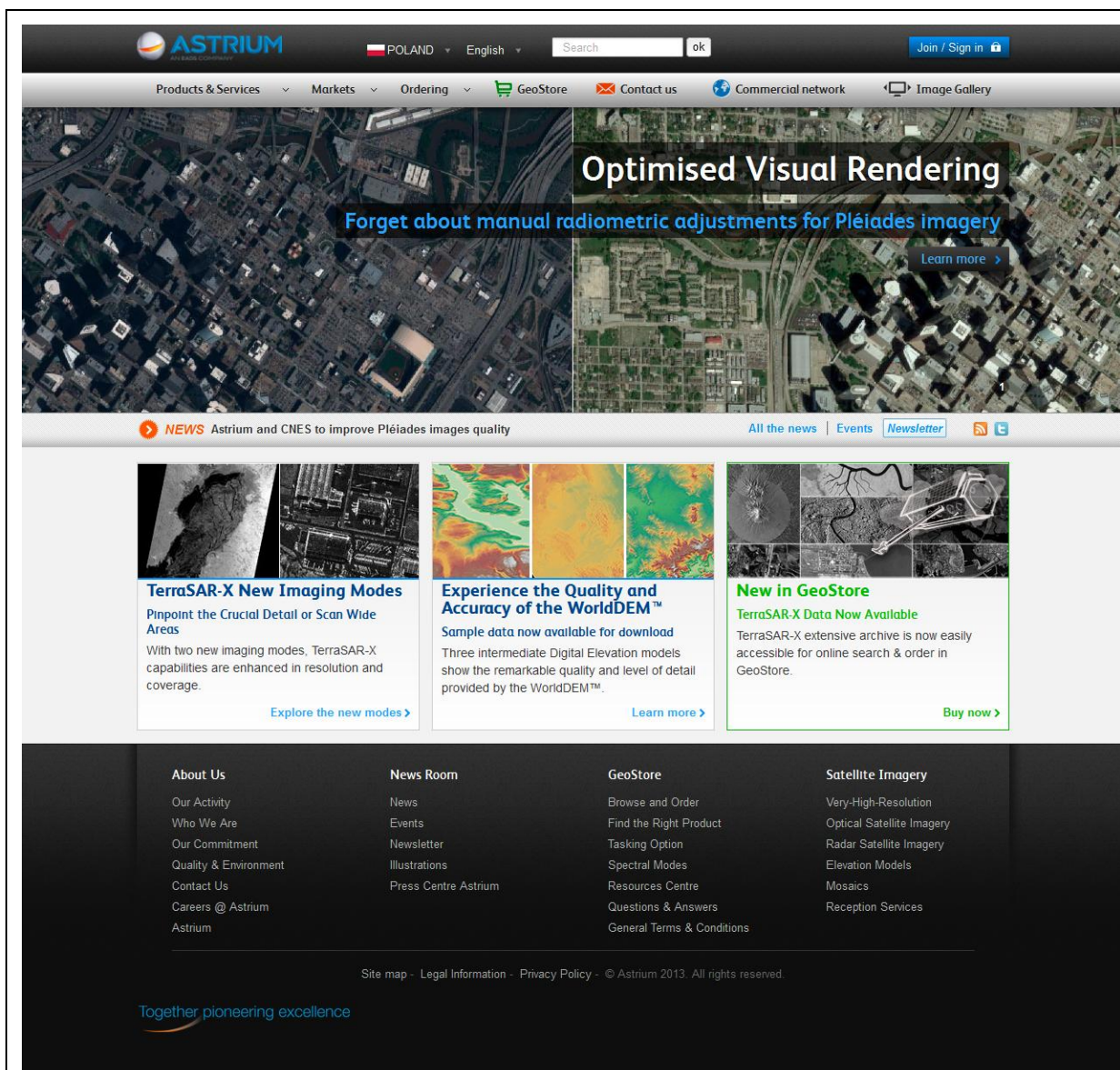
Prowadzący:	House Web
Adres strony:	www.husetsweb.dk
Opis:	<p>Głównym hasłem dla duńskiej firmy House Web jest optymalizacja energetyczna domów wolnostojących, dlatego też stworzyła ona inicjatywę Husets Web ApS. Inicjatywa Husets Web ApS dostarcza właścicielom budynków przyjazne w obsłudze narzędzie, które umożliwia opracowanie bilansu zużycia energii. Narzędzie to pozwala oszacować, jakie jeszcze można osiągnąć oszczędności zużycia energii. Na stronie www. husetsweb.dk zarejestrowano już ok. 1,5 mln domów wolnostojących, dla których są indywidualne plany energetyczne. House Web, będąc firmą wytwarzającą oprogramowanie, łączy dane statystyczne z kompetencjami technicznymi, tworząc w ten sposób narzędzie dla posiadaczy domów wolnostojących. Firma czerpie zyski z opłat od firm przeprowadzających modernizacje cieplne budynków. Korzystając z informacji duńskiego rejestru budynków i mieszkań oraz rejestru Totalkredit (hipoteki) i Rockwool (dostawca materiałów izolacyjnych) firma House Web opracowała rozwiązanie, które zostało wyróżnione na krajowym konkursie za najlepsze biznesowe ponowne wykorzystanie informacji sektora publicznego.</p> <p><i>Opracowano na podstawie prezentacji przygotowanej przez stowarzyszenie Miasta w Internecie pt. „Wykorzystanie informacji sektora publicznego” z roku 2010.</i></p>

Nazwa inicjatywy:	Trimble
Prowadzący:	Trimble Navigation Limited
Adres strony:	www.trimble.com
Opis:	<p>Założona w 1978 roku i mająca główną siedzibę w Sunnyvale (Kalifornia, USA) firma Trimble jest dostawcą rozwiązań opierających się na informacji geograficznej. Firma ta jest uważana za jednego z liderów we wdrażaniu technologii GPS. Oferuje również szereg technologii pozycjonowania takich jak:</p>

lasery, technologia optyczna i inercyjna oraz komunikacja bezprzewodowa. Zakres rozwiązań koncentruje się na aplikacjach wymagających informacji o pozycji lub lokalizacji, w tym m.in. w geodezji, górnictwie, przemyśle obronnym, budownictwie, rolnictwie, zarządzaniu flotą i aktywami, transporcie, telekomunikacji, bezpieczeństwie publicznym i kartografii. Już od ponad 30 lat firma tworzy unikalne produkty pozycjonujące, które pomagają klientom rozwijać ich działalność. Jej portfolio obejmuje ponad 1800 patentów. Od 1999 roku przychody Trimble wzrosły z 270 mln USD do ponad 2 mld USD w 2012 roku. Trimble zatrudnia pracowników w ponad 30 krajach, a jej produkty stosowane są w ponad 141 państwach na całym świecie. Z usług firmy korzystają korporacje przemysłowe, instytucje rządowe, firmy inżynieryjne oraz konsultingowe.

Opracowano na podstawie prezentacji przygotowanej przez stowarzyszenie Miasta w Internecie pt. „Wykorzystanie informacji sektora publicznego” z roku 2010, stron internetowych www.trimble.com oraz www.trimbletl-transportlogistics.com.

Nazwa inicjatywy:	Astrium GEO-Information Services
Prowadzący:	Astrium an Eads Company
Adres strony:	www.astrium-geo.com
Opis:	Europejska spółka Astrium, zajmująca się rozwiązaniami z zakresu najnowszych technologii satelitar-nych, uruchomiła usługę GEO-Information Services oferującą numeryczne modele terenu dla niemal całej powierzchni Ziemi. Firma będąc dostawcą geoinformacyjnych produktów i rozwiązań, skupia wiedzę i zasoby

istniejącej filii Infoterra i firmy Spot Image, zapewniając kompleksową gamę danych geoprzestrzennych, informacji geoprzestrzennych i konkretnych rozwiązań. Portfolio firmy obejmuje cały łańcuch wartości w obszarze informacji geograficznych – od stworzenia obrazu pozyskanego za pomocą satelity lub systemów lotniczych – do dostarczania informacji bezpośrednio użytecznej dla użytkownika końcowego. Zobrazowania te wykonywane są w najróżniejszych technologiach – w postaci klasycznych zobrazowań w spektrum optycznym, zarówno widzialnym, jak i podczerwieni oraz danych o bardzo wysokiej rozdzielczości, danych radarowych oraz lotniczych. Astrium oferuje wyłączny dostęp do produktów oraz danych pozyskanych z pomiarów radarowych wykonanych przez satelitę TerraSAR-X i TanDEM-X oraz pomiarów uzyskanych przez satelity optyczne: Pleiades 1A, 1B, SPOT 6 i SPOT 5. Rozwiązania firmy stosowane są w różnych sektorach i branżach, takich jak przemysł naftowy i gazowy, ochrona środowiska, rolnictwo, przemysł obronny, zarządzanie gruntami, geodezja górnicza, geologia, hydrologia oraz meteorologia. Jako lider w usługach geoinformacyjnych Astrium posiada 20 biur na całym świecie oraz dysponuje rozbudowaną siecią ponad 1000 dystrybutorów i partnerów.

Opracowano na podstawie stron internetowych www.astrium-geo.com/, www.astripolska.pl/0,1,25.html, www.gisplay.pl/gis/nawosci-gis/2054-nmt-dla-caego-globu.html.

Username:
 Password:
 Remember Me:
[Forgotten password ?](#)

Serving the global agrifood industry

Home
Products & Services
Advertising
Conferences
My Agronet

agra-net.com is the online home of Agra Informa, leading information specialists on soft commodities, agriculture and food policy, markets and trade.

informa
agra store

Leading Online Services & Newsletters on soft commodities, agriculture and food policy, markets and trade

Products & Services:

Agra Europe »	Agrow »
Animal Pharm »	CAP Monitor »
Dairy Markets »	Foodnews »
Food Chemical News »	International Sugar Journal »
Pesticide & Chemical Policy »	The Public Ledger »
FERTECON »	Special Reports »
DTC »	

F.O.Licht Products & Services:

International Coffee Report »	International Sugar & Sweetener Report »
Licht Interactive Data »	NEW Renewable Chemicals »
World Biodiesel Price Report »	World Biomass and Cogeneration Report »
World Ethanol & Biofuels Report »	World Ethanol Price Report »
World Grain Markets Report »	World Molasses & Feed Ingredients Report »
NEW World Sugar & Ethanol Outlook 2013 »	

Law & Policy Products & Services:

European Environment & Packaging Law »	EU Food Law Weekly »
Food & Drink Law Monthly »	

News Headlines 24 October 2013

US raisin sales to increase on high Turkish prices
Foodnews

US raisin sales to increase on high Turkish prices
The Public Ledger

Hungary expands cattle herd as pig numbers fall
Agra Europe

Dr Pepper Snapple Q3 profits up on reduced sales
Foodnews

Danone enters West Africa dairy joint venture
Dairy Markets

California experiments with prickly pear cultivation
Foodnews

Norway lets in more lamb to fill market shortfall
Agra Europe

Belgian ciders to be imported into Australia
Foodnews

Editorial: China's buying power
Foodnews

Brazilian pepper attracts upturn in global purchasing
The Public Ledger

Jamaican sugar sector to receive EU funds
Agra Europe

Final agreement on CAP transitional measures reached
Agra Europe

Disclaimer | Privacy Policy | Sitemap | © 2013 Informa UK Ltd | Support tool provided by Comm 100

Nazwa inicjatywy:	Agra-Net
Prowadzący:	Agra Informa Ltd.
Adres strony:	www.agra-net.com/portal2/

<p>Opis:</p>	<p>Portal Agra-Net dostarcza kompleksowych informacji w obszarach europejskiej i międzynarodowej polityki rolnej, agrobiznesu oraz przemysłu spożywczego. Źródła danych stanowią międzynarodowe, europejskie i krajowe regulacje oraz polityki dotyczące rolnictwa i przemysłu spożywczego, które uzupełniane są o informacje pochodzące z rynku i raporty na temat przemysłu w tych obszarach. Firma Agra Informa Ltd. oferuje szeroką gamę usług w postaci opracowywania newsletterów, katalogów, roczników, biuletynów elektronicznych, organizowania konferencji i seminariów. Publikacje zawierają nowe przepisy w innych sektorach mających wpływ na przemysł spożywczy, takich jak opakowania i prawo odpadowe, prawo pracy, ochrona konsumenta, prawo konkurencji ochrona środowiska. Portal daje możliwość przeglądania archiwum zawierającego ponad 300 tys. artykułów. Zawiera również publikacje na temat amerykańskich wymogów prawnych i regulacyjnych. Oprócz serwisów informacyjnych, firma oferuje doradztwo specjalistyczne oraz badania rynku.</p> <p><i>Opracowano na podstawie prezentacji przygotowanej przez stowarzyszenie Miasta w Internecie pt. „Wykorzystanie informacji sektora publicznego” z roku 2010 oraz strony internetowej epsiplatform.eu/content/agra-net-0</i></p>
--------------	---

WeatherOnline

City:
Comments
Login

[Home](#)
[Forecasts](#)
[Weather Maps](#)
[Current Weather](#)
[Archive](#)
[Climate](#)
[Sport](#)
[Extra](#)
[Services](#)
[Agriculture](#)

Facebook
Lubią
5

Back online in March 2013

Personalised and a with new look

WeatherOnline's Agricultural Weather Forecast will be back online in March 2013. Then it will be a personalised and will have a brand new look with added functionality. You will also have the opportunity to purchase and install your own high quality AgroMET weather station (see below). This data will then be used to improve your agricultural weather forecast.

Agricultural Weather Forecast

Crop weather - Crop diseases - Crop protection

Here you can find weather information that outdoor crop growers, contractors and farmers need in every day practise. It is different from your standard weather forecast as it shows weather information at crop level.

Besides weather information at crop level, you can find detailed information on all major crop diseases and spraying conditions but moreover information on the effect of crop protection agents. It gives you an insight into the role of temperature, humidity, precipitation and leaf wetness on pests and diseases and the effect of these weather parameters on the uptake, adhesion and transport of crop protection agents.

This unique product is bad news for weeds, insects and fungi but good news for farmers.

Buy your own agricultural weather station and view your weather data online

Generate reports and graphs, download data and set email or txt alerts

The AgroMET professional weather system has been designed with the grower in mind! Our durable and dependable weather station collects on-site environmental information critical to making informed decisions for best practice plan ting, spraying and watering schedules. Weather data is sent to our cloud-based web hosting service via a small and easy to install network interface, the IP-100. No computer link is necessary for uploading data from your weather station through the IP-100 to the web.

The AgroMET comes factory assembled and ready to install. The 1.5km (1 mile) line-of-sight transmission to the IP-100 network interface allows for optimum weather station placement. The IP-100 unit simply connects to a router or switch to communicate directly with the our server.

The AgroMET (MKIII-SP1-LR) Weather Station is recording temperature, leaf wetness, relative humidity, precipitation, solar radiation, wind speed and direction. This essential data is sent via radio from your AgroMET (MKIII-SP1-LR) Weather Station to the IP-100 where it is decoded and sent on to WeatherOnline; no computer is required - you just need a connection to the Internet.

Email Address

Password

[Login](#)
[Reset](#)
[Forgot password?](#)
[Remember me](#)
[Register now](#)

Agricultural Weather

[Daily crop forecast](#)
[Hourly crop forecast](#)
[Crop diseases](#)
[Crop protection](#)
[Spray windows](#)
[Irrigation](#)

Options

[Graphs](#)
[Tables](#)
[History](#)
[Alerts](#)
[Exports](#)
[User settings](#)
[Weather maps](#)
[Satellite](#)
[Radar](#)

[Terms of Use](#)
[Membership Terms of Use](#)
[Privacy](#)
[Cookies](#)
[About](#)
[Contact](#)
[United Kingdom](#) | [Europe](#) | [New Zealand](#) | [France](#) | [Italia](#) | [Polska](#) | [España](#) | [Türkiye](#) | [Ελλάδα](#) | [USA](#) | [Česko](#) | [Россия](#) | [Nederland](#)
 © 1999-2013 WeatherOnline Ltd.

Nazwa inicjatywy:	Weather Online
Prowadzący:	WeatherOnline Ltd.
Adres strony:	www.weatheronline.co.uk
Opis:	<p>Celem inicjatywy Weather Online jest między innymi oferowanie usług meteorologicznych dostosowanych do potrzeb klientów z sektora rolnego poprzez udostępnienie łączonych danych dotyczących pogody oraz wspomnianego sektora. Portal ma zasięg międzynarodowy oferując swe usługi w piętnastu krajach: Wielkiej Brytanii, Niemczech, Portugalii, Grecji, Hiszpanii, Francji, Holandii, Włoszech, Polsce, Czechach, Turcji, Rosji, Indiach, Nowej Zelandii i Stanach Zjednoczonych. Źródło danych stanowią informacje uzyskane z</p>

narodowych instytutów meteorologicznych oraz dane dotyczące rolnictwa. Wyszukiwanie należy zacząć od wprowadzenia nazwy miasta lub regionu. Prognoza podawana jest na maksymalnie 14 dni dla wybranej lokalizacji i różni się ona od standardowej pogody tym, że jest pokazywana na poziomie upraw. Dlatego szczególnie informacje uzyskają stąd rolnicy, plantatorzy roślin oraz producenci warzyw. Poza odczytaniem prognozy pogody dla wybranej lokalizacji można sprawdzić warunki optymalne dla uprawy konkretnej rośliny warzywnej oraz rolniczej. Serwis udostępnia szczegółowe informacje o wszystkich najważniejszych chorobach roślin i ryzyku wystąpienia szkodnika w pięciostopniowej skali w ciągu trzech dni oraz podaje informacje o preparatach, jakie należy w danym momencie zastosować. W ramach inicjatywy, z myślą o hodowcach utworzono AgroMET – profesjonalny system pogody. Działająca na miejscu stacja pogody zbiera niezbędne informacje dotyczące środowiska, niezbędne dla podejmowania świadomych decyzji o najlepszych praktykach w sadzeniu, opryskach i podlewaniu.

Opracowano na podstawie prezentacji przygotowanej przez stowarzyszenie Miasta w Internecie pt. „Wykorzystanie informacji sektora publicznego” z roku 2010 oraz stron internetowych www.weatheronline.co.uk i www.powiatkluczborski.pl.

	<p>Warszawa na mapie Oferta Newsletter Kim jesteśmy Media o nas Kontakt</p> <p>Sprawdź zanim zamieszkasz np. Mysliwiecka</p> <p>Tylko u nas Kamery monitoringu Szkoły podstawowe Agresywne psy Ranking placów zabaw Interwencje policji</p> <p>Wydarzenia</p> <p>Słownice plenowerne</p> <p>Głosowanie w sprawie lokalizacji siłowni w dzielnicach do 10. 10.</p> <p>Przeczytaj</p> <p>O Warszawie</p> <p>O lewym brzegu</p> <ul style="list-style-type: none"> Bemowo Bielany Mokotów Ochota Śródmieście Ursus Ursynów Wilanów Wola Włochy Zoliborz <p>O prawym brzegu</p> <ul style="list-style-type: none"> Białołęka Praga Północ Praga Południe Rembertów Targówek Wawer Wesoła <p>Prof. Lorenc z IMGW: – Gdyby nie Wisła, miasto by się zatkało.</p> <h3>Najcieplejsze dzielnice Warszawy</h3> <p>2 października 2013</p> <p>Najcieplej jest na blokowiskach Targówka, Ursynowa, Bielana oraz w centrum. Ale czy mieszkanie na takich „wyspach ciepła” ma zalety? – Ja takich nie widzę – mówi prof. Halina Lorenc z IMGW.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Lokalizacja stacji meteorologicznej IMGW</th> <th>Średnia temperatura powietrza w 2012 r. (w asenach – 2011 r.)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>PRAGA PÓLNOĆ (ul. Wybrzeże Helickie/Ratuszowa, teren ZOO)</td> <td>9,4°C (9,6°C)</td> </tr> <tr> <td>ŚRÓDMIEŚCIE (ul. Koszykowa 81, na terenie Stacji Filtrów)</td> <td>9,3°C (9,5°C)</td> </tr> <tr> <td>URSYNÓW (ul. Roentgena 5, Centrum Onkologii)</td> <td>9,2°C (9,4°C)</td> </tr> <tr> <td>BIELANY (ul. Podleśna 61, teren IMGW)</td> <td>9,2°C (9,4°C)</td> </tr> <tr> <td>WŁOCHY (ul. Zwirki i Wigury 1, teren lotniska Okęcie)</td> <td>9,0°C (9,1°C)</td> </tr> <tr> <td>WILANÓW (ul. Kostki Potockiego, okolice Pałacu)</td> <td>8,9°C (9,0°C)</td> </tr> <tr> <td>BEMOWO (ul. Książycowa 5, teren lotniska)</td> <td>8,9°C (9,0°C)</td> </tr> <tr> <td>REMBERTÓW (ul. Chelmska 180, teren ciepłowni Kawęczyn)</td> <td>8,8°C (9,0°C)</td> </tr> <tr> <td>WAWER (ul. Dzieci Polskich 20, CZD)</td> <td>8,6°C (8,7°C)</td> </tr> </tbody> </table> <p>Średnia temperatura powietrza w Warszawie, źródło: IMGW rys. dobraulica</p> <p>Targówek i fragment Pragi Północ – ze średnią temperaturą powietrza 9,4°C, Zoliborz, Śródmieście, fragment Woli i spory obszar Mokotowa – z temperaturą 9,2°C. Tak wyglądają największe wyspy ciepła w Warszawie. Wynika to ze stałych pomiarów stacji Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej rozmieszczonych po całej Warszawie. Różnice między średnią temperaturą w odległych rejonach miasta sięgają w skali roku niemal 1°C, ale tego samego dnia temperatura może się różnić nawet o 9°C. Warto o tym pamiętać, gdy sprawdzamy oficjalne prognozy pogody – powstają one na podstawie pomiarów dokonywanych na najnowocześniejszej stacji umieszczonej na terenie Okęcia.</p> <p>Policyjne podsumowanie 2012 Strzeż się tych miejsc Warszawa, 12.03.2013</p> <p>Na Żoliborzu częściej włamują się do mieszkań niż na Targówku. Na ulicach Ochoty napadów więcej na Bielana czy Woli. A największa w mieście liczba gwałtów obciąża konto Mokotowa. Lewobrzeżna Warszawa mniej bezpieczna od prawej? Tak wygląda Warszawa według statystyk.</p> <p>Kilka tysięcy osób może narzekać Gdzie największy hałas Warszawa, 22.01.2013</p> <p>Kilka tysięcy mieszkań w Warszawie leży w strefie mocno narażonej na hałas. Najwięcej (1,7 tys. warszawiaków) narzeka na całonocny hałas drogowy. Dlatego każdy, kto planuje kupić mieszkanie, powinien najpierw bardzo uważnie przestudiować mapę akustyczną miasta.</p> <p>Sondaż wśród mieszkańców Gdzie najlepszy sąsiad Warszawa, 16.01.2013</p> <p>Co piąty mieszkaniec Bielana mógłby pożyczyć od swego sąsiada aż kilka tysięcy złotych, a przynajmniej twierdzi, że mógłby. W sąsiedzką pożyczkę najsłabiej wierzą mieszkańcy Ochoty. Nie wiemy, dlaczego. Wiemy za to, kto najbardziej w Warszawie narzeka na hałas za ścianą.</p>	Lokalizacja stacji meteorologicznej IMGW	Średnia temperatura powietrza w 2012 r. (w asenach – 2011 r.)	PRAGA PÓLNOĆ (ul. Wybrzeże Helickie/Ratuszowa, teren ZOO)	9,4°C (9,6°C)	ŚRÓDMIEŚCIE (ul. Koszykowa 81, na terenie Stacji Filtrów)	9,3°C (9,5°C)	URSYNÓW (ul. Roentgena 5, Centrum Onkologii)	9,2°C (9,4°C)	BIELANY (ul. Podleśna 61, teren IMGW)	9,2°C (9,4°C)	WŁOCHY (ul. Zwirki i Wigury 1, teren lotniska Okęcie)	9,0°C (9,1°C)	WILANÓW (ul. Kostki Potockiego, okolice Pałacu)	8,9°C (9,0°C)	BEMOWO (ul. Książycowa 5, teren lotniska)	8,9°C (9,0°C)	REMBERTÓW (ul. Chelmska 180, teren ciepłowni Kawęczyn)	8,8°C (9,0°C)	WAWER (ul. Dzieci Polskich 20, CZD)	8,6°C (8,7°C)
Lokalizacja stacji meteorologicznej IMGW	Średnia temperatura powietrza w 2012 r. (w asenach – 2011 r.)																				
PRAGA PÓLNOĆ (ul. Wybrzeże Helickie/Ratuszowa, teren ZOO)	9,4°C (9,6°C)																				
ŚRÓDMIEŚCIE (ul. Koszykowa 81, na terenie Stacji Filtrów)	9,3°C (9,5°C)																				
URSYNÓW (ul. Roentgena 5, Centrum Onkologii)	9,2°C (9,4°C)																				
BIELANY (ul. Podleśna 61, teren IMGW)	9,2°C (9,4°C)																				
WŁOCHY (ul. Zwirki i Wigury 1, teren lotniska Okęcie)	9,0°C (9,1°C)																				
WILANÓW (ul. Kostki Potockiego, okolice Pałacu)	8,9°C (9,0°C)																				
BEMOWO (ul. Książycowa 5, teren lotniska)	8,9°C (9,0°C)																				
REMBERTÓW (ul. Chelmska 180, teren ciepłowni Kawęczyn)	8,8°C (9,0°C)																				
WAWER (ul. Dzieci Polskich 20, CZD)	8,6°C (8,7°C)																				
Nazwa inicjatywy:	Dobra ulica																				
Prowadzący:	DobraUlica.pl																				
Adres strony:	dobraulica.pl																				
Opis:	<p>Inicjatywa Dobra ulica jest niezależnym przedsięwzięciem, którego celem jest, poprzez udzielanie informacji oficjalnych i nieoficjalnych, pomoc w wyborze odpowiedniej lokalizacji osobom pragnącym kupić lub wynająć mieszkanie w Warszawie. Informacje dostępne na stronie pochodzą nie tylko ze źródeł ogólnodostępnych, ale też ze źródeł instytucji</p>																				

publicznych. Potencjalny mieszkaniec może zatem dowiedzieć się czy w interesującej go okolicy znajdują się np. posterunek policji, szkoła, apteka, bazar, przychodnia, kamery monitoringu, niebezpieczne miejsca, agresywne psy bądź w jakich dzielnicach najbardziej pada, które skrzyżowania są najbardziej niebezpieczne. Dobraulica.pl udostępniła również na swej stronie raport z badania przeprowadzonego w 2011 roku na temat jakości życia mieszkańców w poszczególnych dzielnicach. Inicjatorzy przygotowali też specjalną ofertę dla inwestorów w postaci raportów odnoszących się do najbliższego otoczenia istniejących i planowanych inwestycji deweloperskich. Oferta zawiera dwa rodzaje raportów do wyboru: Raport Basic – dotyczy najbliższego otoczenia danej inwestycji, w oparciu o oficjalne, urzędowe materiały umożliwia *uzupełnienie prospektu* informacyjnego dewelopera; Raport Premium – szczegółowo opisuje najbliższą okolicę, bazując na oficjalnych i nieoficjalnych źródłach. Oba raporty zawierają szczegółowe dane dotyczące m.in. inwestycji planowanych i przewidzianych, linii szynowych i korytarzy powietrznych, placówek edukacyjnych i wyników nauczania, obiektów sportowych, parków, placów zabaw, rewirów dzielnicowych, średniego poziomu hałasu, lecznic publicznych i prywatnych, jakości i składu wody pitnej, postoiu taksówek itp.

Strona główna Usługi Blog Pisali o nas Reklama Kontakt

CITY-NAV

CITY NAVIGATION SYSTEMS

Jakdojade.pl - to nowoczesna wyszukiwarka połączeń komunikacji miejskiej, ułatwiająca podróżowanie po mieście. Celem ponad dwuletniej pracy nad rozwojem algorytmu wyszukiwania było stworzenie planera układającego trasy, jakie ułożyłaby osoba dobrze znająca dane połączenie. Serwis znajduje optymalne połączenia komunikacyjne uwzględniając przesiadki, zmiany w rozkładach, czasy przejść pieszo i wiele innych parametrów.

Jakdojade.pl to również nowe podejście do planowania polegające na pełnej swobodzie wskazania punktu startowego i docelowego. Możliwe jest zarówno pokazanie punktu na mapie, podanie dokładnego adresu, skrzyżowania, jak i wpisanie tylko charakterystycznej nazwy – np. szkoły, kina, restauracji czy teatru. Dzięki temu każdy, kto zamierza skorzystać z komunikacji publicznej, może zaplanować podróż z punktu A do punktu B, otrzymując informacje z jakiej linii skorzystać, na jakim przystanku wsiąść, gdzie się przesiąść, z dokładnym czasem początku i zakończenia podróży.

Menu główne

- o Strona główna
- o Usługi
- o Blog
- o Pisali o nas
- o Reklama
- o Kontakt

Ostatnie wpisy na blogu

- o Wrześnie zmiany w webowym jakdojade.pl – co nowego?
- o Jakdojade.pl – znajdź trasę nawet bez internetu – infolinia (Poznań)
- o Wersja 2.0 aplikacji na Androida
- o Olsztyn, Rzeszów, Grudziądz – nowe miasta w jakdojade.pl
- o JakDoJade laureatem konkursu AppAwards 2013

Tagi

aktualizacja **Android** API
aplikacja mobilna Białystok
 Bydgoszcz **EURO 2012** GOP iOS
 iPhone **jakdojade.pl**
 Kraków m.jakdojade.pl mapa
 mapy metro nagrody /
 wyróżnienia noc muzeów **nowa**
wersja nowe
funkcje nowe miasta
 Poznań QR kody **serwis**
WWW statystyki Symbian
 Szczecin Toruń Trójmiasto
 Warszawa Wrocław Łódź

Jakdojade.pl na Facebooku

jakdojade.pl
 Lubię to! 40.613
 jakdojade.p

Nazwa inicjatywy:	Jak dojadę
Prowadzący:	CITY-NAV sp. z o.o.
Adres strony:	jakdojade.pl
Opis:	Serwis jakdojade.pl to najpopularniejsza i najnowocześniejsza wyszukiwarka połączeń komunikacji miejskiej generująca, według statystyk Google Analytics z październi-

nika 2012 roku, ponad 5 mln odwiedzin, ponad 12,5 mln wyświetleń oraz ponad 1,5 mln unikalnych użytkowników (UU) miesięcznie. Dzięki zawarciu współpracy z przewoźnikami i organizatorami transportu strona udostępnia aktualne rozkłady jazdy, a także przedstawia dokładne schematy linii i mapy przystanków zwracając uwagę na prowadzone roboty drogowe, a także rozkłady linii specjalnych. Uwzględnia ona także trasy piesze, które pozwalają omijać przeszkody. Z portalu mogą korzystać mieszkańcy 16 miast i aglomeracji. Usługa umożliwia szybkie znalezienie połączenia komunikacyjnego między wybranymi lokalizacjami w Białymstoku, Bydgoszczy, Górnośląskim Okręgu Przemysłowym, Grudziądzu, Krakowie, Łodzi, Lublinie, Trójmieście, Olsztynie, Poznaniu, Radomiu, Rzeszowie, Szczecinie, Toruniu, Warszawie i Wrocławiu oraz oblicza czas przejazdu i koszty biletów. Dzięki wersji mobilnej dostępna jest ona na telefony komórkowe, a przy pomocy aplikacji mobilnych mogą z niej korzystać posiadacze systemów Android, iOS, Windows Phone oraz Symbian. Co więcej, aplikacja Jakdojade na system Android została nagrodzona w branżowym konkursie Generation Mobile 2012. Inicjatorzy usługi, firma City-nav Sp. z o.o., z siedzibą w Poznaniu, zapowiadają dalszy rozwój działalności, planując wdrożenie aplikacji poza granicami kraju.

SZUKAJ

Coś Cię interesuje? Wpisz słowo kluczowe - nazwisko polityka lub hasło, np. podatek, działalność gospodarcza, fundusz kościelny...

[Powrót](#)

Stowarzyszenie 61
Lubię to! 2 329

Stowarzyszenie 61
O co cho z tymi papierosami i #UE...

Polecamy ten tekst - przystępny, podpisany przez europosłankę, a więc macie pewność, że są to info z pierwszej ręki...

http://rozathun.natemat.pl/76925-jak-będzie-z-tytoniem?fb_action_ids=10151597054772143&fb_action_types=og.likes&fb_source=aggregation&fb_aggregation_id=288381481237582

PS Cieszymy się, że coraz częściej europosłowie chcą nam w prosty sposób tłumaczyć, czym się zajmują.

Jak będzie z tytoniem?
rozathun.natemat.pl
Już w przyszłym tygodniu Parlament Europejski podejmie decyzję dotyczącą dalszych losów słynnej już dyrektywy tytoniowej. Jeszcze przed wakacjami o dyrektywie było głośno ponieważ główna komisja parlamentu zajmująca się sprawą czyli ds. Ochrony Środowiska, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności...

Wczoraj o 01:49

Wtyczka społecznościowa Facebooka

analizy i raporty

Elastyczne zatrudnienie. Co przyniosą zmiany w kodeksie pracy?

Nowelizacja Kodeksu pracy wprowadza elastyczny, 12-miesięczny okres rozliczeniowy. Zmiany dotyczą ok. 10 mln zatrudnionych. Związki zawodowe sprzeciwiają się tym propozycjom i zapowiedziały na wrzesień falę strajków. Tymczasem wśród posłów zdania są podzielone.

[Więcej...](#)

Prawa człowieka kontra gospodarka

W dniu 4 czerwca marszałek Sejmu Ewa Kopacz odbyła oficjalną wizytę w Chinach. Wybór terminu wizyty dyplomatycznej został odebrany przez media jako kontrowersyjny, ponieważ jest to rocznica krwawo stłumionych w 1989 roku protestów na placu Tian'anmen. Podczas spotkania z przewodniczącym chińskiego parlamentu, polska delegacja miała rozmawiać na temat stosunków gospodarczych Polski i Chin, uwzględniając, jak zadeklarowała pani marszałek, również kontekst praw człowieka. Ten ostatni wątek jednak można uznać za trudny do podjęcia, ponieważ Pekin wielokrotnie i bardzo wyraźnie dał do zrozumienia, że wydarzenia na placu Tian'anmen oraz przestrzeganie praw człowieka są wewnętrzną sprawą Chin. Z okazji tej wizyty serwis MamPrawoWiedziec.pl zbadał, jakie są główne wątki sejmowej debaty na temat Chin. Na ile dotyczą one problemu chińskiego ustroju państwowego i praw obywateli tego kraju, a na ile współpracy z Chinami jako liczącą się potęgą gospodarczą?

[Więcej...](#)

Prawo spółdzielcze w parlamencie

20% mieszkań w Polsce to lokale spółdzielcze, ewentualna nowelizacja ustawy o spółdzielniach dotyczyć będzie kilkunastu milionów obywateli. Razem z serwisem MojaPolis.pl sprawdziliśmy jakich zmian chcą autorzy projektów – PO, PiS i SLD, i jak właściwie wygląda sytuacja spółdzielni mieszkaniowych w Polsce.

[Więcej...](#)

Nowa wersja MPW

W nowej wersji serwisu MamPrawoWiedzieć.pl mogą Państwo m.in. wyszukiwać interesujące treści po dowolnych słowach, tworzyć własne zestawienia danych o osobach pełniących funkcje publiczne, przeglądać kluczowe głosowania z wybranych kategorii tematycznych. Uwagi i propozycje prosimy przesyłać na adres: 61@art61.pl.

Dołącz do nas!

Cały czas zbieramy informacje o posłach, senatorach i posłach do PE. Zobacz, jak możesz się [włączyć w nasze prace](#).

Najbliższe posiedzenia

Sejm: 11–12.09.2013
Senat: 19–20.09.2013
Parlament Europejski: 7–10.10.2013

Partnerzy/sponsorzy:

Nazwa inicjatywy:	Mam Prawo Wiedzieć
Prowadzący:	Stowarzyszenie 61
Adres strony:	mamprawowiedziec.pl
Opis:	Twórcą inicjatywy Mam Prawo Wiedzieć jest Stowarzyszenie 61, będące niezależną, pozapartyjną organizacją pozarządową. Ideą, która przyświecała twórcom

	<p>serwisu było zbudowanie ogólnodostępnego systemu informacji o osobach pełniących wybieralne funkcje publiczne. Korzystając z portalu obywatel ma pełny wgląd w informacje na temat sposobu realizowania mandatu, poglądów oraz doświadczenia osób pełniących funkcje publiczne. W ten sposób może on śledzić ich karierę polityczną i zawodową, aktywność społeczną, poglądy w sprawach istotnych dla kraju i Europy jak również przejrzeć ich oświadczenia majątkowe. W celu zapewnienia rzetelności informacji źródła danych pochodzą bezpośrednio od reprezentantów i ich ugrupowań politycznych, z bazy danych Państwowej Komisji Wyborczej, oficjalnej strony Sejmu i Senatu, bazy Krajowego Rejestru Sądowego, słowników biograficznych, a także innych archiwów i publikacji. Aktualnie portal udostępnia biogramy 460 posłów, 100 senatorów i 51 posłów do Parlamentu Europejskiego. Dzięki współpracy z Biurem Informatyki Sejmu RP umożliwia on również śledzenie głosowań posłów z wybranych obszarów polityki oraz tworzenie własnych zestawień wyników głosowania. Strona zawiera bazę ponad 1000 kluczowych głosowań Sejmu VI kadencji, rejestr głosowań posłów i projekty ustaw.</p> <p>W trakcie kampanii wyborczych członkowie inicjatywy podejmują projekty mające na celu zmobilizowanie kandydatów do deklarowania swoich racji i poglądów oraz zachęcenie wyborców do świadomego wybierania swoich reprezentantów. W celu pomocy obywatelom w dokonywaniu wyboru przedstawicieli przygotowano 4 poradniki wyjaśniające m.in. prawa wyborcze obywateli, rankingi, a także merytoryczne informacje prasowe analizujące poglądy polityków.</p>
--	---

MOJA POLIS
POLSKA POD LUPĄ

MAPY
Stwórz własną mapę bądź zestawienie.

OBSZARY
Dowiedz się więcej o Twoim regionie.

WSKAŹNIKI
Zobacz wszystkie wskaźniki z opisami.

OPRACOWANIA
Przeczytaj raporty, zaproponuj własne.

DYSKUSJE
Skrytykuj, wyraż opinię, podyskutuj.

Lubie to! <1,5 tys. | Zaloguj się | Zarejestruj się | Pomoc

CO **4** LEKARZ Z MAZOWSZA MA PONAD 65 LAT

ZOBACZ WYBRANE WSKAŹNIKI NA MAPIE

STWÓRZ WŁASNE ZESTAWIENIE

DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ O PROJEKCJE

PRZECZYTAJ NASZE OPRACOWANIA

NASZA KASA - ZAJRZYJ DO BUDŻETÓW GMIN

POLECANE OPRACOWANIE

ELASTYCZNE ZATRUDNIENIE. CO PRZYNIOSĄ ZMIANY W KODEKSIE PRACY?

Nowelizacja Kodeksu pracy wprowadza elastyczny, 12-miesięczny okres rozliczeniowy. Zmiany dotyczą ok. 10 mln zatrudnionych.

Związki zawodowe sprzeciwiają się tym propozycjom i zapowiedziały na wrzesień falę strajków. Tymczasem wśród postów zdania są podzielone.

[Więcej](#)

POLECANE WSKAŹNIKI

- Sądy – czas trwania postępowania sądowego w sprawach karnych
- Dochody gmin – środki państwa na drogi
- Dochody gmin – środki pozyskane z UE i innych programów zagranicznych
- Wydatki gmin – oświata, wychowanie
- Wydatki gmin – pomoc społeczna
- Płatności bezpośrednie – ogółem
- Wyniki egzaminów gimnazjalnych od 2012 r. – matematyka

SPRAWDZ POSTĘPY SWOJEGO SAMORZĄDU:

KROK PIERWSZY

1. NAPIERW ZNAJDZ SWOJĄ GMINĘ I MIASTO

KROK DRUGI

2. KLIKNIJ NA PRZYCIŚK "BILANS KADENCJI"

KROK TRZECI

3. OBEJRZYJ BILANS W SERWISIE LUB POBERZ W *.PDF

O NASZYM SERWISIE

Mojapolis.pl szuka autorów!

Data Journalism (dziennikarstwo bazujące na danych) to prężnie rozwijający się od kilku lat nurt światowego dziennikarstwa. W Polskich mediach trudno znaleźć zbyt dużo przykładów dziennikarstwa bazującego na danych. Chcemy to zmienić.

Dlatego szukamy autorów zainteresowanych pisaniem krótkich, eksperckich opracowań omawiających dane publikowane w serwisie mojapolis.pl. Artykuły będą publikowane w serwisie, a także przesyłane do mediów, które chcemy zainspirować do korzystania z gromadzonych w naszym serwisie danych.

Zachęcamy do zapoznania się ze szczegółami ogłoszenia: [pełen tekst ogłoszenia](#)

Wszystkich zainteresowanych współpracą prosimy o przesyłanie CV i propozycji tekstów na adres: opracowania@mojapolis.pl.

ANKIETA

Co sądzisz o mojej polis?

super strona, bardzo potrzebna

całkiem fajna strona, może być przydatna

strona ma potencjał, ale potrzebuje dopracowania

zupełnie niepotrzebna

nie mam zdania

Głos

[Zobacz wyniki](#)

Stowarzyszenie Klon/Jawor.
Pewne prawa zastrzeżone.

O nas | Regulamin | Kontakt | Chcesz wyrazić opinię? Napisz!

Powered by

Nazwa inicjatywy:	Moja Polis
Prowadzący:	Stowarzyszenie Klon/Jawor
Adres strony:	mojapolis.pl

<p>Opis:</p>	<p>Stowarzyszenie Klon/Jawor jest twórcą serwisu Moja Polis, którego celem jest pomoc w uzyskaniu dostępu do danych dotyczących społeczno-ekonomicznej sytuacji gmin, powiatów i województw. Dane przedstawione zostały w atrakcyjnej dla użytkowników formie map, wykresów, rankingów i tabel. Portal skierowany jest do różnych środowisk: samorządowców, działaczy organizacji pozarządowych, aktywnych obywateli, badaczy, akademików, studentów oraz mediów, a zgromadzone na nim dane mogą być użyteczne dla celów zawodowych, ale też czysto poznawczych. Dzięki na bieżąco aktualizowanej bazie danych strona zawiera ponad 600 pogrupowanych w 8 działach tematycznych wskaźników opisujących kondycję województw, podregionów, powiatów i gmin. Dzięki możliwości samodzielnego budowania zestawień, tworzenia własnych map, tabel i wykresów można dokonywać porównań między dowolnie wybranymi regionami, a także śledzić w czasie zmiany wskaźników. Szczególnie interesujące dane udostępniane są w postaci opracowań zamieszczonych na stronie. Serwis publikuje też profile-wizytówki wszystkich 2479 gmin, 379 powiatów i 16 województw, które zawierają podstawowe informacje o danym miejscu i ciekawostki z nim związane. Cała inicjatywa prowadzona jest obecnie w ramach dwóch projektów: „Prowadzenie i rozbudowa portalu mojapolis.pl, gromadzącego dane na temat działań administracji i samorządu lokalnego, oraz opracowanie diagnozy i rekomendacji dotyczących otwartości instytucji publicznych pod względem dostępu do danych”, a także „Dane, debata, demokracja (3D)”.</p>
--------------	--

Komunikat dotyczący awarii serwisu

 NaprawmyTo! [Lubię to!](#) < 1 tys.

Załącz konto lub Zapamiętaj mnie Nie pamiętasz hasła?

Idź do Lokalizuj przez IP/GPS

NaprawmyTo.pl działa w 14 gminach
Nasi użytkownicy zgłosili 13958 alertów z czego 4908 jest już naprawionych. Dziękujemy!

Możesz również użyć lokalizowania na podstawie IP/GPS

Serwis Naprawmyto.pl umożliwia swoim użytkownikom zgłaszanie problemów w przestrzeni publicznej, zaobserwowanych w najbliższym otoczeniu.

REJESTRACJA
Imię i nazwisko lub nazwa organizacji

Dane używane do logowania
Login

Email

Nowe hasło

Akceptuję regulamin serwisu

Błyskawiczna rejestracja użyciem:

Rejestracja w serwisie oznacza akceptację regulaminu

LISTA MIAST I GMIN AKTYWNYCH W SYSTEMIE

> Czerwonak > Gmina Puck > Kosakowo > Krokowa > Lublin > Marki > Miasto Puck > M. Dąbrowa Górnicza > Nysa > Przemyśl > Szczecin > Toruń > Władysławowo > Zamość

Pomoc
FAQ
Regulamin
Zgłoś błąd

Konto
Rejestracja
Logowanie
Przypomnienie hasła

Projekt
O projekcie
Oferta
Partnerzy
Kontakt

NaprawmyTo.pl powstało dzięki współpracy

Nazwa inicjatywy:	Naprawmy To!
Prowadzący:	Fundacja im. Stefana Batorego, Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”
Adres strony:	naprawmyto.pl
Opis:	Serwis naprawmyto.pl powstał dzięki współpracy kilkunastu organizacji pozarządowych z Polski. Projekt w całości sfinansował jego inicjator, Fundacja im. Stefana Batorego, a koordynatorem prac była Fundacja Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”. Twórcom serwisu przyświecała idea, że wszystkim obywatelom powinno zależeć na jakości przestrzeni, w której żyjemy i działamy. Stąd umożli-

wia on obywatelom zgłaszanie spraw i problemów w przestrzeni publicznej w takich obszarach jak np. infrastruktura (m.in. dziury w drogach, niedziałające światła), czystość publiczna (nieuprzątnięte śmieci, połamane ławki) czy bezpieczeństwo (brak pasów na niebezpiecznych przejściach, doświetlanie niebezpiecznych miejsc). Problemy należy zgłaszać przez stronę internetową przyporządkowaną danej gminie (www.nazwagminy.naprawmyto.pl), a także za pomocą aplikacji mobilnej na smartfony działające w systemach iOS (wersja 4.0 i nowsze) i Android (wersja 2.1 i nowsze). W tym celu trzeba wskazać na mapie miejsce gdzie wystąpił problem, krótko go opisać i ewentualnie załączyć zdjęcie ilustrujące sytuację. System rejestruje każde zgłoszenie, a informacja o nim przekazywana jest bezpośrednio do odpowiedniej instytucji publicznej. Dzięki takim działaniom serwis umożliwia komunikację między obywatelami a władzami w sprawach dotyczących stanu przestrzeni publicznej w gminie, przyczyniając się tym samym do sprawniejszego monitorowania i reagowania na problemy mające wpływ na jakość życia mieszkańców.

Od października 2011 roku do końca 2012 roku, serwis działał pilotażowo w ponad 20 lokalizacjach. Po zakończeniu okresu pilotażowego serwis przeszedł w tryb samofinansowania tzn. koszty związane z jego działaniem pokrywają gminy zainteresowane współpracą z serwisem. Obecnie naprawmyto.pl działa w następujących miastach i gminach: Czerwonak, Dąbrowa Górnicza, gmina Puck, Kosakowo, Krokowa, Lublin, Marki, miasto Puck, Nysa, Przemyśl, Szczecin, Toruń, Władysławowo, Zamość.

Wyszukaj i uzupełnij...

Co: np. cmentarz, stocznie poniemieckie, chopinowski

Gdzie: np. Małkinia, ul. Grodzka w Krakowie

Jak działa wyszukiwarka?

SZUKAJ >

... a wkrótce będziemy mogli oglądać zabytki tak:

Kościół par. pw. św. Anny **UZUPEŁNIONY**

Lokalizacja podkarpackie » pow. Ieski » gm. Lesko » Hoczew

Data powstania 2 ćw. XVIII w.

Zapraszamy do współtworzenia katalogu Otwartych Zabytków

Wybierz dowolny zabytek z naszej bazy.
Wyszukaj informacje i uzupełnij jego profil.
Jeśli Twojego zabytku nie ma w bazie - dodaj go.

- Czym jest zabytek?
- Czym jest otwarty zabytek?
- Jak możesz się włączyć?

DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ >

Widzety >

Udostępniamy kilka przykładowych aplikacji, dzięki którym łatwiej będzie wykorzystać dane o otwartych zabytkach na innych stronach internetowych.

Alerty:

Jeśli wiesz, że jakiś zabytek jest w złym stanie - zaalarmuj. Dołącz zdjęcie i opis.

Mapa:

Wyszukaj zabytki na mapie. Zobacz, jakie zabytki znajdują się w Twojej okolicy.

+ Dodaj:

Znasz zabytki, których brakuje w naszej bazie? Dodaj je i podziel się swoją wiedzą z innymi.

Jak wygląda nasza baza zabytków?

Gdzie mamy najwięcej zabytków

Ostatnio edytowane

Zespół pałacowy

+ wprowadzono informacje o odnośnikach

około 9 godzin temu
[Przejdź do profilu zabytku](#)

Kuźnia

+ dokument został utworzony

około 24 godzin temu
[Przejdź do profilu zabytku](#)

Dom mieszkalny z młynem

+ wprowadzono datę obiektu

2 dni temu
[Przejdź do profilu zabytku](#)

8887 zabytków sprawdzonych

76739
wszystkich zabytków w bazie
w tym 67834 niesprawdzone

Nazwa inicjatywy:

Otwarte Zabytki

Prowadzący:	Centrum Cyfrowe Projekt: Polska
Adres strony:	otwartzabytki.pl
Opis:	<p>Otwarte Zabytki to projekt prowadzony przez Centrum Cyfrowe Projekt: Polska. Finansowany jest on ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach konkursu Patriotyzm Jutra, ze środków finansowych otrzymanych od Ministerstwa Spraw Zagranicznych w ramach konkursu na realizację zadania „Współpraca z Polonią i Polakami” za granicą oraz ze środków CEE Trust. Celem projektu jest ułatwienie obywatelom dostępu do wiedzy o polskich zabytkach oraz zaangażowanie do działań na rzecz ich ochrony. Otwarte zabytki to takie, które znajdują się w serwisie i zostały opisane przez internautów w ramach Cyfrowego Czynu Społecznego. Wszystkie treści umieszczone na portalu udostępniono na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach dzięki czemu zdjęcia oraz informacje na ich temat można legalnie wykorzystywać oraz kopiować. Projekt, którego ideą jest stworzenie obywatelskiej bazy wiedzy o zabytkach realizowany jest w ramach kilku faz.</p> <p>W ramach fazy pierwszej, Cyfrowy Czyn Społeczny, zorganizowano akcję tworzenia obywatelskiego katalogu zabytków bazując na danych pochodzących z Rejestru Zabytków. Dzięki specjalnemu narzędziu można było zamieszczać podstawowe dane o zabytkach: nazwę adres, datę powstania oraz współrzędne GPS. W obecnej,</p>

drugiej fazie projektu narzędzie rozbudowano o kolejne funkcjonalności (opis, tagi, fotografie, wydarzenia historyczne). Umożliwia ono również swobodne korzystanie z aplikacji służących m.in. do monitorowania i alarmowania o stanie zabytków, do tworzenia interaktywnej mapy zabytków oraz dodawania nowych obiektów do wspólnego katalogu.

Największe znaczenie dla projektu mają prace społecznościowe – wykonujący je ludzie kierując się własnymi zainteresowaniami umieszczają wybrane informacje na portalu tym samym dzieląc się wynikami swojej pracy.

W chwili obecnej inicjatorzy projektu zamierzają prowadzić działania edukacyjne na rzecz wykorzystywania Otwartych Zabytków w procesie nauczania w szkołach.

Nazwa inicjatywy:	Sejmometr
Prowadzący:	Fundacja ePaństwo
Adres strony:	sejmometr.pl
Opis:	Twórcą serwisu Sejmometr jest Fundacja ePaństwo, działająca na rzecz rozwoju demokracji w kraju. Sejmometr to największa, otwarta baza danych publicznych w Polsce, jak również narzędzia, dzięki którym obywatel może wpływać na władze publiczne. W jednym miejscu można przeglądać dane sporządzane przez kilkadziesiąt

	<p>instytucji publicznych w Polsce dotyczące m.in. infrastruktury (kody pocztowe, stacje kolejowe w Polsce, linie kolejowe w Polsce), prawa i legislacji (projekty ustaw, prawo w publikatorach, teksty jednolite ustaw), orzeczeń sądów (administracyjnych, Sądu Najwyższego, Sądów Powszechnych), Sejmu (np. projekty uchwał, posłowie, oświadczenia majątkowe posłów, interpelacje, komunikaty Kancelarii Sejmu), Senatu (oświadczenia majątkowe senatorów, druki senackie, rejestr korzyści senatorów), Rady Ministrów (etapy prac legislacyjnych rządu), Samorządu (np. gminy, radni gmin, prawo lokalne). Portal udostępnia również raporty Najwyższej Izby Kontroli, informacje Banku Danych Lokalnych oraz informacje o zamówieniach publicznych. Użytkownik serwisu ma możliwość otrzymywania powiadomień, gdy instytucje publiczne zajmują się sprawami będącymi przedmiotem jego zainteresowania. Aby przybliżyć obywatelowi władzę udostępniono aplikację, dzięki której podając kod pocztowy ma on możliwość sprawdzenia reprezentujących go urzędników zarówno we władzach centralnych, jak i lokalnych. Na stronie serwisu dostępne są analizy dotyczące danych publicznych opracowywane przez Centrum Analiz Fundacji ePaństwo. Uruchomiono także aplikację służącą do wysyłania wniosków o udostępnienie informacji publicznej.</p> <p>Reasumując: Sejmometr to portal, który realizuje w praktyce prawo ponownego wykorzystania informacji publicznej.</p>
--	--

Transportoid

Rozkład jazdy komunikacji miejskiej dla Androida oraz WP7

Abonament FAQ Kontakt Prywatność Screenshoty Testy

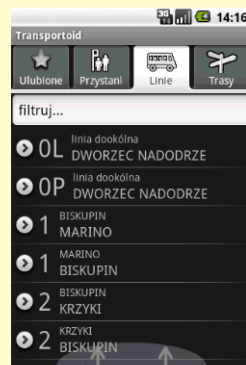
Funkcje:

- kompletne rozkłady jazdy w telefonie
- wyszukiwanie połączeń
- aktualizacje z internetu
- obsługa map i GPS, pozycja przystanków (uzupełnij brakujące współrzędne)
- widżety na pulpit, kafle ze skrótami

Białą Podlaską, Białostok, Bielsko-Biała, Bydgoszcz, Chełm, Chojnice, Chrzanów, Czechowice-Dziedzice, Częstochowa, Elbląg, Gniezno, Gorzów Wlkp., Iława, Inowrocław, Jastrzębie-Zdrój, Jaworzno, Jelenia Góra, Kalisz, Kielce, Konin, Koszalin, Kraków, Krosno, KZK GOP, Legnica, Lublin, Łódź, Nowy Sącz, Nysa, Olsztyn, Opole, Ostrołęka, Ostrów Wielkopolski, Oświęcim, Piła, Piotrków Trybunalski, Płock, Poznań, Przemysław, Radom, Rybnik, Rzeszów, Siedlce, Słupsk, Stalowa Wola, Stargard Szczeciński, Suchy Las, Szczecin, Tarnów, Tczew, Toruń, Trójmiasto, Tychy, Wałbrzych, Warszawa, Wejherowo, Włocławek, Wrocław, Zamość, Zielona Góra, zgłoś zapotrzebowanie na swoje miasto.

brak współrzędnych, do 66% pokrycia, 66-85% pokrycia, powyżej 85% pokrycia

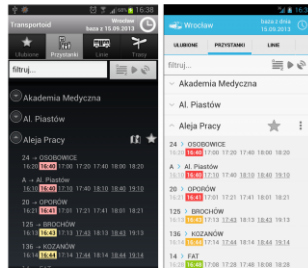
W produkcji: lepsze wyszukiwanie połączeń, dodaj swój pomysł

Transportoid z nowym wyglądem w testach

16-09-2015

Gdy w lutym 2010 do dystrybucji trafiła pierwsza publiczna wersja Transportoida, najnowszy Android nosił oznaczenie 2.1. Od tamtego czasu w świecie androidowego designu zmieniło się praktycznie wszystko – kolory, kontrolki ekranowe, ikony, krój tekstu, wzorce i wzory. Niniejszym do testów oddajemy nową wersję programu, z wyglądem dostosowanym do współczesnych trendów i wytycznych.

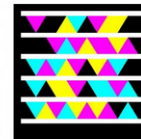

(kliknij aby powiększyć)

Pobierz

Google Play
(Android 1.6 i nowsze)

Windows Marketplace

Transportoid na Facebook

Nazwa inicjatywy:	Transportoid
Prowadzący:	FTL Software Tomasz Zieliński, Piotr Owcarz
Adres strony:	transportoid.com
Opis:	Transportoid to program udostępniający rozkład jazdy komunikacji miejskiej na telefony z systemem Android oraz Windows Phone 7. Pomysł-

dawcą i autorem aplikacji jest Tomasz Zieliński, a drugim członkiem zespołu odpowiadającym za tworzenie rozkładów jazdy jest Piotr Owcarz. Aplikacja obsługuje ponad 50 polskich miast. Użytkownicy mogą w szybki sposób wyszukać połączeń oraz dotrzeć do rozkładów wybranego przystanku czy linii komunikacyjnej. Transportoid wyposażony jest w wiele wyjątkowych funkcji np. widzety na pulpit, kafle ze skrótami, obsługa map i GPS, rzadko spotykanych w innych programach. Aktualizacje rozkładów jazdy pobierane są z Internetu, ale program nie wymaga połączenia z siecią w codziennym użytkowaniu. Wybierając opcję z abonamentem, kosztującym 10 zł rocznie, użytkownik uzyskuje dostęp do dodatkowych funkcji, takich jak obsługa map i GPS. Może on pogrupować przystanki pod wspólną nazwą oraz wyszukiwać połączeń między wybranymi grupami dokonując podglądu trasy na mapie i wyznaczając najbliższe przystanki przy pomocy GPS.

Transportoid wspiera akcje dobroczynne przeznaczając na nie 20% przychodów z abonamentu. Jedną z takich akcji, której pomysłodawca serwisu udziela wsparcia, jest kampania wodna Polskiej Akcji Humanitarnej, mająca na celu poprawę dostępu do wody pitnej w Sudanie, Afganistanie i w innych regionach świata, gdzie potrzebna jest pomoc.

Złóż wniosek o informację publiczną, którego nie da się zignorować

1 Znajdź instytucję
LISTA »

2 Przygotuj treść wniosku

3 My zajmiemy się resztą

ZACZNIJ TERAZ »

O co możesz zapytać?

Za pośrednictwem naszego systemu możesz zadać dowolne pytanie w sprawie publicznej - na przykład o umowę zawartą przez instytucję publiczną, jej budżet, informację o średnich zarobkach lub o dokumenty stanowiące podstawę podjęcia jakiegś decyzji.

Wśród ostatnio zadanych wniosków o informację publiczną są m.in.:

- o powody rekomendowania tylko jednej organizacji przez MKiDN
- o sumy przekazane przez Kancelarię Sejmu poszczególnym klubom parlamentarnym

PRZEJRZYJ WSZYSTKIE »

Dlaczego my?

- Ułatwiamy złożenie wniosku
- Pomagamy w pilnowaniu ustawowych terminów
- Umożliwiamy publiczne monitorowanie odpowiedzi...

...i przez to trudniej nas zignorować.

Sprawdź, co się dzieje z Twoimi wnioskami

ZALOGUJ SIĘ

Mamy blisko 3000 adresów w aktualizowanej na bieżąco bazie.

Jesteśmy przejrzysti. Wszyscy użytkownicy mogą monitorować status odpowiedzi.

CENTRUM
CYFROWE

Projekt prowadzony przez
Centrum Cyfrowe Projekt: Polska
ul. Andersa 29, 01-159 Warszawa

Projekt ZapytajPaństwo
jest finansowany w ramach grantu
Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe

Nazwa inicjatywy:	Zapytaj państwo
Prowadzący:	Centrum Cyfrowe Projekt: Polska
Adres strony:	zapytajpanstwo.pl
Opis:	ZapytajPaństwo to serwis powstały w wyniku prac zespołu Centrum Cyfrowego Projekt: Polska w ramach projektu Otwarte Państwo, finansowanego z grantu Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe. Celem inicjatywy jest wyjście naprzeciw obywatelom w ich dążeniu do uzyskiwania informacji publicznej od instytucji zobowiązanych do jej udzielenia oraz pomoc w znajdowaniu informacji już udzielonej. Za pomocą

	<p>systemu istnieje możliwość zadania dowolnego pytania dotyczącego sprawy publicznej, m.in. o umowę zawartą przez instytucję publiczną, jej budżet, o dokumenty stanowiące podstawę podjęcia określonej decyzji. W skład serwisu wchodzi na bieżąco aktualizowana baza danych adresowych instytucji publicznych (około 3000 adresów), system do wysyłania wniosków oraz baza danych zawierająca informacje publiczne. Jednym z działań ZapytajPaństwo jest przypominanie o upływie kolejnych terminów dotyczących wniosku o informację publiczną, i na życzenie wnioskodawcy – wysłanie do właściwej instytucji listów z przypomnieniem. Co istotne, serwis dysponuje wbudowaną bazą danych otrzymanych odpowiedzi oraz archiwum korespondencji, dzięki czemu informacja publiczna staje się rzeczywiście publiczna, co zobowiązuje przedstawicieli instytucji publicznych do poważnego traktowania zapytań.</p>
--	---

[nawigacja](#) [mapa](#) [raporty](#) [reklama](#) [o nas](#)

 Lubię to! 1.1 tys. 348

korkowo.pl

Mapa korków
[Sprawdź »](#)

ZATRZYMAJ SIĘ | ŻYJ! ZOBACZ FILMIK

partner kampanii **yanosik.pl**

Yanosik.pl - Do celu bez korków

A

B

uwzględnij dane o korkach online Wyznacz trasę

Aktualna mapa korków

Korki online w Twoim mieście - Warszawa

- do: **Poznań** 3h 48min
→ przez: **Lowicz** 1h 6min
- do: **Gdańsk** 4h 12min
→ przez: **Nowy Dwór Mazowiecki** 34min
- do: **Lublin** 2h 39min
→ przez: **Garwolin** 1h 2min

[pokaż wszystkie](#)

Srednie prędkości w miastach

Białystok, 50km/h	Bydgoszcz, 44km/h	Częstochowa, 50km/h
Gdańsk, 50km/h	Kielce, 42km/h	Kraków, 37km/h
Łódź, 50km/h	Poznań, 44km/h	Radom, 48km/h
Rzeszów, 41km/h	Szczecin, 48km/h	Toruń, 47km/h
Warszawa, 50km/h	Wrocław, 39km/h	Zabrze, 29km/h

Flotis mobile

Monitoring pracownika w komórce!

> bez ryzyka > bez montażu > bez umowy

Testuj bezpłatnie 7 dni >

Yanosik.pl - Ostatnie zgłoszenia użytkowników

- Warszawa**
Kontrola prędkości
- Warszawa**
Wypadek
- Kraków**
Inspekcja drogowa

Korkowo.pl w mediach

27.11.2013 > [Znaki drogowe – od tej strony ich nie znasz!](#)

Trudno wyobrazić sobie sprawną organizację ruchu bez udziału znaków drogowych. Kierowcom zdarza się mieć z nimi na pieku: a to nie zauważa znaku, a to uznają go za niepotrzebny i zignorują. Choć mijają je codziennie często nie wiedzą o nich wszystkiego. Warto uzupełnić swoją wiedzę, zanim złapie się niepotrzebny mandat.

26.11.2013 > [Słuchasz ołóżno muzyki w aucie? Uwaga!](#)

25.11.2013 > [Mandat dla pasażera czy kierowcy?](#)

22.11.2013 > [Im mniej bezpiecznie, tym więcej fotoradarów?](#)

21.11.2013 > [Uprzejmość na drodze - kiedy wiedzie na manowce?](#)

20.11.2013 > [Dodatkowe badanie techniczne auta? Sprawdź, czy Cię dotyczy](#)

19.11.2013 > [Ranking województw – gdzie najwięcej patroli drogowych?](#)

[» więcej raportów](#)

Skąd to wiemy?
 Dowiedz się skąd korkowo.pl ma zawsze aktualne dane o korkach.

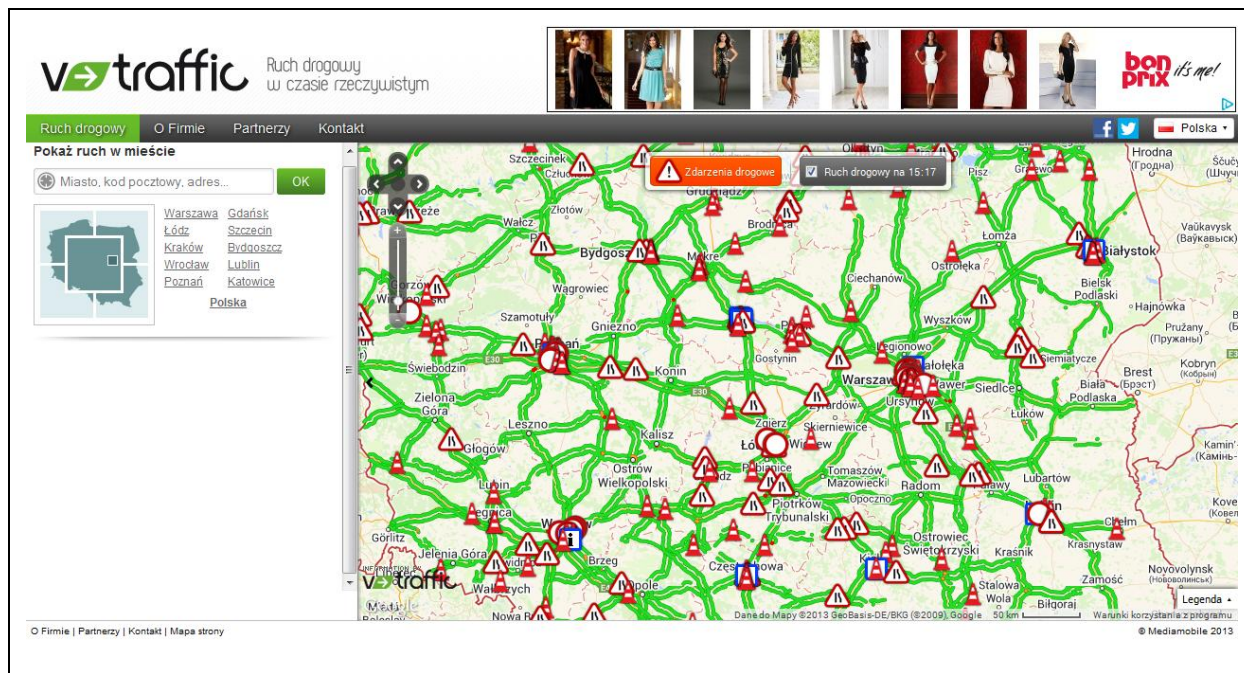
Wstaw mapę!
 Dodaj mapę korkowo.pl na swoją stronę - to proste, sprawdź.

Dołącz do nas!
 Największa kolekcja absurdów drogowych! Ponad 10 000 fanów!

Regulamin korzystania z serwisu korkowo.pl | Oświadczenie | Copyright © Neptis S.A. | design by Agencja Interaktywna

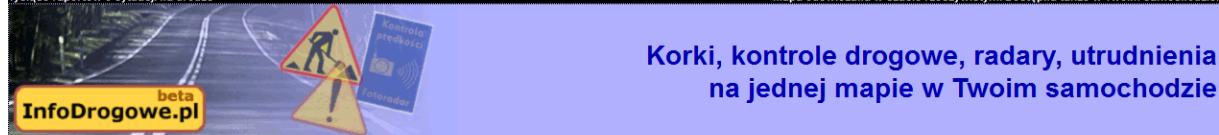
Nazwa inicjatywy:	Korkowo
Prowadzący:	Neptis S.A., Creandi Sp. z o.o.
Adres strony:	korkowo.pl
Opis:	<p>Właścicielem serwisu korkowo.pl jest firma Neptis S.A., natomiast jego operatorem – firma Creandi Sp. z o.o. Z serwisu można korzystać od początku 2011 r. W ciągu 3 miesięcy od jego uruchomienia ze strony skorzystało już</p>

	<p>ponad 60 tys. osób, a liczba odsłon sięgnęła 250 tys. Portal oferuje dostęp do danych, które dotyczą natężenia ruchu pojazdów na drodze w Polsce, zgłoszeń użytkowników systemu Yanosik (kontrole policji, wypadki, miejsca częstych kontroli, fotoradary), czasu przejazdu między miejscowościami, a także podaje informacje o średnich prędkościach w wybranych miastach. Zamieszczona na stronie mapa korków prezentuje, w postaci graficznych symboli punkty POI (Point of Interest), które przedstawiają charakterystyczne miejsca, jak np. zgłoszenia użytkowników systemu Yanosik, stacje paliw, hotele i inne. Użytkownik portalu ma również możliwość wyznaczania tras pomiędzy wskazanymi przez siebie lokalizacjami. I tak, korzystając z serwisu możemy dowiedzieć się np. gdzie jest najwięcej patroli drogowych, które miasta w Polsce są najbardziej zakorkowane, jak zachować się w sytuacji stłuczki, kiedy policja może zatrzymać dowód rejestracyjny itp. Wszystkie dane, dostarczane przez kierowców, są uaktualniane i weryfikowane na bieżąco.</p>
--	---

Nazwa inicjatywy:	V-Traffic
Prowadzący:	Mediamobile
Adres strony:	v-traffic.pl
Opis:	<p>Operatorem portalu V-Traffic jest Mediamobile – firma należąca do francuskiej grupy TDF, grupującej m.in. operatorów telekomunikacji, systemów satelitarnych oraz transmisji radiowych. Mediamobile gromadzi, selekcjonuje, przetwarza i wysyła informacje dotyczące ruchu drogowego w większości krajów w Europie – we Francji, Danii, Szwecji, Finlandii, Norwegii i w Polsce oraz współpracuje z firmami partnerskimi w wielu innych krajach Europy. Serwis v-traffic.pl przy pomocy mapy pokazuje ruch w wybranym przez użytkownika mieście w Polsce. Mapa, wyposażona w symbole, informuje użytkowników o aktualnych zdarzeniach drogowych takich, jak: wypadki, zamknięcia dróg, prace drogowe, zężenia dróg itp. Informacje aktualizowane są na bieżąco, co pozwala na podjęcie decyzji, którą trasę wybrać aby sprawnie dotrzeć do wybranego celu.</p>

	<p>Co interesujące, oferowany przez firmę system V-Traffic można zainstalować w samochodowym systemie nawigacji dzięki czemu urządzenie nawigacyjne wyposażone w system zaproponuje najszybszą trasę, opierając się na precyzyjnym systemie informacji o ruchu drogowym. Dane V-Traffic wykorzystywane są w samochodach takich marek, jak: Aston Martin, Audi, BMW, Chrysler, Citroën, Honda, Jaguar, Land Rover, Lexus, Mercedes, Mini, Mitsubishi, Nissan, Opel, Peugeot, Porsche, Renault, Saab, Subaru, Suzuki, Toyota, Volvo. W przypadku Polski, system ten działa w samochodach Toyota, wkrótce także będzie dostępny w Volvo. System V-Traffic można zastosować też w nawigacji przenośnej, dzięki czemu urządzenie nawigacyjne pokieruje podróżą bazując na aktualnych informacjach na temat ruchu drogowego, co pozwoli uniknąć wielu zagrożeń na drodze. Dostępny jest on w nawigacjach Garmin, Mio i Becker.</p>
--	--

Korki, kontrole drogowe, radary, utrudnienia na jednej mapie w Twoim samochodzie

Mapa warunków drogowych

[O systemie](#) | [Integracja z GPS](#) | [Pobierz na telefon](#) | [Przania \(FAQ\)](#) | [Dla mediów](#) | [Dla webmasterów](#) | [Reklama](#) | [Kontakt](#)

Tysiące raportów dotyczących warunków drogowych w Twoim samochodzie.
Nie stoisz w korkach. Nie płacisz mandatów.
Niepotrzebne Ci już [CB radio](#) ani [antyradar](#).

[Mapa](#) [InfoDrogowe.pl](#) [w Twoim telefonie!](#)

Ukryj/Pokaż menu
Adres początkowy
Opcjonalny adres końcowy
Pokaż miejsce/trasę

- Korek
- Kontrola drogowa
- Roboty drogowe
- Fotoradar
- Niebezpieczeństwo

[Link, Maksymalizuj, Wstaw](#)
[InfoDrogowe.pl](#)

Za darmo: Dane drogowe od tysięcy kierowców online | 100% legalny antyradar [InfoDrogowe.pl](#)

Nie stoisz w korkach, omijasz remonty

"Stanie w korkach to strata czasu! Chce wiedzieć gdzie są żeby je omijać!"

Od dzisiaj nie tracisz czasu stojąc w korkach i omijasz remontowane odcinki dróg.

[InfoDrogowe.pl](#) [mini](#)

Jeździj sprawniej, bądź sprytniejszy od innych na drodze!

[Tysiące raportów o korkach i remontach w Twoim samochodzie! Dowiedz się więcej!](#)

100% legalny antyradar

O InfoDrogowe.pl

InfoDrogowe.pl w Twoim samochodzie

Kontakt

Nazwa inicjatywy:	Info Drogowe
Prowadzący:	Info Drogowe
Adres strony:	infodrogowe.pl
Opis:	Celem inicjatywy Info Drogowe jest dostarczanie aktualnych informacji drogowych użytkownikom, bazując na danych przekazywanych w czasie rzeczywistym. System informuje o stanie ruchu, na żywo, przy pomocy m.in. mapy, na której znajdują się odpowiednie ikonki. Dzięki temu użytkownik na bieżąco otrzymuje informacje o fotoradarach (w tym także przenośnych), kontrolach drogowych, korkach, wypadkach, prowadzonych remontach oraz niebezpieczeństwach na drodze, co pozwala w pełni zaplanować swoją podróż. W tym celu należy wprowadzić adres początkowy trasy oraz jej opcjonalny adres końcowy. Dane dotyczące sytuacji drogowej pochodzą od kierowców będących w ruchu.

	<p>W skład systemu wchodzi dwa główne elementy: portal InfoDrogowe.pl z bezpłatną mapką pokazującą aktualne sytuacje drogowe oraz aplikacja InfoDrogowe mini, przeznaczona na telefony komórkowe i zintegrowana z systemem GPS co powoduje, że po uruchomieniu aplikacji w sytuacji zbliżania się do punktu wystąpienia utrudnienia w ruchu automatycznie powiadamia ona o tym w sposób zauważalny. Aplikacja ta dostępna jest także w przypadku braku odbiornika GPS. Wówczas pracuje ona w trybie przeglądania mapy – nie lokalizuje użytkownika, ale dokładnie wyświetla wybraną przez niego okolicę.</p>
--	--

Podsumowanie

Koncepcja otwartego rządu zdobywa obecnie coraz większą popularność na całym świecie – zarówno po stronie jednostek publicznych, jak i wśród obywateli. Komplementarne w stosunku do tego podejścia jest zagadnienie ponownego wykorzystania (*re-use*) informacji publicznej. Większość działań podejmowanych w tym obszarze przez rządy skupia się na kwestiach prawnych i politycznych. Zagadnienia związane z otwartym rządem oraz ponownym wykorzystaniem informacji publicznej rozpatrywać można także jako obszar istotny gospodarczo – kreowania nowego rynku zaawansowanych e-usług, powstałego na styku administracji publicznej, przedsiębiorców i obywateli. Potencjał tych obszarów rynkowych został już zauważony na poziomie Komisji Europejskiej. W Komunikacie KE „Otwarte dane – siła napędowa innowacji, wzrostu gospodarczego oraz przejrzystego zarządzania” z 12 grudnia 2011 r. wartość bezpośrednich i pośrednich korzyści ekonomicznych wynikających z wykorzystywania informacji udostępnianych przez sektor publiczny w gospodarce krajów UE-27 szacowano na poziomie 140 mld EUR rocznie. W czerwcu 2013 r. dyrektywa regulująca kwestie ponownego udostępniania informacji publicznej została zmieniona: pojęcie udostępnianej informacji publicznej rozszerzono o zasoby publicznych bibliotek, muzeów i archiwów. Zasoby te, stanowiące powszechne dziedzictwo kulturowe, mogą stanowić cenny materiał do tworzenia na ich podstawie innowacyjnych produktów i usług cyfrowych, m.in. w sferze edukacji i turystyki. Tworzy się nowy rynek i nowe możliwości działania dla absolwentów uczelni oraz nowych firm.

Warto również podkreślić, że zagadnienia ponownego wykorzystania informacji publicznej wzbudziły już zainteresowanie amerykańskich funduszy venture capital, co wyraża się inwestycjami przeprowadzonymi m.in. przez takie podmioty jak OpenView Venture Partners, Frazier Technology Ventures, Formation 8, Founders Fund, Valiant Capital, Thrive Capital.

Zachęcamy do zainteresowania się powyższą problematyką, tym bardziej, że pojawiają się już pierwsze polskie firmy (start-upy) działające w tym obszarze. Zapraszamy do odwiedzenia strony internetowej OpenGovernment.pl, a także do bezpośredniego kontaktu z Ośrodkiem Studiów nad Cyfrowym Państwem.

Literatura

- Bendyk E., Bonikowska M., Rabiej P., Romański W., *Energia nowego miasta, Przyszłość miast. Miasta przyszłości. Strategie i wyzwania innowacyjne, społeczne i technologiczne*, Raport ThinkTank, Warszawa 2013.
- Bettencourt L.M.A., West G.B., *Więcej za mniej*, „Scientific American. Świat nauki”, październik 2011, nr 10, s. 38-39.
- Botterman M., Millard J., Horlings E., Oranje C. van, Deelen M. van, Pedersen K., *Wartość dla obywateli. Wizja zarządzania publicznego w 2020 roku*, Raport sporządzony dla Komisji Europejskiej, grudzień 2008, Rotterdam.
- Caragliu A., Del Bo C., Nijkamp P., *Smart cities in Europe*, „Journal of Urban Technology”, vol. 18, no. 2, 2011, s. 65-82.
- Dorsz M., Nawrocki J., *ISO 9001:2000 z perspektywy CMMI a poznańska rzeczywistość*, <http://www.e-informatyka.pl/article/show-bw/1048> (dostęp on-line: 04.11.2013).
- Gontarz A., *Być dobrze poinformowanym*, „Computerworld” 2005, nr 4.
- Gontarz A., *Smart city: technologia czy zarządzanie?*, Materiały z konferencji „Miasto – hologram świadomości”, dostęp on-line: <http://westival.szczecin.art.pl/aktualnosci/smart-city-technologia-czy-zarzadzanie> (dostęp on-line: 20.09.2013).
- Górski R., *Bez państwa*, Korporacja Ha!art, Warszawa 2007, s. 43 – http://otworzksiazke.pl/images/ksiazki/bez_panstwa/bez_panstwa.pdf (dostęp on line: 01.12.2013).
- Kania K., *Doskonalenie zarządzania procesami biznesowymi w organizacji z wykorzystaniem modeli dojrzałości i technologii informacyjno-komunikacyjnych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice 2013.
- Klincewicz K., *Rozwój kompetencji pracowników w firmach offshoringowych*, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, „Zarządzanie Zasobami Ludzkimi” 2005, nr 5, s. 40.
- Kłębowski W., „Budżet partycypacyjny. Krótka instrukcja obsługi” Warszawa, 2013 – publikacja dostępna pod adresem http://www.institutobywatelski.pl/wp-content/uploads/2013/03/budzet_partycypacyjny.pdf (dostęp on-line: 8.11.2013).
- Kohlegger M., Maier R., Thalmann S., *Understanding Maturity Models. Results of a Structured Content Analysis*, Proceedings of I-KNOW '09 and I-SEMANTICS '09, Graz, Austria 2009.
- Komninos N., *Intelligent Cities: Innovation, Knowledge Systems and Digital Spaces*, Spon Press, Londyn 2002.
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-społecznego oraz Komitetu Regionów „i2010 – Europejskie społeczeństwo informacyjne na rzecz wzrostu i zatrudnienia” COM(2005) 229 końcowy z 1 czerwca 2005 r.
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-społecznego oraz Komitetu Regionów „i2010: biblioteki cyfrowe” COM(2005) 465 końcowy z 30 września 2005 r.
- Koźmiński A., Piotrowski W., *Zarządzanie. Teoria i praktyka*, WN PWN, Warszawa 1995.
- Łapińska H., Budżet partycypacyjny instrumentem zarządzania środkami publicznymi http://en.wsbif.edu.pl/docs/2012_2013/artukul_online/2012/Budzet_partycypacyjny_instrumentem_zarzadzania_srodkami_publicznymi.pdf (dostęp on-line: 02.12.2013).
- Mieritz L., Fitzgerald D., Gomolski B., Light M., *Toolkit Best Practices: Program and Portfolio. Management Maturity Model*, Gartner RAS Core Research Note G00141742, July 2007, <http://www.strategies-for-managing-change.com/support-files/gartnerprogramportfoliomaturitymodel.pdf> (dostęp on-line: 20 października 2013).
- Mitchell W. J., *Intelligent cities*, „e-Journal on the Knowledge Society”, Issue 5, 2007.
- Nadler D., Tushman M., *Organizational Frame Bending: Principles for Managing Reorientation*, „Academy of Management Executive”, vol. 3, no. 3, August 1989, s. 196–197.

Newman D., Logan D., *Gartner Introduces the EIM Maturity Model*, ID Number: G00160425, December 2008, http://www.eurim.org.uk/activities/ig/voi/Gartner_Introduces_The_EIM_MM.pdf (dostęp on-line 20 października 2013).

Penc J., *Innowacje i zmiany w firmie – transformacja i sterowanie rozwojem przedsiębiorstwa*, Agencja Wydawnicza Placet, Warszawa 1999.

Pollock R., *The Value of the Public Domain*, Institute for Public Policy Research, Londyn, 2006, s. 3.

Ratti C., Townsend A., *Spłot społeczny*, „Scientific American. Świat nauki” październik 2011, nr 10 (242), s. 32-35.

Schaffers R., Sällström A., Komninos N., Pallot M., Trousse B., Senach B., Hielkema H., *Landscape and Roadmap of Future Internet and Smart Cities*, Fireball Deliverable D2.1, 2011.

Schlossberg T., *Literacy Rates*, <http://www.mcsweeneys.net/articles/literacy-rates> (dostęp on-line: 13.11.2013).

Sintomer Y., Herzberg C., Röcke A., „Budżet partycypacyjny w Europie – szanse i wyzwania”. Dostępny na stronie http://siecobywatelska.pl/files/budzet_partycypacyjny_w_europie_avt9.pdf, (w tłumaczeniu i streszczeniu M. Chusteckiej) (dostęp on line: 03.12.2013).

Smart Cities Study: International Study on the Situation of ICT, Innovation and Knowledge in Cities, (red.) I. Azkuna, The Committee of Digital and Knowledge-based Cities of UCLG, Bilbao, 2012.

Stawasz D., Sikora-Fernandez D., Turała M., *Koncepcja smart city jako wyznacznik podejmowania decyzji związanych z funkcjonowaniem i rozwojem miasta*, „Studia Informatica” 2012, nr 29, s. 97-109.

Stowarzyszenie Miasta w Internecie, *Wykorzystanie informacji sektora publicznego*, Tarnów 2010.

Swan A., *Policy Guidelines For The Development And Promotion Of Open Access*, UNESCO, 2012 – publikacja dostępna pod adresem <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002158/215863e.pdf> (dostęp on-line: 14.11.2013).

Szrajber J., *Instrukcja oceny efektywności ekonomicznej przedsięwzięć drogowych i mostowych*, IBDiM. Warszawa, 2008 – opracowanie dostępne pod adresem http://www.gddkia.gov.pl/userfiles/articles/p/prace-naukowo-badawcze-zrealizow_3435//documents/2005-2009-44-czesc-1.pdf (dostęp on-line: 19.11.2013).

Śliwowski K., Grodecka K., *Open Educational Resources in Poland: Challenges and Opportunities* (Moskwa 2013, UNESCO Institute for Information Technologies in Education) <http://iite.unesco.org/pics/publications/en/files/3214727.pdf> – dostęp on-line: 03.12.2013).

Transformational Government Implementation Plan, HM Government, Cabinet Office, United Kingdom 2005.

Wdrożenie i promocja otwartego dostępu do treści naukowych i edukacyjnych – praktyki światowe a specyfika polska, przewidywane koszty, narzędzia, zalety i wady, Warszawa, 2011 – opracowanie dostępne pod adresem: http://ceon.pl/images/ekspertyza/ekspertyza_oa_icm.pdf (dostęp on-line: 02.12.2013).

Zalecenie Komisji w sprawie digitalizacji i udostępnienia w Internecie dorobku kulturowego oraz w sprawie ochrony zasobów cyfrowych z dnia 24 sierpnia 2006 r. (2006/585/WE).

Akty prawne

2012/417/UE: Zalecenie Komisji z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie dostępu do informacji naukowej oraz jej ochrony (Dziennik Urzędowy L 194 , 21/07/2012 P. 0039 – 0043).

Dyrektywa 2013/37/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. zmieniająca dyrektywę 2003/98/WE w sprawie ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego.

Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz. U. 1993 nr 61 poz. 284).

Strony internetowe

<http://budzet.dlalodzi.info/> (dostęp on-line: 10.11.2013).

<http://centrumcyfrowe.pl/projekty/mapa-drogowa/co-to-jest-otwarty-rzad/> (dostęp on-line: 10.11.2013).

<http://ceon.pl/pl/zasoby/czasopisma> (dostęp on-line: 06.12.2013).

<http://epsiplatform.eu/content/agra-net-0> (dostęp on-line: 10.11.2013).

<http://fbc.pionier.net.pl/pro/> (dostęp on-line: 30.11.2013).

<http://fbc.pionier.net.pl/pro/wspolpraca/api/> (dostęp on-line: 05.12.2013).

<http://isp.org.pl/aktualnosci,1,1301.html> (dostęp on-line: 10.11.2013).

<http://isword.pl/o-projekcie.html> (dostęp on-line: 10.11.2013).

<http://opendefinition.org/okd/> (dostęp on-line: 03.11.2013).

<http://opendefinition.org/okd/polszczyzna/> (dostęp on-line: 19.11.2013).

<http://otwartanauka.pl/przewodnik-po-otwartej-nauce/> (dostęp on-line: 03.12.2013).

<http://sciencecommons.org/resources/readingroom/principles-for-open-science> (dostęp on-line: 03.12.2013).

<http://senseable.mit.edu/livesingapore/index.html> (dostęp on-line: 26.10.2013 r.).

http://twojadabrowa.pl/aktualnosci/20131214/47/kryteria_wyboru_projektow_dabrowskiego_budzetu_partycypacyjnego.html (dostęp on-line: 14.12.2013).

http://twojadabrowa.pl/o_projekcie/3/6/ogloszenie_wynikow.html (dostęp on-line: 11.12.2013).

<http://www.agra-net.com/portal2/> (dostęp on-line: 25.11.2013).

<http://www.astripolska.pl/0,1,25.html> (dostęp on-line: 10.11.2013).

<http://www.astrium-geo.com> (dostęp on-line: 25.11.2013).

<http://www.dobraulica.pl> (dostęp on-line: 25.11.2013).

<http://www.dzienniklodzki.pl/artykul/1017095,budzet-obywatelski-dla-lodzi-wyniki-glosowania,1,id,t,sa.html> (dostęp on-line: 07.12.2013).

<http://www.ebib.info/2006/73/suber.php> (dostęp on-line: 30.11.2013).

<http://www.gisplay.pl/gis/nowosci-gis/2054-nmt-dla-caego-globu.html> (dostęp on-line: 10.11.2013).

<http://www.gutenbergnews.org/> (dostęp on-line: 30.11.2013).

<http://www.husetsweb.dk> (dostęp on-line: 26.10.2013).

<http://www.infodrogowe.pl> (dostęp on-line: 25.11.2013).

<http://www.jakdojade.pl> (dostęp on-line: 25.11.2013).

<http://www.korkowo.pl> (dostęp on-line: 25.11.2013).

<http://www.mamprawowiedziec.pl> (dostęp on-line: 25.11.2013).

<http://www.microsoft.com/en-us/news/stories/88acres/88-acres-how-microsoft-quietly-built-the-city-of-the-future-chapter-1.aspx> (dostęp on-line: 20.10.2013).

<http://www.milicz.pl/gmina/materialy-dla-prasy/2968-wyniki-glosowania-nad-inwestycjami> (dostęp on-line: 03.12.2013).

<http://www.mmpoznan.pl/461933/2013/10/11/poznanski-budzet-obywatelski--znamy-zwycieskie-projekty?category=news> (dostęp on-line: 14.12.2013).

<http://www.mojapolis.pl> (dostęp on-line: 25.11.2013).

http://www.mojemiasto.plock.eu/pobierz/wyniki_glosowania_bop.pdf (dostęp on-line: 14.12.2013).

<http://www.naprawmyto.pl> (dostęp on-line: 25.11.2013).

http://www.nina.gov.pl/kultura-2_0/sam-to-zr%C3%B3b/dodaj-transkrypcj%C4%99 (dostęp on-line: 02.12.2013).

<http://www.opengroup.org> (dostęp on-line: 26.10.2013).

<http://www.otwartzabytki.pl> (dostęp on-line: 10.11.2013).

<http://www.participatorybudgeting.org> (dostęp on-line: 10.11.2013).

http://www.piit.org.pl/old_gallery/73/59/7359.pdf (dostęp on-line: 12.11.20013).

<http://www.powiatkluczborski.pl> (dostęp on-line: 10.11.2013).

<http://www.sei.cmu.edu/cmml/> (dostęp on-line: 26.10.2013).

<http://www.sejmometr.pl> (dostęp on-line: 25.11.2013).

<http://www.transportoid.com> (dostęp on-line: 25.11.2013).

<http://www.trimble.com> (dostęp on-line: 25.11.2013).

<http://www.trimbletl-transportlogistics.com> (dostęp on-line: 10.11.2013).

<http://www.um.warszawa.pl/aktualnosci/warszawski-bud-et-obywatelski> (dostęp 5 grudnia 2013).

http://www.unesco.org/science/wcs/eng/declaration_e.htm (dostęp on-line: 02.12.2013).

<http://www.v-traffic.pl> (dostęp on-line: 25.11.2013).

<http://www.weatheronline.co.uk> (dostęp on-line: 25.11.2013).

<http://www.worldchanging.com/archives/001090.html> (dostęp on-line: 19.11.2013).

<http://www.zapytajpanstwo.pl> (dostęp on-line: 25.11.2013).

<https://www.zooniverse.org> (dostęp on-line: 30.11.2013).

Załącznik 1. Inicjatywa Budowy Otwartych Miast

Inicjatywa Budowy Otwartych Miast jest wspólnym projektem CityCamp, OpenColorado, Code for America, the Sunlight Foundation, OpenPlans i innych organizacji. Pomysł narodził się w grudniu 2010 roku, kiedy to grupa pasjonatów i oddanych zwolenników sprawy Otwartego Miasta spotkała się w Denver w stanie Colorado na jednodniowej konferencji CityCamp Colorado.

Deklaracja Otwartego Miasta

Wraz z rozwojem nowych technologii i coraz bardziej połączonych ze sobą i zaangażowanych społeczności rośnie nacisk na przywódców rządów [prezydentów, burmistrzów miast], by stosowali praktyki otwartego rządzenia, promujące przejrzystość oraz uczestnictwo obywateli w rządzeniu i współdziałanie.

W celu zmiany sposobu działania administracji, zapewnienia świadczenia w bardziej efektywny sposób usług publicznych i umocnienia realizacji zasad demokracji [Miasto] przyjmuje następujące zasady Otwartego Rządu:

[Miasto] zobowiązuje się do przejrzystości. [Miasto] powinno przyjąć zasady, praktyki i procedury, które dają obywatelom dostęp do zrozumiałych, dokładnych, nadających się do ponownego użycia i możliwych do sprawdzenia danych i informacji o działaniach urzędu i podejmowanych decyzjach (z ich niezwłoczną aktualizacją w każdym możliwym przypadku). Jednostki miejskiej administracji powinny korzystać z nowych technologii do informowania w trybie online o podejmowanych działaniach i decyzjach. Jednostki te powinny również korzystać z opinii obywateli do identyfikacji informacji o największym znaczeniu dla obywateli. Miasto powinno działać z założeniem otwartości i dostępności, a także przy zachowaniu reguł prywatności, poufności, bezpieczeństwa i zgodności z obowiązującym prawem. Te zasady, praktyki i procedury zwiększą odpowiedzialność, będą promować świadomy udział społeczeństwa i stworzą możliwości rozwoju gospodarczego.

[Miasto] zobowiązuje się do znaczącego udziału społeczeństwa. [Miasto] wierzy, że obywatele odgrywają ważną rolę w zarządzaniu swoimi społecznościami i po-

winni mieć możliwość uczestniczenia w podejmowaniu decyzji. [Miasto] popiera tworzenie wytycznych i praktyk, które umożliwią społeczeństwu przedstawianie opinii i idei dotyczących decyzji politycznych, ekonomicznych, zarządczych i innych przy użyciu różnych metod, w sposób najwygodniejszy dla obywateli. Te wytyczne i praktyki stworzą świadomą i efektywną politykę oraz rozszerzą możliwości udziału społeczeństwa we wszystkich procesach podejmowania decyzji.

[Miasto] zobowiązuje się do współpracy z obywatelami i ze wszystkimi jednostkami administracji. [Miasto] powinno tworzyć możliwości wspólnej pracy z obywatelami, z organizacjami społecznymi, ze społecznościami akademickimi, z organizacjami sektora prywatnego w celu zaspokajania potrzeb społeczności. [Miasto] powinno również wzmacniać i rozwijać współpracę między jednostkami miasta oraz z innymi urzędami administracji publicznej w celu skutecznego wypełniania zobowiązań miasta względem obywateli. [Miasto] będzie zachęcać obywateli do poświęcenia mu ich czasu i wiedzy. [Miasto] podejmie kroki mające na celu stworzenie sprawnie działających sposobów uczestnictwa i współpracy mieszkańców w sprawach miejskich oraz zobowiązuje się do włączenia ich opinii i odzewu do procesów podejmowania decyzji.

[Miasto] zobowiązuje się do dzielenia się najlepszymi praktykami, oprogramowaniem i innymi zasobami z innymi instytucjami administracji publicznej. [Miasto] jest świadome, iż w obliczu oszczędności budżetowych, jednostki budżetowe na każdym poziomie muszą obniżać koszty i szukać sposobów zwiększania efektywności. Źródłem ogromnych oszczędności może być pozyskiwanie przez [Miasto] zasobów technologii informacyjnych. [Miasto] wspiera współpracę z innymi podmiotami administracji publicznej dotyczącą dzielenia się zasobami technologicznymi, doświadczeniami, najlepszymi praktykami dotyczącymi m.in. reformowania procedur, polityk i praktyki zamówień publicznych. [Miasto] funkcjonuje nie tylko jako dostawca usług, ale również jako źródło inspiracji dla innych rządowych jednostek administracji, dla obywateli oraz dla innych organizacji w celu zwiększania wartości dostarczanych usług.

[Miasto] zobowiązuje się przyjąć Kodeks Otwartego Miasta. Powyższe zobowiązania wymagają tworzenia przez [Miasto] ram prawnych i organizacyjnych, które będą konstytuować zasady przejrzystości, uczestnictwa i współpracy w kulturze organizacyjnej i w działaniach podejmowanych przez [Miasto]. Dlatego też [Miasto] przyjmuje Kodeks Otwartego Miasta lub w ciągu [90 dni] od przyjęcia niniejszej deklaracji powołu-

je wspólną grupę planowania składającą się z obywateli i przedstawicieli administracji miejskiej, zajmującą się kwestiami otwartego miasta w celu wdrożenia zasad otwartego miasta.

Kodeks Otwartego Miasta

Wstęp

[Miasto] zobowiązuje się do osiągnięcia najwyższego możliwego poziomu otwartości administracji. Urzędnicy miejscy oraz radni będą współpracować ze sobą nawzajem oraz z obywatelami w celu zapewnienia otwartego i skutecznego zarządzania, a także zdobycia zaufania publicznego oraz zbudowania systemu przejrzystości, partycypacji, współpracy i odpowiedzialności.

Powyższa deklaracja wymaga, aby jednostki organizacyjne administracji i inne instytucje miejskie podjęły następujące kroki w celu osiągnięcia celu, jakim jest jak najszersze otwieranie administracji:

1. Publikacja informacji urzędowych online

W celu zwiększenia odpowiedzialności, promocji świadomego udziału społeczeństwa i tworzenia możliwości rozwoju gospodarczego, każda miejska jednostka organizacyjna powinna rozszerzać dostęp do informacji przez udostępnianie jej online w otwartych formatach, które ułatwiają dostęp i ponowne wykorzystanie informacji publicznej.

A. Publikacja Online: Jednostki organizacyjne [Miasta] mają publikować online (oprócz wszelkich innych planowanych i nakazanych metod publikacji) informacje takie jak np. dane budżetowe, dane na temat przestępczości, ochrony zdrowia, informacje na temat polityki i procedur zawierania umów z firmami prywatnymi, dane i informacje, o które obywatele występują najczęściej na podstawie ustawy o dostępie do informacji publicznej. Jednostki organizacyjne mają przechowywać te dane w rejestrach elektronicznych. Informacje znajdujące się w tych rejestrach powinny być przechowywane zgodnie z ustawą o dostępie do informacji publicznej oraz innymi obowiązującymi przepisami i politykami.

B. Aktualność i spójność informacji: Terminowa i spójna publikacja informacji jest zasadniczym elementem otwartego rządu. Jednostki organizacyjne [Miasta] powinny opracować harmonogramy publicznego udostępniania informacji i wskazywać fakt aktualizacji informacji.

C. Założenie otwartości: Podstawowym założeniem ma być otwartość i publikowanie informacji w zakresie dozwolonym przez prawo i z uwzględnieniem zasad prywatności, bezpieczeństwa lub innych ograniczeń i regulacji. Jednostki organizacyjne

[Miasta] powinny w miarę możliwości publikować wszelkie dane, które nie podlegają ograniczeniu ze względu na regulacje prywatności, bezpieczeństwa lub inne ograniczenia i regulacje.

D. Otwartość i dostępność informacji: Jednostki organizacyjne [Miasta] powinny publikować informacje online, w miarę możliwości w otwartych formatach, umożliwiającym przeszukiwanie, pobieranie, indeksowanie, sortowanie, przeszukiwanie i ponowne wykorzystywanie przez powszechnie używane oprogramowanie oraz wyszukiwarki internetowe.

E. Strona internetowa Otwartego Miasta: W ciągu [45] dni [Miasto] powinno utworzyć powszechnie dostępną stronę internetową, która będzie źródłem informacji o działalności administracji miasta związanej z niniejszym Kodeksem.

F. Katalog Otwartych Danych: W ciągu [60] dni każda jednostka organizacyjna [Miasta] powinna utworzyć katalog swoich informacji publicznych. Katalog ten będzie dostępny za pośrednictwem strony internetowej Otwartego Miasta. Katalog będzie zawierał:

- i. zaznaczenie, czy informacja jest publicznie dostępna,
- ii. datę, od kiedy informacja jest publicznie dostępna,
- iii. datę ostatniej aktualizacji informacji,
- iv. oznaczenie, czy informacja jest informacją pierwotną, czy też wtórną (jest efektem zespolenia lub przetworzenia) oraz
- v. oznaczenie, że występuje ograniczenie otwartości informacji z uwagi na ograniczenia prawne lub wynikające z ochrony prywatności.

G. Zbiory danych o wysokiej wartości: W ciągu [75] dni każda jednostka organizacyjna [Miasta] zdefiniuje i opublikuje w trybie online, w otwartym formacie, co najmniej trzy zbiory danych o wysokiej wartości lub inne rodzaje wcześniej niepublikowanych informacji.

H. Odzew publiczny: Strona internetowa Otwartego Miasta będzie zawierać mechanizm umożliwiający obywatelom:

- i. przedstawienie opinii i ocenę jakości publikowanych informacji oraz

ii. wypowiedzenie się na temat priorytetów w publikowaniu informacji (jakie informacje powinny być publikowane w pierwszej kolejności).

I. Odpowiedź na odzew publiczny: Każda jednostka organizacyjna [Miasta] ma obowiązek odpowiadania w sposób systematyczny i terminowy na zapytanie publiczne (wniosek publiczny) otrzymane za pośrednictwem strony internetowej Otwartego Miasta. Odpowiedzi powinny zawierać opisy podejmowanych działań lub powody nie podejmowania działania zaproponowanego przez obywateli.

J. Publikacja wykazu wniosków obywatelskich: Każda jednostka organizacyjna [Miasta] publikuje otrzymane wnioski w otwartym formacie na stronie internetowej Otwartego Miasta – z wyjątkiem wniosków chronionych ze względu na prywatność, bezpieczeństwo lub inne ograniczenia prawne. Wnioskodawca pozostaje anonimowy, chyba że zażyczył sobie podania jego nazwiska. Jeżeli wniosek jest przedmiotem ograniczenia, jednostka powinna opublikować zredagowaną (np. zanonimizowaną) wersję wniosku, która prezentuje istotę tego wniosku. Każdy wniosek powinien być wyszczególniony w wykazie razem ze statusem wniosku i z informacją, czy został on zrealizowany. W miarę możliwości informacje, o które zwracano się we wniosku, powinny być udostępnione w otwartym formacie i opublikowane na stronie internetowej Otwartego Miasta.

K. Licencje: [Miasto] nie może zastrzegać żadnych praw autorskich, patentów, znaków towarowych lub innych ograniczeń dotyczących informacji na temat administracji. Jednakże ograniczenia takie mogą być stosowane dla informacji udostępnianych przez miasto, które zostały zestawione lub opracowane przez podmioty pozarządowe lub osoby prywatne.

2. Tworzenie i instytucjonalizacja Kultury Otwartego Miasta

W celu wsparcia otwartej administracji i jej odpowiedzialności, [Miasto] będzie tworzyć i rozszerzać możliwości obywatelskiego udziału i współpracy.

A. Plan Budowy Otwartego Miasta: W ciągu [120] dni [Miasto] opracuje i opublikuje Plan Budowy Otwartego Miasta, który będzie opisywał, w jaki sposób każda jednostka organizacyjna [Miasta] ma rozwijać przejrzystość, udział i współpracę społeczeństwa w zarządzaniu miastem.

i. Przejrzystość: Plan Budowy Otwartego Miasta będzie opisywał kroki, które zostaną podjęte przez [Miasto] w celu zagwarantowania jak największej otwarto-

ści jego prac i publikacji informacji w trybie online. Plan będzie zawierał wytyczne dotyczące sposobu, w jaki [Miasto] będzie wypełniać swoje obowiązki dotyczące udostępniania informacji na mocy obowiązujących przepisów oraz planów rozszerzenia przez [Miasto] dostępu do informacji i możliwości udziału społeczeństwa w pracach realizowanych przez [Miasto]. Informacje te powinny obejmować przepisy, zasady, procedury prawne, informacje budżetowe, dane geograficzne, statystyki przestępczości, zdrowia publicznego oraz inne dane i informacje publiczne.

ii. **Uczestnictwo:** Aby stworzyć jak najskuteczniejsze polityki otwartości, [Miasto] powinno rozszerzać możliwości udziału społeczeństwa w procesach podejmowania decyzji w ramach jednostek organizacyjnych [Miasta]. Plan Budowy Otwartego Miasta będzie zawierać opisy:

- a) dostępu online do projektów przepisów, rozporządzeń i innych regulacji;
- b) dostępu online do informacji i zasobów dla obywateli w celu ich odpowiedniego informowania (takich jak najczęściej zadawane pytania, dane kontaktowe do urzędników miasta i jednostek organizacyjnych oraz inne materiały);
- c) możliwości publicznego komentowania i opiniowania poprzez stronę internetową projektów przepisów, rozporządzeń lub innych regulacji;
- d) metod identyfikacji kluczowych interesariuszy budowy Otwartego Miasta oraz zachęcania do ich uczestnictwa;
- e) proponowanych zmian regulacji wewnętrznych, zmierzających do zwiększenia udziału mieszkańców;
- f) odsyłaczy do odpowiednich stron internetowych, na których mieszkańcy mogą angażować się w udostępnione procedury partycypacyjne miasta oraz
- g) propozycji nowych mechanizmów odzewu publicznego, w tym innowacyjnych narzędzi i praktyk, tworzących nowe, łatwiejsze do wykorzystywania metody partycypacji obywatelskiej.

Mając na względzie zachęcanie do publicznego uczestnictwa, przepisy, rozporządzenia i inne regulacje powinny być oparte, w miarę możliwości i w zgodzie z przepisami, na otwartej wymianie informacji pomiędzy przedstawicielami administracji, ekspertami z odpowiednich dziedzin, interesariuszami z sektora prywatnego oraz społeczeństwem jako całości.

iii. Współpraca: Plan Budowy Otwartego Miasta będzie opisywał kroki, które [Miasto] ma podjąć w celu rozszerzenia współpracy między jednostkami administracji i innymi instytucjami publicznymi, obywatelami, organizacjami społecznymi oraz podmiotami prywatnymi w realizacji zobowiązań miasta. Plan będzie zawierał:

a. propozycje zmian regulacji wewnętrznych w celu rozszerzenia zakresu współpracy;

b. propozycje wykorzystywania platform technologicznych w celu poprawy współpracy przedstawicieli jednostek miejskich i obywateli;

c. opisy i odsyłacze do odpowiednich stron, z których obywatele mogą dowiedzieć się o wynikach dotychczasowej współpracy

oraz

d. opisy innowacyjnych sposobów motywacji, takich jak nagrody i konkursy, mające na celu zbieranie pomysłów i rozszerzenie współpracy z sektorem prywatnym, organizacjami społecznymi i środowiskami akademickimi.

B. Ocena: Postęp [Miasta] związany z realizacją Deklaracji Otwartego Miasta będzie oceniany kolejno w ciągu sześciu miesięcy od momentu wdrożenia, jednego roku od momentu wdrożenia i w każdym kolejnym roku. Miasto powinno udostępnić te oceny na stronie internetowej Otwartego Miasta lub stworzyć Tablicę Informacyjną Otwartego Miasta, która dostarczy obywatelom informację w formie graficznej i opisowej na temat tej oceny. Ocena wykaże, czy [Miasto] nie wypełniło, częściowo wypełniło, czy też w całości wypełniło następujące kryteria:

i. Plan Budowy Otwartego Miasta był podczas tworzenia konsultowany z ekspertami i innymi zainteresowanymi stronami;

- ii. Obywatele byli zaangażowani w opracowywanie Planu Budowy Otwartego Miasta;
- iii. Plan Budowy Otwartego Miasta zawiera wszystkie elementy wymagane przez Deklarację Otwartego Miasta;
- iv. Miasto ustaliło procesy i harmonogram publikacji informacji i danych w trybie online;
- v. Miasto ustaliło procesy i harmonogram udostępniania w trybie online danych źródłowych;
- vi. Miasto skutecznie prezentowało obywatelom swoje działania dotyczące budowy Otwartego Miasta;
- vii. Miasto skutecznie prezentowało sektorowi prywatnemu swoje działania dotyczące budowy Otwartego Miasta;
- viii. Miasto stworzyło skuteczne mechanizmy reagowania publicznego;
- ix. Miasto dokonywało przeglądów wniosków publicznych, odpowiadało na nie i włączało je do swoich działań;
- x. Miasto opracowało procesy modyfikacji Planu Budowy Otwartego Miasta w celu dostosowania go do zmieniających się potrzeb publicznych i nowych technologii.

C: Grupa robocza: W ciągu [45] dni [Prezydent/Burmistrz] i [Audytor Miejski] powinni zorganizować grupę roboczą, która skupi swoje działania na przejrzystości, odpowiedzialności, udziale społeczeństwa i współpracy w zarządzaniu [Miastem]. Grupa ta, z udziałem przedstawicieli kierownictwa jednostek do spraw programowania i zarządzania [Miasta], zajmować się będzie następującymi kluczowymi kwestiami:

- i. Forum Przejrzystości: Grupa robocza zapewni forum wymiany najlepszych praktyk w obszarze innowacyjnych pomysłów w celu promowania przejrzystości, w tym rozwiązań systemowych i procesowych dla gromadzenia, agregacji, weryfikacji i rozpowszechniania informacji;
- ii. Forum Uczestnictwa i Współpracy: Grupa robocza zapewni forum wymiany najlepszych praktyk w obszarze innowacyjnych pomysłów w celu promowania uczestnictwa i współpracy, eksperymentowania z nowymi technologiami, wyko-

rzystywania wiedzy i opinii pracowników miejskich oraz mieszkańców, a także tworzenia płaszczyzn efektywnej współpracy między środowiskiem naukowym, sektorem prywatnym a obywatelami;

iii. Forum Publicznego Wkładu: Grupa robocza zapewni forum dla opracowania uchwał odnoszących się do kwestii opisanych za pośrednictwem mechanizmów publicznych wniosków zgłaszanych na stronie internetowej Otwartego Miasta.

D. Zachęty: W ciągu [90] dni [Skarbnik Miejski] określi – poprzez odrębne wytyczne lub jako część planowanych kompleksowych wytycznych dotyczących zarządzania – w jaki sposób [Miasto] może motywować, nagradzać lub tworzyć inne strategie motywacyjne zmierzające do opracowywania innowacyjnych i opłacalnych rozwiązań rozwijających otwarte zarządzanie.

3. Tworzenie polityk sprzyjających rozwojowi Otwartego Miasta

Pojawiające się technologie umożliwiają nowe formy komunikacji między administracją i obywatelami. Otwarte zarządzanie będzie wymagać współdziałania różnych specjalności zawodowych w ramach administracji (polityka, legislacja, zamówienia publiczne, budżet i finanse, technologie informacyjne) w celu określenia i opracowania rozwiązań otwartego zarządzania. Opracowane polityki i zasady powinny być regularnie przeglądane i korygowane w celu wykorzystania potencjału technologicznego dla otwartego zarządzania.

A. Identyfikacja barier, formułowanie wytycznych, określenie zmian: W ciągu [120] dni [dział prawny] [Miasta] po konsultacji z [departamentem informatyki miasta], dokona przeglądu obowiązujących zasad w celu identyfikacji barier, określenia możliwości zastosowania nowych technologii oraz, w razie takiej potrzeby, wydania wytycznych i/lub zalecenia zmian. Działania te mają na celu promowanie większej otwartości zarządzania.

B. Publikacja wytycznych i propozycji zmian polityk: Wszelkie wytyczne i/lub propozycje polityk związane z Deklaracją Otwartego Miasta będą dostępne za pośrednictwem strony internetowej Otwartego Miasta.

O Ośrodku Studiów nad Cyfrowym Państwem

Ośrodek Studiów nad Cyfrowym Państwem jest pozarządową organizacją non-profit działającą w formie fundacji, utworzoną na podstawie Ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 roku o fundacjach. Ośrodek jest wpisany do KRS pod numerem 0000419526, a jego siedzibą jest miasto Łódź.

Jako główne cele działania Ośrodka przyjęto:

- inicjowanie i uczestnictwo w przedsięwzięciach dotyczących budowy cyfrowego państwa – w tym w szczególności wsparcia organizacji publicznych w przeprowadzaniu cyfrowej transformacji,
- upowszechnianie wśród ogółu społeczeństwa wiedzy na temat korzyści związanych z budową cyfrowego państwa,
- podejmowanie działań na rzecz zapobiegania wykluczeniu cyfrowemu osób nim zagrożonych, ze względu na ich sytuację życiową lub materialną,
- prowadzenie działalności badawczo-rozwojowej, naukowo-technicznej, oświatowej w sferze zastosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz zarządzania, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki budowy cyfrowego państwa i cyfrowej transformacji,
- podejmowanie działań na rzecz ochrony i promocji zdrowia dzięki stosowaniu nowoczesnych rozwiązań teleinformatycznych (w szczególności rozwiązań z dziedziny e-zdrowia),
- podejmowanie działań na rzecz rozwoju gospodarczego (w szczególności zmniejszania obciążeń administracyjnych obywateli i przedsiębiorców dzięki wykorzystaniu nowoczesnych rozwiązań teleinformatycznych oraz ponownemu użyciu informacji publicznej).

Ośrodek prowadzi następujące projekty:

- Metodyczne aspekty budowy inteligentnych miast (Smart Cities). Celem projektu jest wypracowanie i nieodpłatne udostępnienie modelu referencyjnego

inteligentnego miasta (Smart City). Model ten bazować będzie na koncepcjach architektury korporacyjnej (Enterprise Architecture) dostosowanej do specyfiki polskich miast. Obejmować będzie on zarówno organizacyjne, jak i technologiczne aspekty inteligentnego miasta. W ramach projektu powstał i jest rozwijany serwis „InteligentneMiasta.pl – Smart Cities w Polsce”.

- Budowa platformy monitorowania realizacji cyfrowej transformacji polskich jednostek sektora publicznego. W ramach projektu „Budowa platformy monitorowania realizacji cyfrowej transformacji polskich jednostek sektora publicznego” powstał i jest rozwijany serwis „eGov.pl – Obserwatorium Cyfrowego Państwa”. Jego celem jest monitorowanie i analizowanie postępów we wdrażaniu koncepcji cyfrowego państwa w Polsce (z uwzględnieniem kontekstu europejskiego i światowego). Informacje prezentowane na serwisie pochodzą z publicznie dostępnych źródeł – jednostek administracji publicznej, firm analitycznych, uczelni, a także prac badawczych prowadzonych bezpośrednio w Ośrodku.
- Opracowywanie metod i narzędzi zwiększających efektywność funkcjonowania działów IT w jednostkach sektora publicznego. W ramach projektu opracowywane są instrumenty zarządcze, które są nakierowane na podniesienie potencjału działów IT – tak, aby przygotować je do wyzwań związanych z cyfrową transformacją. W szczególności opracowany został i rozwijany jest „Model doskonalenia funkcjonowania działu IT w jednostkach sektora publicznego”, za pomocą którego można dokonać ewaluacji działu IT pod kątem jego efektywności i pomóc zaplanować działania optymalizujące, bazujące na uznanych standardach zarządzania IT (takich jak: TOGAF, MSP, Prince 2, techniki zwinne).

O autorach opracowania

Prof. SGH, dr hab. Andrzej Sobczak

Dyrektor Ośrodka Studiów nad Cyfrowym Państwem. Kierownik Zakładu Zarządzania Informatyką w Instytucie Informatyki i Gospodarki Cyfrowej Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Absolwent Wydziału Elektrotechniki i Elektroniki Politechniki Łódzkiej oraz Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego Uniwersytetu Łódzkiego. Odbił staże na University of Waterloo (Kanada), University of Strathclyde (Szkocja), University of Manchester (Wielka Brytania), University of York (Wielka Brytania), Trinity College (Irlandia), Center of Health Informatics (Irlandia).

Ukończył szkolenia z analizy i projektowania systemów informatycznych z zastosowaniem języka UML (certyfikat IBM Rational) oraz architektury korporacyjnej (certyfikat TOGAF 8/9 oraz ArchiMate 2.0). Uczestniczył w szkoleniach z zakresu m.in: metodyki MSP (certyfikat MSP Foundation), RUP, Prince2, ITIL (certyfikat ITIL Foundation), zarządzania portfelem projektów, Balance Scorecard, budowy strategii organizacji.

Brał udział w projektach i prowadził szkolenia m.in. dla Ministerstwa Finansów, Banku Gospodarstwa Kredytowego, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Narodowego Banku Polskiego, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Państwowej Inspekcji Pracy, Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Miejskich Zakładów Autobusowych w Warszawie.

Autor blisko 100 publikacji, artykułów, prezentacji z zakresu architektury korporacyjnej, inżynierii oprogramowania, informatyzacji administracji publicznej. Pełna lista publikacji dostępna jest na stronie AndrzejSobczak.net.

Od kilku lat swoje zainteresowania naukowe koncentruje wokół problematyki architektury korporacyjnej (*Enterprise Architecture*) – w szczególności zastosowania jej w organizacjach publicznych. Uważa, że koncepcja ta może być efektywnym narzędziem wspomagającym cyfrową transformację polskich organizacji publicznych. Obecnie pracuje nad wykorzystaniem podejścia architektonicznego przy budowie inteligentnych miast (*Smart Cities*).

Redaktor serwisów ArchitekturaKorporacyjna.pl, InteligentneMiasta.pl i innych.

Współautor pierwszej książki w języku polskim poświęconej architekturze korporacyjnej pt. „Wstęp do architektury korporacyjnej”. Publikacja ta została przygotowana w ramach Ogólnopolskiego Międzyuczelnianego Seminarium „Problemy badawcze i projektowe informatyzacji państwa”. Autor monografii „Formułowanie i zastosowanie pryncypiów architektury korporacyjnej w organizacjach publicznych”. W lutym 2013 r. opublikował monografię „Architektura korporacyjna. Aspekty teoretyczne i wybrane zagadnienia praktyczne”, stanowiącą podsumowanie 3 lat jego badań w tym obszarze. W kwietniu 2013 r. udostępnił pierwszy w Polsce e-book w całości poświęcony architekturze korporacyjnej pt. „Oblicza architektury korporacyjnej”.

Zaangażowany w prace międzynarodowego konsorcjum The Open Group nad lokalizacją i promocją ram architektury korporacyjnej. Członek Polskiego Towarzystwa Informatycznego (PTI), Naukowego Towarzystwa Informatyki Ekonomicznej (NTIE), Association for Computing Machinery (ACM), Association for Information Systems (AIS), Association of Enterprise Architects (AEA).

Prywatnie szczęśliwy mąż Ani i dumny tata Krzysia.

Tomasz Kulisiewicz

Zastępca dyrektora Ośrodka Studiów nad Cyfrowym Państwem. Absolwent informatyki Politechniki Budapeszteńskiej (1974). W latach 1975-1981 informatyk w centrum obliczeniowym drogownictwa w Warszawie. W latach 1981-1992 pracował w przemyśle motoryzacyjnym i w energetyce, a w latach 1992-2008 był kolejno m.in. zastępcą redaktora naczelnego „PCKuriera”, redaktorem naczelnym „Teleinfo” oraz czasopism specjalistycznych i naukowych „Prawo i ekonomia w telekomunikacji” i „elektroniczna Administracja”.

Od roku 2001 r. konsultant i analityk rynku komunikacji elektronicznej, współpracownik kilku firm oraz uczelnianych zespołów doradczo-badawczych. Kierował panelami badawczymi IT, komunikacji elektronicznej i nowych mediów w Narodowym Progra-

mie Foresight Polska 2020 oraz Foresight Kadr Nowoczesnej Gospodarki, a także panelem „Strategiczne kierunki kształcenia” w programie Foresight Akademickie Mazowsze 2030.

Członek Rady Sądu Polubownego ds. Domen Internetowych przy Polskiej Izbie Informatyki i Telekomunikacji oraz Zarządu Oddziału Mazowieckiego Polskiego Towarzystwa Informatycznego. Współzałożyciel inicjatywy Internet Obywatelski (2001), Stowarzyszenia „Komputer w Firmie” (2003) oraz Forum Nowoczesnej Administracji Publicznej (2008). Zajmuje się problematyką oddziaływań społecznych i gospodarczych technologii informacyjnych, w tym zagadnieniami e-administracji i jej roli w zmniejszaniu obciążeń administracyjnych obywateli, przedsiębiorców i samej administracji publicznej.

OŚRODEK STUDIÓW NAD
CYFROWYM PAŃSTWEM

www.cyfrowepanstwo.pl

Ministerstwo
Administracji
i Cyfryzacji